

CSENDŐRSÉGI LAPOK

FŐSZERKESZTŐ: PINCZÉS ZOLTÁN ŐRNAGY, SEGÉDSZERKESZTŐ: MAHÁCS LAJOS SZÁZADOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal BUDAPEST, I. KER., BŐSZÖRMÉNYI-ÚT 21	Megjelenik minden hó 1-én és 15-én	Előfizetési ára: Egész évre 12 pengő, félévre 6 pengő	Telefon: 501-90.	Postatakarékpénztári csekkszámla: 25.342
--	--	---	---------------------	--

1933. ÚJ ESZTENDŐRE.

Száguld az idő!

Alig vetünk számot a múlttal, máris itt a jövő.

Nekünk magyaroknak minden újév várakozásteljes. Nagy kérdőjel? Vajjon hoz-e a számunkra szebb, erősebb és boldogabb jövőt. Közelebb jutunk-e ohhoz a nagy célkitűzéshez, amit titkon és nyíltan vallunk, amit szóban és írásban hirdetünk, amit testben és lélekben szüntelenül magunkban hordozunk.

Magyar feltámadás!

Igaz! Ez a fájó remény a miénk is. De zárjuk magunkba és a vágyódást, az epekedést engedjük át másoknak. Ezen a csonka magyar földön mindenki szövögetheti álmát, csak egy valaki nem: a magyar csendőr.

Miért?

Mert a csendőr a béke harcosa. Állandóan talpon van. Öröklik. Járja a végtelennek látszó rónát; rója a hegyet, völgyet és erdőket; portyázza a falvakat és pusztákat. Szüntelenül figyel, kutat, ellenőriz. Ahol komoly, határozott és becsületet keltő fellépésével megjelenik, ott az igaz érzésű emberekben a nyugalom és biztonság érzetét kelti, de megfélemlítőleg hat az igaztalanokra.

A csendőr mindig a jelent erősíti és gondolzza, hogy abból zavartalanul sarjadjék a jövő. Ezért ne álmodozz, csendőr!

Az 1933. év a közbiztonsági szolgálat erejének növelését jelentse.

Az eredményes munkához lelki közösség, önzetlen együttérzés szükséges.

Soraitokban becsületes és vitézi harci munkában megedzett, számottevő javakorabeli férfiak és békenevelésű, céljuk által hajtott feltörekvő fiatalok is vannak. Apa és fiúként álljatok tehát egymás mellett.

Öreg — öreggel váltsa a gondolatait és véleményét, fiatal — fiatallal kovácsolja a jövőjét és fűzze a reményeit; deazután már öreg — fiatallal együtt járja és tisztítsa a sokszor igen göröngyös csendőrutat.

Járőrvezető és járőrtárs! A közbiztonság homályában megjelenő fénypontok: együtt, mindig csak együtt gyámolítással, melegséggel, bajtársiassággal és igaz magyar testvériséggel nemcsak akkor, ha valami rendkívüli megrázkódtatás van, hanem állandóan, hogy az együttérzés és a közös működés minél fenségesebben nyilatkozzék meg.

Azután az ősmagyar katona hagyományos fegyelmi érzésével és rendíthetetlen bizalmával álljatok tiszt elöljáróitok mögött. S ezt a lelki készenlétet ne rombolja le soha semmi.

Az élet mindig olyan, amilyenre magunk alakítjuk. És a környezetünk hangulata, cselekvése sem más, mint a mi egyéniségünk visszhangja. Ezért cselekedjete az élet gyakorlati ügyeiben megfontolással, vigyázattal és jóakarattal, hogy nemes példatokkal ne csak a fiatal bajtársaitokat sarkaljátok hasonló tettekre, de jártatokban-keltetekben az örskörlet lakosságára is hatással legyetek.

Csendőrök! Öreg — öreggel, fiatal — fiatallal, öreg — fiatallal és mindannyian együtt a vezetőkkel.

Ez legyen a közbiztonsági szolgálat sokféle ágazatában munkálkodó valamennyi csendőr lelki összetételének az alapja.

vitéz Szinay tbk

A járőrtáska és a helyszínelés.

Írta: TOLDY ÁRPÁD százados.

Kétségtelen, hogy a helyszínelés a legelső s legfontosabb helyet foglalja el a nyomozás segédeszközei között. A helyszíni szemle megbízható, maradandó tárgyi adatokat szolgáltat, vagyis olyan bizonyítékokat, amelyekhez kétség nem fér: a helyszín rögzített és biztosított adatait nem lehet utólag megváltoztatni vagy eltüntetni, amint megváltoztatni vagy visszavonni lehet egy tanuvallomást vagy beismerést. A beszédesse tett néma helyszín nyíltan és őszintén az igazat mondja, csak érteni kell hozzá, hogyan szólaltassa meg a nyomozó, mit s hogyan kérdezzen tőle. Ezúttal nem kívánok azokkal a szellemi, értelmi és egyéniségi követelményekkel foglalkozni, amelyeket a helyszínelés nehéz és sokoldalú munkája elengedhetetlenül minden jó nyomozótól, jó helyszínelőtől megkövetel. Ezek a sajátos szellemi és egyéniségi javak, mint a kíváló megfigyelő és éles megkülönböztető képesség, emlékezőtehetség, magasszínvonalú általános, de különösen kriminalisztikai szaktudás, párosulva higgadtsággal, türelemmel és a legnagyobb alapossággal, határozzák meg a nyomozó egyéni rátermettségének a fokát: ha gazdag ezekben a javakban, jó nyomozó, tehát jó helyszínelő is egyzersmind.

A kriminalisztikai tapasztalat azonban megtanít arra, hogy a nyomozáshoz nemcsak a jó szellemi felkészültségre van szükség, de nem szabad nélkülöznünk a nyomozás korszerű tudományának azokat a technikai segédeszközeit sem, amelyek szakszerű használata és alkalmazása lehetővé teszi az egyéni képességek gyakorlati jobb érvényesítését. Hiába van jó szemem, sötétben vilá-

gítás nélkül nem látok; lehet valaki igen jó pilóta, gép nélkül mégsem tud repülni.

Igy állunk a helyszíneléssel is! Nem elég a szellemi, az elméleti felkészültség, de kell — mint nélkülözhetetlen előfeltétele a gyakorlatnak — a jó felszerelés is.

Korszerű nyomozóalakulataink tökéletes felszerelése bámulatba ejtett. Helyszínelő gépkocsink világviszonylatban is legelső helyen áll, nyomozóosztályunk bünygyi laboratóriuma a kriminalisztikának — mondhatnám — borsorkánykonyhája. A nyomozó alosztályok ideiglenes helyszínelő bőröndjeinek felszerelése is a követelményekhez képest tökéletesnek mondható. De mi van tovább? Kielégíthetik-e a felsoroltak egész testületünk bünygyi szolgálatának követelményeit? Kétségtelen, hogy nem! Hiszen a bünygyi nyomozások 90 százalékát mégis csak az őrök járőrei teljesítik.

Amint csodálattal teli érdeklődéssel tanulmányoztam a helyszínelő csoportok nagyszerű felszerelését, azokat a tökéletesen felszerelt bőröndöket, önkénytelenül is a járőrtáskára, járőreink „kis bőröndjére” keletett gondolnom. Összehasonlítottam ezeket és mértem a távolságot úgy gondolatban, hogy milyen messzire is van egy ilyen „felszerelt” járőrtáska attól a tökéletes helyszínelő bőröndtől? Ez a távolság igen nagy, úgyannyira, hogy alig tudtam a távoli rokonságot a kettő között megállapítani. Az első kérdés az legyen, hogy szabad-e, vagy kell-e a kettőt összehasonlítani? Lehet-e egyszerre beszélni mind a kettőről? Ezt kell tehát eldönteni. Az elrendő cél közössége vagy különbözősége fogja meghatározni, hogy a járőrtáska odatalakozhatik-e egyáltalán a helyszínelő felszerelés körébe?

Tehát: a helyszínelő csoport bőröndjeiben szállítja a

Magyar felhők idegenben.

Idegen országban hogyan járok-kelek
S a felhőket űzik fent az égen szelek,
Szemem megismeri, szívem érzi nyomban,
Melyik fakadt távol, drága Magyarhonban.

Oly szomorún lengtek s néztek le a tájra,
Mintha szíveteknek valami úgy fájna.
Mintha vágyódhattok innen vissza megint,
Oda, hol tírátok magyar róna tekint.

Engemet is elfog a honvágy, itt járván
S csak titeket nézlek egymagamba, árván,
Itt az idegenben, ahol senki sincsen,
Aki bús lelkembe napugarat hintsen.

A sok száz felhő közt megismerlek nyomban,
Kedves magyar felhők, mert szívem feldobban
S így szólók hozzátok: Jertek vissza, jertek,
Szébbek Magyarhonban erdők, mezők, kertek!

Bánatunkat itt elstrjúk, de hiába!

Man érzik, nem hallgat senki, senki rája.
Hídegen tekint ránk mindegyik szív itten,
Csak egy néz szelíden ránk: az égből, Isten.

Akkor érezzük csak, idegenbe járva,
Milyen elhagyott a magyar, milyen árva!
Mintha ellenség közt élnénk ott kivette,
Forró szeretettel nézünk a csodaszép
Magyar kis szigetre!

Feleki Sándor.

Legyünk emberek.

Írta: ORMOS GERŐ.

Az asszony csak állott a barázdán s nézte a messzeséget, ahol éppen lehullott a nap a hegyek mögé. A mennybolt elvörösödött tőle azon a tájon, aztán szürkés felhőesomók keveredtek ki rajta s egyre sötétedett. Valahol messze kolomp kongott s marhák nagy port szabadítottak az álló levegőbe. Nagy kukoricásban lányok daloltak, arrébb ostar pattogott lovak tajtékos teste fölött. Az asszony csak nézeti a vörös égálja felé.

— Iszen, ha te olyan vóná, mint a többi — eresztette meg csendesen s odaforult a férfi felé. Az éppen megörnyedt lovak mellett, szerszámozta őket. A csendes szavakra asszonya felé fordította vörös fejét, nedves szeméit és csak morgott:

— Olyan ám...

S felegyenesedett a lovak mellett. Olyan hatalmas, erős alak, mint klasszikus szobrok robusztus férfiai, mint

helyszínelés technikai segédeszközeit. A járőr pedig hol szállítsa? A járőrtáskájában.

Helyszíni szemlét megejteni minden járőrnek kell, sőt a legtöbbször egészen váratlanul. Kétségtelenül szükség van tehát neki is a segédeszközökre. Helyszíni szemle csak egyféle lehet: szakszerű és alapos; foganatosítsa azt akár járőr, akár helyszínelő csoport.

Vizsgáljuk most a járőrtáska rendeltetését. Pontosan ez nincs szabályzatban körvonalazva, hanem az 1931-ben kelt 46.324/Eln. VI. c. rendelet adott ki egy tervezetet kipróbálás végett. Ezzel egyes örsöket elláttak, az egyöntetűség elérése végett azonban a parancsnokságok ezt minden örsre kötelezővé tették. E tervezet felsorol 26 különböző tárgyat és nyomtatványt a járőrvezető és 11-et a járőrtárs táskája részére. Egy főből álló járőr ugyanazt viszi magával, mint a jv., hozzáadva még a jegyzékkönyvecskét és a nyomozókulcsot.

A tervezet szerint a jv. járőrtáskájának tartalma: 1. pecsétviasz, pecsétnyomó. 2. Szolgálati lap és menetokmányok. 3. Szolgálati jegy (ürlap). 4. Tényvázlat. 5. Tényleírás. 6. Mintavételi jelentés. 7. Erkölcsei és vagyoni bizonyítvány. 8. Nyilatkozat. 9. Jegyzék, bűnjelcímke és zsinór. 10. Személyleírás. 11. Balesetbejelentési ürlap. 12. Távirati ürlap. 13. Boríték. 14. Tömlő. 15. Négy ív mm papíros. 16. Fogalmazvány-papíros. 17. Zsebóra. 18. Mérőszalag. 19. Gyufa (öngyújtó). 20. Világító eszköz. 21. Gyapotrongy. 22. Teljes bilincs. 23. Zsinór (kb. 3 m hosszú). 24. Sebkötözőcsomag. 25. Táskaelelem. 26. Személyazonossági igazolvány.

A járőrtáskájának tartalma: 1. Jegyzékkönyvecske. 2. Ujjlenyomat-felvévőkészlet. 3. Nyomozókulcs. 4. Gyufa (öngyújtó). 5. Világító eszköz. 6. Gyapotrongy. 7. Tel-

jes bilincs. 8. Sebkötözőcsomag. 9. Zsinór (kb. 3 m). 10. Táskaelelem. 11. Személyazonossági igazolvány.

A tervezett felszerelésből folyik, hogy a jv.-nél lévő a 3—13-ig és a 16. fsz. alatti ürlapok és papíros a külső szolgálatban esetleg megteendő jelentések elkészítésére és egyes ürlapok alkalmazására szolgál; az 1. fsz. alatti pecsét csomagok lepecsételésére, a 2., 14. és 26. általában személyi igazolása a járőrnek; a 21. alatti gyapotronggyal a puskát kell megtörölni; a 22. és 23. bilincselésre szolgál, a 24. első segélynyújtásra. Az eddigi felsoroltak a helyszínelés szempontjából tekintetbe nem jöhetnek, a tiszta papíros kivételével. Marad tehát a jv.-nél mint „helyszínelőnél” a helyszínelés segédeszközeként: 15. 4 ív milliméter-papíros; 17. óra, 18. mérőszalag, 19., 20. gyufa és világítóeszköz.

Ha a járőrtárs felszerelését is rendeltetés szerint elkülönítem, csak a 2. alatti ujjlenyomat-rögzítőkészülék sorolható még az előbbi „helyszínelő segédeszközökhöz”. Erről azonban tudvalévő, hogy beszerzését a rendelet nem tette kötelezővé, tehát vagy van, vagy nincs.

Végeredményben tehát csak a feljegyzések készítéséhez való papíros, a mm papíros, az óra, a mérőszalag és a világítóeszköz képezi a járőr „helyszínelő felszerelését”. Ha nem teszem is fel a kérdést, hogy elég-e ez, már a maga pusztja valóságában is hangosan mondja, hogy nem! Az ürlapok közül hiányzik éppen a helyszínelésnél szükséges „Kísérőjegyzék”, mert a vett mintát ezzel küldjük vegyvizsgálatra és az „Ujjnyomatlap”, amelyre a helyszínen megfordultak és a gyanúsítottak ujjnyomatait vesszük fel a helyszínen talált ujjnyomokkal való azonosítás végett, ezt pedig a „Tudakozólap” egészítené ki.

maga az erő élő szimbóluma, beleszorítva a földes parasztruhába. Vastag, bikanyakán dacosan állt a nagy, labancos fej, erős szája megnyílt az indulattól és lobogtak a szemei. Két hosszú karja csak lógott a levegőben és duzzadt, ficáncodott az erő nagy izmaiban.

Merő ellentéte volt a vékony asszonynak. Vad nézésével, annak szelíd szemeinek s alakjával a törékeny testének.

Úgy látszott, szólani akar még az előbbi csendes szavakra, de meggondolta magát s megcsapkodta lovai fejét.

Gyenge csalamádé hevert még a földön, beledőfte villáját s felhánnya a szekérre. Aztán feldobta a villát is és fellépett a bakra.

— No, gyere! — szóló az asszonynak.

Az megindult lassan a barázdáról s felkapaszkodott túldoldalon az ember mellé.

Rántottak a lovak az ístrángokon. Néhányat döccen-tek a kerekék a kemény vágásokon, azután behuppantak a poros keréknyomba. A férfi gyengén tartotta a gyeplőt, ahogy a lovak lassan kocogtak a falunak.

Nézett előre és haligatott. Asszonya összefogta vékony kezeit ölében s odapislantott rá néha.

Egyszer aztán megpróbálkozott a beszéddel:

— Csinálok estére egy kis kalbászos tojást, jó lesz?

— Bánom is én!

Megszéppent erre, összeharapta aikait s elfordította a fejét. Szemei elhedvesedtek hirtelen és remegett a szája.

Hallgatott.

Körülöttük pompás szagokat árasztott a mező. Gyenge nedvesség kezdett hullani a füvekre, fákra s ezek kilehelték

minden finom illatukat. A föld is párologni kezdett, életre-keltette ezer éneklő bogarát s megkezdődött a falu, a föld hatalmas zenekarának esti hangversenye.

Mind a ketten magukba szívták ezt, de az ember arca nem engedett fel tőle. Belefúrta vad koponyáját a hűvös estébe és hallgatott. Lelkében kitört az örök elégedetlenség. Elvonult előtte kis háza, földjei, arcába csapott a paraszt, a szegényszag, szakadozott, öreg ruhák és szikkadt, savanyú kenyerek szaga. Elnémította torkát ez a zürzavar. Olyan valamit érzett, mintha bűnös lenne a maga életéért, azért, hogy foltos ruha alatt dagadnak izmai, hogy sirdogáló asszony ül mellette. Minden, minden szorította a torkát, a mezőnek ez az esti lélegzése, vérének bolond rohánása. Maga se tudta mért, de örült futásvágy, düh kínoztá. Hát odacsapott a lovak közé.

Azok ijedten ugrottak meg a kocsival, port vertek fel patákkal, futottak.

Az asszony ijedten kapta fejét ura felé s megmarkolta a löcs végét:

— No... mi van veled? — sziszegett félve.

De férje oda se nézett. Csak összeszorította fogait s megfeszítette a gyeplőt, csapkodta a lovakat.

A falu elején aztán visszahúzta őket egy kicsit és kifújta magát. Szinte megkönnyebbült ettől a rohanástól! Mintha levezetőddt volna oklatan, bolond dühe.

— Mit csinálsz estére? — kérdezte fojtott hangon.

— Finom kalbászos tojást — kapott a szón alázatosan az asszony. — Jó lesz, András?

— Jó.

És kocogtak tovább szótlannul. Végül nekibátorodott megint az asszony:

Mivel volna ezek után célszerű pótolni a hiányokat, tekintetbe véve a járőrtáska terjedelmét és egyéb rendeltetését is? Céltudatosan miként kellene a járőrtáska felszerelését — esetleg a csendőr zsebeinek segítségével is — az eredményes helyszínelés szolgálatába állítani?

Ezt megszabják a helyszínelés teendői, de határt szab ennek a táska térfogata. E korlát azonban nem is olyan veszedelmes, mint amilyennek látszik első pillanatra. Van hely, csak hasznosan kell kitölteni.

A helyszínelés tennivalói közül csak azokat fogom felsorolni, amelyek megkívánják valamely segédeszköz elvitelét.

Az *előkészületi tennivalókhoz* tartozik a gyors összeköttetésről való gondoskodás; szükség lehet gyors segítségre, sürgős jelentéstételre, azonnali üldözésre: tehát legyen a járőrnel az örskörletben és határa környékén lévő táviró és távbeszélő állomásoknak pontos jegyzéke, valamint az örskörletben és a közeli környéken lévő vasúttálmásokról induló és érkező vonatok pontos és érvényes menetrend-kivonata. (Hány eset fordult már elő, hogy az elutazni akaró járőr az állomáson tudja meg, hogy ha 5 perccel előbb érkezett volna, éppen elutazhatott volna, így meg fél napot várnia kellene: tehát megy nyugodtan gyalog, mert sürgős!)

A *helyszíni meghatározásához, helyszíni vázlat készítéséhez, ismeretlen terepen való tájékozódáshoz* részletes térkép kell.

Világítójukat irányítúvel határozzuk meg.

A *helyszíni állapotot*, egyes tárgyak helyzetét, nyomokat, elváltozásokat pontos leírással rögzíthetjük bár, de legjobb a rajz, ha fényképezőgépünk nincs. Rajzolás-hoz grafitírón, türlőgumi, egy kis cm-beosztású vonalzó,

körző és néhány színes irón is kell, hogy rajzunk szemléltetőbb, áttekinthetőbb legyen.

Egyes *nyomokat* vagy tárgyakon talált *elváltozásokat* (találati kép, ütés nyoma, kéznyom stb.) átrajzolással kell pontosan rögzítenünk. Vagyis átlátszó papírost helyezünk a nyom fölé és így pontosan átmásoljuk, átrajzoljuk. Ez *oleátu-papírossal* és puha fekete írónnal történik.

Az *ujjnyomokat* a helyszínen *argentorát-porral* keressük és hívjuk elő a foli-papírra felvéve rögzítjük; papírosan levő ujjnyomatokat indigóval festünk. Szükséges tehát, hogy az ujjnyomat-felvévőkészülék előírt, kötelező felszerelése is meglegyen a járőrnek.

De nemcsak a helyszíni tárgyakon talált ujjnyomok érdekelnek bennünket, hanem ujjnyomatot kell felvenni a helyszínen megfordult valamennyi személy, de különösen a gyanúsítható személyek ujjairól, mert csak ezekkel történő összehasonlítás útján lehet azonosítani, azaz meghatározni, hogy a helyszínen talált ujjnyom kitől származik, vagyis származhatik-e a gyanúsítottól. Szükség van tehát az „Ujjnyomatlap” mellett egy keskeny festékpárnára (lehet lapos tokban lévő szalag) is.

Ha valakinek ujjnyomatát akarjuk felvenni, ezt csak *lisztára mosott ujjvégekkel* végezhetjük, mert piszokkal teleragadt ujjvég nem mutatja meg a lenyomatban a fodrokat: le kell ezért alaposan mosni az ujjakat. Szüksége lesz tehát a járőrnek egy darab szappanra is.

Nyomokat, apró tárgyi jellegű adatokat, szemetet, haját, szőrszálát, reszeléket, törmeléket stb. szabad szemmel nem tudjuk sem felfedezni, sem vizsgálni. Lehetőség teszi ezt a jó nagyítóöveg.

Apró tárgyakat, hajszálát, szőrt, papirosdarabkát, sebekbe ragadt foszlányokat, löporoszmarcsákat a nagyító

— Má azse tudom, mi lehet véled...

— Vélem?

— Mer mindig olyan vagy.

— Olyan ám... Milyen legyek?...

És megint elbúsult. De az asszony már odábbhuzodott mellé s felnézett rá szeliden.

— Iszen más vótá, András...

Nem felelt erre. Őda se nézett az asszonyra.

— Iszen senki se bántott, András...

Erre odakapta a fejét:

— Az köllene még!

Nem tudni, néha mi bántja az embert. Még maga se tudja, mért fáj minden, mért rossz ránezní is az emberekre; hát hogy tudná más! Néha maga se tudja az ember, hogy mért kicsi egy szobá, mért nagy a világ, mért szúr a kedveskedő szó, mért fáj a mások nevetése. Csak szúr és fáj, megvadítja az embert, valami mást szeretne, mint amit megezekott, talán azt is szeretné, ha ő maga más lenne hirtelen. Más test, más lélek, más ruhában.

Dehát azon, ami megvan, nehéz segíteni. Talán azért jönnek az ilyen mekkomláások is, hogy időnként, utánuk, ugyan nevéssé magát az ember.

Andrásnál nehezen jött ez a kibontakozás. Odahaza, az udvarban leugrott a kocsiról, kifogta lovait, takarmányt dobott elébük az istállóban és kiállott az udvarra. Bámulta a házat, a fákat, az estét, ami lehullott már fekete köntőrevel.

Aztán kijött az asszony is pirosan, bekötött fejfel, menyecskésen.

— Ehenénk, András.

Megrezzent erre s belépett a konyhába. Leesapta kalapját és odült az asztalhoz.

Felcsépe nagy buzgalommal rakta elébe az ételt. Felcsapott a tányérról a fokhagymás kolbász pörkölt illata s megtelt melegséggel a konyha.

András belenézett a tányérjába.

Kenyeret! — bökte ki röviden

— Adom má'... — futott át a szobába s kihozta a nagy darab friss kenyeret. Letette ura elé s ő maga is leült. Ijedten figyelte az embert, vajjon ízlik-e majd neki a vacsora.

András kenyérdarabot mártott a tojásos kolbászba, rárakott egy nagy falatot.

— Sótalan! — csapta le utána a bicskát. — Mér nem szóad meg az ilyent?

— Iszen megsózt m no...

— Akkor sós lenne!

— Hát megszómom most...

— Most má' hadd! Máskor itt járjon az eszed!

Eltörölt a méceses. András asszonya elsírta magát, de olyan keservesen, hogy ölébe hullottak a könnyel. A férfi nézte egy darabig s még jobban elöntötte a méreg.

— Elhallgass nekem!...

Az asszony felpislantott rá, de nem szólt.

— Érted? Elhallgass... mer'...

De a sírást nem lehet megkötni. Jön az, mint a szivnek más indulata, feltartóztathatatlanul. Jön, mint a méreg, amit sokan szintén nem tudnak elfoítani magukban.

András is felült már.

— Asszontam, ne ríj!... — Kis szünet, aztán még

segítségével megkeresünk, de *mivel fogjuk meg?* Vastag ujjak, de maga a kéz általában nem alkalmas erre még meleg időben sem, hát még hidegben! Egy jó csipesszel segíthet csak magán a járőr. De jó ez arra is, hogy szükségtelenül ne fogdossa össze a helyszínelő a kisebb tárgyakat, hanem a csipesszel fogja meg: így azon nyomokat nem semmisít meg s változást sem idéz elő.

Apró tárgyakat, hajszálát, szőrt, bőrfoszlányt, szemetet, zsebek porát stb., mint igen fontos adatokat, rögzíteni és biztosítani is kell. Erre legalkalmasabb a síma levélpapiros (érdes papír likacsos, tehát rossz!). A hajszálát csipesszel megfogva ragasztószalaggal felerősítjük a levélpapirosra, összehajtogatjuk s borítékba zárjuk. Szemetet, vakarékot, törmeléket stb. a síma levélpapirosra szórjuk, széleit kétrét hajtogatjuk és úgy helyezzük a borítékba. Közepes méretű levélpapiros megfelel erre a célra, fő azonban, hogy síma legyen.

Bűnjeleket gondosan kell csomagolni. Különösen áll ez oly tárgyakra nézve, amelyeknek változatlan állapotban való megőrzése fontos (pl. töltényhüvely, lövedék, pisztoly, kés, véres zsebkendő, véres ékszer stb.). Mibe csomagoljon a járőr? Bizony ez sokszor lehetetlen. Még zsíros ujságpapír is alig jut néha. Láttam rongyba kötött bűnjeleket magam is. Hogy ezt a kriminalisztikai tapasztalat nem helyeselheti, nem kérdéses. Vigyen magával a járőr tehát 2 ív hófehér szűrő (filtrir) papirost. Ez tiszta, puha, csomagolásra igen alkalmas. De alkalmas ez arra is, hogy *folyadék nyomokat*: mérget, vér, oldatok cseppjeit *felitassuk vele* és így biztosítsuk. Azután a tele-szívatott darabkát oleát-papirosba becsomagoljuk.

Jó *zsebkészre* is szüksége van a járőrnek. Legalkalmasabb helyszínelés szempontjából a helyszínelő bőröndben lévő kombinációs-kés, vagyis jó zsebkés, összekap-

csolva néhány eszközzel. Ilyenek: csavarhúzó, ár, dugóhúzó, olló stb. Zsebkéssel levakarjuk pl. egy szerszám piszkát anyagának megvizsgálása végett; felfejtünk bevarrással készített rejtékhelyeket; levágunk fadarabokat, amelyeken megőrzendő nyom van; felhasználjuk a rajzolásnál az írónok hegyezésére és papiros vágására; használjuk a csomagolásnál; földből kisebb vérfolt kiemelésére stb. Csavarhúzó, ár, dugóhúzó használatára is gyakran fog alkalom adódni.

A járőrnek *jelentéseket kell esetleg szerkeszteni és küldeni külső szolgálatból.* Tintára és tollra van tehát szüksége. Hogy ez milyen nehéz kérdés a valóságban, azt csak az tudja, aki megjárta az úttalan, eldugott kis-községeket és telepeket. Kiváló és feltétlenül megbízható egyeztetés a tintának és tollnak: a töltőtoll. Ez sem hiányozhatik a járőr felszereléséből.

Mi kellene még a műszaki felszerelésen kívül? Egy zsebkönyv a járőrvezetők részére, amely általában röviden tartalmazná a esendőrrjárőr szolgálati teendőire vonatkozó szabályokat és útbaigazítaná a járőrt olyan szolgálati kérdésekben, amelyek a külső szolgálatban előadódhatnak. Egy ilyen zsebkönyvnek is szorosan a járőr felszereléséhez kell tartoznia, mert minden szolgálati ténykedés előfeltétele a szolgálati utasítások pontos ismerete.

Összefoglalva elgondolásomat, így alakulna a közbiztonsági szolgálatot teljesítő járőr helyszínelő felszerelése:

A már meglévőből: 1. Fogalmazó papiros. 2. Milli-méterpapiros. 3. Zsebkendő. 4. Mérőszalag. 5. Gyufa. 6. Világítóeszköz (1 darab rövid, vastag gyertya és hengeralakú zsebvillanylámpa).

Ehhez jönne még: 1. Ujjnyomatlap. 2. Tudakozólap. 3. Kísérőjegyzék. 4. Táviró és távbeszélő állomások jegyzéke. 5. Menetrendkivonat. 6. Részletes térkép. 7. Iránytű.

dühösebben. — Nem értő' szót?! Hallod?! Hát... hiába beszéllek?!... Azt a...

Már remeg, megmarkolja az asszony fejét s elrántja az asztaltól.

Kis ideig áll az összeroppant asszony előtt, mint egy feldühödött állat. Szétveti remegő lábsait és vér fut az arcába.

— Hallgatsz el?!

— András! — sűr az asszony — s lehajtja a fejét.

— Te... ha mondom... az anyád...

Es odacsap a gyenge testre. Sikolt egyet a felesége, de megáll előtte. Most már elindult a kerék, hát viszi magával a megvadult embert. Füleiben bolondul zúg az asszony sikoltása, szemei előtt itt remeg, vonaglik megütött teste, hát nekiesik megint. Már ropognak a fogai, nyálzik a szája, káromkodik, üvölt és üti az asszonyt.

Aztán megtorpan. Az asszony utolsó sikítása elhalt már, maga ott hever a konyha földjén, nem mozdul. András lihegve nézi, végigtörli homlokát, de ott marad ökle az arca előtt.

Véres.

Kívül nagy, szomorú melódiára zendít az este, fekete függönyök hullanak a házak közé és valahol messze, a másik határban harang kondul.

Ezt már az udvaron hallja András, mert zúg a feje, égnek a szemei, hát kitámolygott.

Kirúgja az udvar lécajtáját és megy imbolyogva, me-rev szemekkel a nagy, poros úton. Öklét, amely ragacsos a vértől, maga elé tartja, de nem lát belőle semmit. Csak az asszony sápadt feje villog előtte az éjszakában. Futni

szerezne előle, de a fej kísért, akármerre fordul, ott áll a levegőben, szomorú szemeivel, síró szájával.

Komor András vad legény, akinek a száján ritkábban buggyant ki az adjonisten, mint a káromkodás, lezegett fejjel ül a kocsmasztalnál. Nem tudja elűzni maga elől a sápadt képet, ami zavarta az éjszakában, ami elől elmenekült a bor mellé, hangoz legények közé. Néha úgy látja maga előtt ezt a fejet, mintha halottsárga, hideg lenne már, de aztán lassan pirosság lopakodik rá és felcsuklik rajta a sírás, amit szinte hall ebben a füstös kocsmában. Vannak percek, amikor fel szeretne ugrani és rohanni haza, hogy megnézzé, de vízszaroskad, hideg fut végig rajta és marad.

Aztán marokra fogja a poharat.

Már szinte megáll torkán az ital, de erőlteti; ettől várja a könnyebbülést. Néhányan elnézegetik őt, hogy tombol benne az állat s megpróbálnak közeledni testvéri szavakkal.

— Aszondom — dörren rájuk —, senki se közeledjen hozzám... Mer' én vért iszok még ezen az éccakán, ha nem hannak!...

Megbontott inge mögül kicsillan hatalmas, izzadt melle, nyaka kifeszül belőle, mint egy tölgy és elnyújtja vastag lábszárait a padlón.

Az asszony — jár eszében — mit csinálhat? Vagy tün... Iszen véres vót... Elcsett...

Rávágja sarkát a padlóra, hogy megrecesen belé a rothadt deszka. Verejték indul meg az arcáról, haja lehullik a homlokára. A többiek nézik, nézik, aztán odaszól neki valaki.

8. Rajzeszközök: grafitíró, színesírónok (3 db.), radírgumi, körző, 20 cm-es vonalzó. 9. Oleáta-papiros. 10. Ujjnyomat-rögzítőkészülék: argenterát-por, indigó, ecset és foli. 11. Ujjnyomat-felvételhez festékszalag. 12. Szappan (rúdszappan tokban). 13. Nagyítóüveg. 14. Csipesz. 15. Síma levélpapiros borítékkal. 16. Csomagolópapiros (fehér szűrőpapiros). 17. Jó zsebkés. 18. Töltőtoll. 19. Indigópapiros másolatok készítéséhez. 20. Járőrvezetői zsebkönyv.

Helyezzük most el a 2 tagú járőrmél — mert rendszerint csak ez helyszínel — a felsorolt nélkülözhetetlen kellékeket:

1—6-ig, 9., 15., 16. és 19. folyószám alattiak irománytartóban a járőrtársnál a táskában;

8. és 14. folyószám alattiak (rajzeszközök és csipesz) henger alakú 21 cm-es tokban, beállítva a járőrvezető táskája egyik oldalán;

7., 13., 17. és 18. (iránytű, nagyító, zsebkés, töltőtoll) a járőrvezető zsebében;

10., 11. és 12. (ujjnyomatrögzítő és felvevő és szappan) a járőrtárs táskájában;

20. (Jv. zsebkönyv) a járőrvezető táskájában.

Amint látjuk, a helyszínelő felszerelés málházása nehézségbe nem ütközik és több-megterhelést valóban nem jelent a járőr számára. Hogy pedig mit jelentenek az általam felsorolt kellékek a helyszínelő számára, azt kifejtettem. De nem is szorul bővebb indokolásra, mert a gyakorlati cél maga is megkívánja mindezt, az eredmény pedig fényesen fogja igazolni elgondolásomat, amellyel szerényen folytatni kívánom azt a felbecsülhetetlenül értékes tevékenységet, amit testületünk és bűnügyi szolgálatunk szempontjából a nyomozóalakulatok megszervezésének nagyszerű elgondolása és megvalósítása jelentett.

KATONAI ISMERETEK.

A harci eszközök fejlődése a háború óta.

írta: HAZAI IMRE százados.

Napjainkban már szinte közhellyé vált az a megállapítás, hogy a technika az utolsó évszázad legnagyobb teremtése volt és előre nem látott módon és mértékben alakította át az emberiség életét.

Ennek a nagy átalakulásnak mindnyájan szemlélői vagyunk, előnyös és hátrányos hatását az élet minden vonatkozásában akarva, nem akarva, éreznünk kell.

A technikai fejlődéssel párhuzamosan haladó iparosítás a kedvező helyi viszonyok adottsága mellett (a szükséges nyersanyag rendelkezésre áll, megfelelő piacok) főleg Nyugat-Európában és Amerikában a gyárak ezreit teremtette meg.

A gyáriparnak ezt a nagymérvű megerősödését, mint honvédelmi szempontból nagyfontosságú tényezőt, mindenütt felismerték, mert hiszen nyilvánvaló volt, hogy a

— Iszen nem bántott téged senki, András... Iszen mink is csak iszunk ekécsit, no... Há' mire való ez, mi?

— Hallgass! — dörög rá rekedten. — Elég vót! Nékem senki se beszéjjen... Mer' vért szopok, azt a keserves anyátokat!...

— Mi bajod András? — lép közelebb a kocsmáros is. — Iszen senki se szót rosszat. Magad gyütté, magad ittá, há' mi köll ezektől az emberektől?

— Hogy csönd legyen!... Mer' énnekem csönd köll! Érted? Énnekem az köll, hogy mindenki hallgasson... mer' öleg vót a beszédből!...

Lecsendesedett egy kicsit.

Nagyot húzott a füstös levegőből, combjaira ejtette durva tenyereit s nézte a fekete padlót.

A többiek értelmetlenül nézték. Néhányan felálltak az előbb asztalaiktól, most ezek is visszaültek s poharazgatni kezdtek.

Az asszony. Már megint itt van az asszony. A fekete padlón, a cifra falon, mindenütt az asszony. Egyszer sárga, hűvös, máskor sár és piros az arca...

Kívül szél sikít. Valami futófelhőből esőcseppeket zúdít az ablaknak. Mintha az asszony könnyei hullanának rá panaszos sírással.

András felkapja fejét.

— Gyűnnek!?

— Kicsoda, András? — kérdi csodálkozva a kocsmáros.

Megrázkodik, felhúzza zsigbadó lábait.

— Senki... csak mondom... Adj ide még egy litert.

Behúzódik egészen a sarokba, elkönyököl az asztalnak.

... Sikított egyet az asszony... Föl is emelte a kezét, hogy ne üsse... Megmarkoltam... Összeroppantottam

a kezeit... Oldalt feküdt a földön... Csöndes vót... meg se moccant...

Fázni kezdett. Hideg ugrált a bőrén; összehúzta magát. Töltött a literből s egymásután leivott négy pohárral.

... A földön feküdt... Véres vót már... Nem is láttam az arcát... az vót véres? Vagy a keze... vagy... hideg má?...

Behúzta nyakát a kabátgallérjába.

— Halljátok? — kezdte furcsán, rekedten —, hogy bűg a szél, minha a Zsuzsa sírna... oszt esik, minha az ő könnyei vónának...

Felfutott a szíve a torkába, aztán mélyen a melléből beszélt, hörgött.

— Ájatok meg mindig, ha má sír az asszony... Ha má vörös a szeme... mer akkó nem szabad hozzányúni... Ha sír... Te, kocsmáros... mér bűg a szél?

— Gyűn az ősz, András, azér...

— De mér?! Utánam bűg?! Ide is utánam gyűnt az a sírás? Meg az eső is? Há' mi vagyok én, mi? Micsinátam én?

Megint és mindig az asszony. Fekszik a földön... nem mozdul... Má hideg van a konyhába... mer éccaka van... oszt mégse mozdul...

Mereven bámulja nagy öklét, amit elfektetett az asztalon s összerázkodik. Aztán hideg szigorúság ül az arcára, megemeli a csontos kezét, lecsap vele, hogy megrecsen az asztal.

— Há' én megmutatom!

Felugrik, ránt egyet a nadrágján, kiáll az ivó közepére.

— Ha má elkeztem, gyűnet a többi! Gyertek ide, mer nékem vér kell! Meleg 'bűdös vér! A nyakatokból!

nagy hadseregek felszerelési és utánpótlási szükségleteinek biztosítása elválaszthatatlan az ipari fejlettségtől.

A világháború, mely minden téren a teljesítmények maximumát követelte meg, ipari téren szinte bámulatos eredményeket hozott. A modern technika a feltalálók, szerkesztők és mérnökök tízezreit állította a hadviselés szolgálatába. Ezek fokozott munkája számtalan új harceszközt teremtett, maga a gyáripár pedig milliós hadseregek szükségletére rendezkedett be.

A világháború befejezése után technikai téren érdekes eltolódás állott be az egyes államok között természetesen következményeként annak, hogy Európa a nyertesek és vesztesek két nagy táborára szakadt.

A vesztes államok ipara a katonai ellenőrzés nyomása következtében formális leszerelés után szinte teljes egészében abbahagyta a hadianyaggyártást s a haladás és fejlődés lehetőségei, mondhatni a laboratóriumi munka keretei közé zsugorodtak.

Ezzel szemben a többi állam a szabad fejlődés előnyeit élvezve, igyekezett minél jobban értékesíteni a négyéves nagy küzdelem rengeteg tapasztalatát.

A tömeggyártás megszűnt — lévén mindenütt óriási mennyiségű hadianyag felhalmozva —, ehelyett a nagy gyárak rokonszakhákra térve át, a háborús hadianyag tökéletesítését és fejlesztését tűzték ki feladatul.

Ez a munka a világháború befejezése óta tart s nem közömbös ránk nézve, hogy annak eredményéről tájékozva legyünk. Tisztaban kell azonban már eleve lennünk azzal, hogy a hadiipar nyilvánosságra kerülő adatai sohasem tükrözik vissza hűen a valódi helyzetet, mivel egy értékes találmány vagy újítás igazi katonai értéke mindenkor a meglepő alkalmazásban rejlik, ezt pedig csak a teljes titoktartás biztosítja.

— Nyughass András? — intik csendesen.

— Nem nyugszok! Gyertek sorba! Nekem senki se állja utamat!

— Iszen senki se bánt...

— Engem mindenki bánt! Nézd e a kezem... Látod?

Véres...

Eszelösen bámulja előretartott öklét.

— Látod? Ez köllött nekem... vér... Fázik tüle a kezem... Peig meleg vót... égetett... é-ge-tett!!

Örjöngeni kezd. Hirtelen, bolond kapkodással kést vesz elő a zsebéből, villan a penge a lámpafényben.

Ebben a percben nyílik az ajtó, két csendőr lép be, sulybavett puskával. András megtorpan, szembenéz velük.

— Magát keressük — szól rá az egyik.

— Engem? — hördül fel.

— Magát. Adja ide azt a bicskát és jöjjön velünk.

— Men-jek?... — bámul megdöbben. Lehullik a karja s előre lép egyet.

— Jöjjön... Emberek vagyunk... Isten van fölötünk, nem szabad bántanunk egymást... Ha meg már bántottuk, legyünk emberek érte...

A hatalmas ember mellére ejti fejét, félredobja a kést és elindul a két csendőr között.

— Legyünk emberek — motyogja közben s hirtelen megtorpan. — Él még, őrmester úr?

— Él, él...

András nagyot húz a levegőből és megemeli fejét. Keserves, férfias sírás tör ki belőle, de remeg az örömtől.

— Legyünk emberek... Az leszek!... Az!...

Az utolsó tíz év haditechnikai újításainak ismertetése tulajdonképpen hatalmas anyagot ölel fel. Ebből csupán azt vettem fel ismertetésembbe, amire a csendőrnek szüksége van ahhoz, hogy katonai ismeretköre bővüljön és hogy komoly esetben a már meglévő új harceszközök alkalmazása ne állítsa őt meglepetések elé.

A puska.

A világháborúban a puska nagy lőtávolsága távolról sem lett kihasználva. Később pedig a gyalogság tűzgépeinek nagyarányú szaporítása mellett nem is volt erre szükség.

Ezen tapasztalat eredménye jut kifejezésre a gyalogság korszerű harcéljárásában, midőn általában a puska-tűztől 400 m-en belül várunk eredményt.

A puska tényleges teljesítőképessége és a lecsökkenett követelmények közötti nagy különbség sokakban azt a gondolatot érlelte meg, hogy a gyalogságot fölösleges puskával ellátni.

Ismerünk egy olyan megoldást is, mely a gyalogságot kisüremetű puskával véli felszerelni, abból az elvből kiindulva, hogy a gyalogos puskájával általában 400, kivételesen 800 m-ig tűzel. Erre a célra egy könnyebb és olcsóbb ismétlőpuskát szerkesztenének. Ily irányban a kísérletek több helyen állandóan folynak.

Általában az a helyzet, hogy a jelenlegi puska ki-selejtítése és egy új típusnak a rendszeresítése majdnem mindenütt nagy nehézségekbe ütközik. Ez egyrészt óriási pénzbe kerülne (pl. 500.000 drb puska előállítási ára kb. 125 millió P), másrészt a hozott anyagi áldozat nem állana arányban az új puska előnyeivel. Így tehát a háború idején rendszeresített puskaanyag — Csehszlovákiát kivéve — mindenütt megmaradt. Ennél a két hadseregnél is egészen különleges okok játszottak közre abban, hogy újrendszerű puskát vezettek be.

Hosszadalmas kísérletek folynak már évek óta — különösen Amerikában — az önműködő és öntöltőpuskák szerkesztése körül. Ezek rendszeresítésének sok híve van, de ugyanannyi az ellenzője is. Az ilyen puskák hadihasználatra túlérzékenyek, gondos kezelést és bánásmódot igényelnek, csak teljesen hibamentesen gyártott töltényekkel működnek, a csatárt löszerpazarlásra csábítják és végül nagyon sokba kerülnek.

Az előnyök közül első helyen említik, hogy az automata- vagy félautomatapuska a lövést megkíméli attól, hogy puskáját minden lövés után le kelljen venni válláról, megtölteni, majd célzáshoz újra vállhoz emelni. (Ez azonban semmiesetre sem oly jelentős erőmegtakarítás, hogy indokolná egy ilyen drága fegyver beszerzését, már csak azért sem, mert a gyalogsági harc hatalmas fizikai követelményei mellett a tüzeléssel járó fáradalmak eltörpülnek.)

Az bizonyos, hogy az ilyen rendszerű puskával felszerelt gyalogos figyelme jobban összpontosul a harcterületre. mert nem kell minden lövéskor a töltési fogásokkal törődni.

Nagy előnye még az önműködő- és öntöltőpuskáknak, hogy aránylag kevés puskával is erős tűzösszpontosítást tesz lehetővé és a legkisebb gyalogsági egységnek is jelentős tűzerőt biztosít.

Hangsúlyozva a pénzkérdés fontosságát, eddig a legtöbb állam megelégedett azzal, hogy a már meglévő pus-kák kismérvű átalakításával részben a puska teljesítmé-nyét fokozta, részben pedig annak hadihasználatban való érzékenységét csökkentette.

A lőszer.

A világháború befejezése után a tökéletesítés szükségessége a lőszernél is felmerült. Eddig ugyanis a puskához, a golyószóróhoz és a géppuskához majdnem mindenütt ugyanazt a lőszert használták. Azonban a baborús tapasztalatok azt mutatták, hogy a puskával 800, a golyószóróval pedig 1200 m-en túl csak kivételesen tüzelünk, viszont a géppuskánál a lőtávolság felső határát 3 km-ig kell kitolni.

A megoldást illetőleg többféle terv merült fel. Egyesek szerint a puska, a golyószóró és a géppuska számára más-más lőszert kell készíteni, vagyis a gyalogság háromféle lőszerral rendelkezne. Észszerűnek is látszik, hogy miért tüzellen a csatár puskával egy drága és nagy távolságra ható lőszert, mikor a 4—800 m-en belül lezajló gyalogsági tüzharcba egy kisebb teljesítőképességű, olcsóbb lőszer is megfelel. Értelemszerűen azonos a külön golyószórólőszer indokolása is.

Az előnyök futólagos megítélésénél első pillanatra is szembeeső az a megtakarítás, mely így elérhető lenne. Ha például a fenti elvek szerint gyártott puska-lőszernél darabonként csak 3 filléres árkülönbséget is sikerülne elérni, akkor ez egy közepes hadsereg napi töltényszükségleténél kb. 30.000 pengős megtakarítást jelentene.

Felmerült még az a gondolat is, hogy a puska és golyószóró számára egy kiskaliberű (6,5 mm-es), a géppuska számára pedig egy nagyobbkaliberű töltény készüljön.

A felsorolt elgondolásoknak kivétel nélkül nagy hátránya, hogy új fegyverek bevezetését teszi szükségessé, illetve a meglévők költséges átalakítását.

Különös érdeklődésre tarthat számot az a kísérletezés, mely a lőszer öbnagyságát és alakját változtatlanul hagyja, csupán súly tekintetében tesz különbséget.

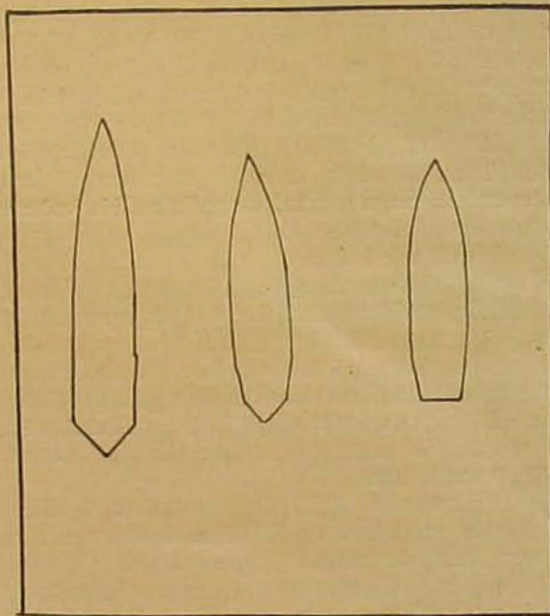
Viszont más államokban, ahol az anyagiakra nagyon is tekintettel kell lenni, a meglévő töltényt részben más hatású löpor alkalmazásával, részben pedig a lövedék súlyának és alakjának megváltoztatásával úgy alakították át, hogy a kezdősebesség és a hordtávolság megnövekedett, a röppálya pedig laposabb lett.

A nagy kezdősebességre való törekvésnek az a magyarázata, hogy ezáltal igen lapos röppályát kapunk, ami viszont csökkenti a távbecslés pontosságának a jelentőségét. Hogy a kezdősebesség növelhető legyen, csökkenteni kellett a káros légellenállást, amit a lövedék alakjának megfelelő kiképzésével értek el.

Már a baborúban is ismert különleges lőszer volt a fénynyomjelző és a füstnyomjelző. Ezek leírásokban nem szerepelnek, a mindennapi katonai szolgálatban is ritkán kerül a kezünkbe, ezért szükségesnek vélem pár szóval ismertetni.

A füstnyomjelző lövedéknél az acélköpeny az ólommag egy részének helyén foszforvegyületet foglal magában. A csótorkolat elhagyásakor az acélköpeny oldalán lévő kb. gombostűfejnyi nyíláson a centrifugális erő következtében kicsapódó foszfort az erős súrlódás okozta hő meggyújtja. Nappal a lövedéket pályájának berepülése közben jellegzetes szürkésfehér füstcsóva burkolja körül, sötétben pedig kb. 1 km-ig megfigyelhető tűzcsóva kíséri. A röppályának kb. 800 m-es szakaszát berepülve, a foszfor kiég, a gyújtó, fény- és füsthatás megszűnik.

Ez a töltény külsőleg annyiban különbözik a rendes tölténytől, hogy a lövedék hegyes csúcsban végződik és a hüvely csappantyúja zöldszínű. Eredeti rendeltetése repülőgépek lövése, kisebb távolságon földi célok felgyújtására és célmegjelölésre is használják.

1. ábra.

A másik különleges töltény a fénynyomjelző. Ennél a lövedék hátsó részén több mint egyharmadában magnéziumkeverék van elhelyezve. A töltény elsütésekor a lövedék fenékrészét képező magnézium meggyullad. A lövedék, mint egy erős fénypont repül végig pályáján. Nap-sütésben a röppálya nem látszik, borult időben a csőtengely meghosszabbításában állva látható, szürkületben és éjjel azonban kiválóan megfigyelhető. Ez a lőszer a géppuskatűz irányítására szolgál. Használják még rendes tölténnyel vegyesen, repülők ellen.

Ennek a lőszernek a tökéletesítésére a külföldön kísérletek folynak. Egyes típusok a röppályát vörös fénnel jelzik, mások a főlzálló ágat zöld, a leszálló ágat piros színnel jelzik; jelzőhatása 1000 m-ig terjed.

A különleges lőszerekhez tartozik még az úgynevezett acélmagú lövedék, mely igen erős anyagból készült köpenyvel, kettős hegyvel és különleges belső szerkezettel bír. Páncélos járművek ellen használják, mivel átütőképessége lényegesen nagyobb, mint a rendes lövedéké.

A kézigránát.

A világháborúban a kézigránát a gyalogos nélkülözhetetlen egyéni harceszköze volt. Különösen jó szolgálatot tett az állásharcban úgy a támadó, mint a védő fél számára.

Annak ellenére, hogy igazi értékének felismeréséhez az állásharc vezetett, ma az a felfogás uralkodik, hogy mozgó háborúban, különösen pedig kézitusában és a mélyégi övön való átküzdés közben a nagyhatású, biztosan és könnyen kezelhető kézigránátot nem nélkülözhetjük.

Az a kézigránátanyag, mellyel a harcoló felek a világháborút befejezték, távolról sem felelt meg azoknak a követelményeknek, melyet a kézigránáttal szemben a háború után támasztottak. Akkor a kézigránátok zöme időzítőgyújtóval bírt. Ezekkel sok baleset történt, hosszú égési időtartamuk módot nyújtott az ellenségnek, hogy a kézigránátot visszaszabja.

Lejtős terepen pedig az a hibája volt, hogy néha a robbanásig nagydarabon elgurult és egész más helyen robbant, mint ahol kellett volna. Ezen okból magas hegysek esetében még is volt tiltva a használata.

Ezek voltak röviden összefoglalva az időzítőgyújtós

kézigránát ama hátrányai, melyeket minden háborúviselt katona tapasztalatból ismer.

A csapodógyújtó kézigránátok, ha bármilyen okból (helytelen, rossz mozdulat, lövés okozta sérülés) leestek, azonnal működésbe jöttek vagy pedig tökéletlen szerkezetük miatt bizonyos helyzetben érve a talajt, nem robbantak. Általában a gyújtó annyira érzékeny volt, hogy a legkisebb külső behatásra robbantotta a gránátot.

A felsorolt hátrányok kiküszöbölésére serény munka indult meg és ennek eredményeként a korszerű kézigránát a következő jellemző tulajdonságokkal bír:

- a) véletlenségből elejtve nem robban.
- b) a szállítással járó rázkódtatással szemben érzéketlen,
- c) eldobás után bármilyen helyzetben csapódva biztosan robban,
- d) az esetben, ha nem robban, veszélytelen marad.

Nem említve a főbb, de nem általános érdekű szerkezeti elveket, ma már ismerünk különböző típusú kézigránátokat, melyek ezen követelmények nagy részének megfelelnek.

A kézigránától elválaszthatatlan a puskagránát kérdésének a megoldása. A világháborúban egységes típus csak néhány volt, az is csak egészen kezdetleges szerkezeti megoldással.

Ma már azonban általánosnak mondható az a törekvés, hogy a kézigránát egyúttal puskagránátként is legyen használható: vagyis a csatár ugyanazt a gránátot, melyet kézzel 30—40 m-re dob el, puskából kb. 150 m-re löheti ki. Ez a megoldás tökéletes formában az olasz hadseregnél be is van vezetve.

A fejlődés folyamán a kézigránátok alakja is megváltozott. Az esetlen, nyeles kézigránátok lassan kiszorultak és helyüket a puskagránátként is használható, kézben jól fekvő, könnyen dobható tojásalakú kézigránátok foglalják el.

A golyószóró.

Az entente első ízben 1915-ben használja a golyószórókat. A németek a Bergmant, a monarchia pedig a Schwarcrosset rendszeresítik. Mindkét típus szükségmegoldás volt, melyet a háború végéig használtak.

A világháború befejezése óta kb. 25 típus vált ismertté. Az első időben mindnél ugyanazok a hibák és kifogások merültek fel. Ugyanis túlnehezek voltak, a cső felmelegedése által okozott hátrány nem volt kiküszöbölhető és végül a szerkezet túlérzékeny volt, vagyis a szerkesztők nem számoltak a hadi használat fokozott követelményeivel.

A golyószórók iránt az érdeklődés az összes hadseregek részéről általános volt, azonban rendszeresítésre egyelőre sehol nem gondoltak.

A kereslet és a fokozott igények a gyáratokat a minőség javítására kényszerítették és ma már számtalan típust ismerünk, melyeknél az előbb említett szerkezeti tökéletlenségek szinte teljesen ki vannak küszöbölve.

Jelenleg úgy szólván az összes hadseregek rendelkeznek golyószóróval.

A géppuska.

A világháborúban a gyalogság legeredményesebben alkalmazott harceszköze volt; sokoldalú alkalmazhatósága, anyagi és erkölcsi hatásának fogva a gyalogság legfontosabb fegyvere.

Az aránylag drága előállítás költségei miatt, továbbá mert a világháborúból óriási mennyiség maradt meg (így például a franciák géppuskakészletét kb. 90.000 db-ra

becsülik), új típusok bevezetésére a nagy államok egyelőre nem gondolnak. Ellenben annál serényebb munka folyik, hogy a háborús tapasztalatokat értékesítve, a géppuskák teljesítőképességét növeljék.

A harcoló csapatnál a repülők támadásának a kivédése a géppuskákra hárul. A világháborúban használt légvédelmi irányzóeszközök ennek a célnak nem feleltek meg. Eredményes kísérletek folynak olyan különleges irányzó szerkesztésére, mellyel megkönnyítik a nagy sebességgel mozgó légi cél gyors megcélzását, növelve egyúttal a találati valószínűséget.

Ugyancsak a világháború tapasztalatai alapján beigazolódt, hogy a géppuskák eredményes alkalmazásának egyik alapfeltétele a közvetett irányzással való lövés lehetősége. Ennek lényege:

a) a lövedék hordtávolságát jobban kihasználhatjuk, vagyis 3—3,5 km-es lőtávolságot is elérhetünk,

b) a géppuskával térkép alapján, éjjel és ködben is pontosan tüzelhetünk,

c) a magas növényzetben — szőlőben, tengeriben — foglalt tüzelőállásból (mikor a célt az alacsony tüzelőmagasság miatt nem tudjuk megcélolni) is tűz alá tudjuk venni a kiutalt célt,

d) a géppuskát kivonhatjuk az ellenség figyelése alól (a tüzelőállást terephullámok, magaslatok vagy terepfedezet mögött választjuk), anélkül, hogy ezzel a géppuskatűz eredményességét hátrányosan befolyásolnánk.

A közvetett irányzással való lövéshez különböző irányzó műszerekre van szükség. Ezeknek módosítására, tökéletesítésére és egyszerűsítésére a kísérletek több helyen folynak.

A nagy távolságra lévő célok pontos beirányzása eddig nehéz és sokszor lehetetlen is volt, a célgömb és a nézőke nagyalakú kidolgozása és a cél nehéz felismerhetősége, vagy a cél körvonalaiknak elmosódása miatt. A cél megkapásának megkönnyítésére szolgálnak a céltávcsövek és a távcsöves irányzók.

A különböző típusú géppuskáknál a szórás megoldása nem tökéletes; nem nyújt ugyanis módot a pontos gépies munkára és az irányzótól nagyfokú kézügyességet és gyakorlottságot kíván. Ezen segítenek az úgynevezett szórás-szabályozó készülékek, melyek lehetővé teszik, hogy a géppuska a célt a beirányzás után az irányzó kézmunkájától függetlenül, gépiesen, a szándékolt lövedéksűrűséggel végigszórja.

A tűzgyorsaság nagyarányú növelését érték el az úgynevezett motor-géppuskával. Ennél az adogatás motorikus erővel történik és különleges szerkezeti megoldások biztosítják a nagy lögyorsaság (percenként 1500—2000 lövés) elérését. Repülők, páncéljárművek ellen alkalmazzák.

Repülők leküzdésénél egy új megoldás a géppuskák iker-alkalmazása. Ennek az a lényege, hogy több (2—3) géppuska egy közös aljazatra kerül, az irányzás és a működésben tartás pedig egy irányzó által van szabályozva.

A nehéz géppuska.

A világháborúban első ízben alkalmazott harcokcsik és repülők a harcban gyökeres változást idéztek elő.

A harcokcsik páncélzata, a repülők tömeges alkalmazása és sajátosságai (nagy sebesség, kis sebezhető felület) a gyalogságot hosszú ideig képtelenné tették arra, hogy ezek ellen eredményesen védekezzenek. A háború befejezésekor az volt a helyzet, hogy a gyalogság nagyhatású elhárító fegyverekkel még mindig nem rendelkezett.

A világháború utáni fejlődést tekintve, a gyalogságot

elsősorban a kis és könnyű harcokcsik, valamint a harczi repülők érdeklik, mivel ezek támadása elsősorban a gyalogság ellen irányul.

Ezek leküzdésének a szükségessége teremtette meg a nehéz géppuskát, melyet a Csendőrségi Lapok 1928. évi 17. számában már ismertettem, ezért most csupán azon fejlődési eredményeket említem meg, melyek azóta váltak ismertté.

Igy például a légi célok lövését megkönnyítő különleges irányzék több helyen van kísérletezés alatt.

A löszerkérdés tekintetében egységesen kialakult véleményről nem lehet beszélni. Arról kell ugyanis dönteni, hogy tömör, páncélátütő lövedéket használjanak-e, vagy robbanó lövedéket. A lövedék átütőképességének növelésére irányuló kísérletek figyelemreméltó eredményt hoztak, részben különleges keménységű fémek alkalmazásával, részben pedig a lövedékforma megfelelő alakítása által.

A gyalogsági ágyú.

Általános tapasztalat volt a világháború során, hogy a tűzérség sok esetben képtelen volt az ellenség géppuskáit idejében leküzdni. Ennek oka az volt, hogy az ellenség géppuskái többnyire csak igen rövid ideig mutatkoztak, pusztító munkájukat még a tűzérség beavatkozása előtt elvégezték, ha pedig lett volna idő a leküzdésükre, akkor hiányzott a gyors és megbízható összeköttetés a küzdők és a tűzérség között. A gyalogságnak szüksége volt tehát egy könnyű, alacsony tűzélőmagasságú, mozgékony lövegre, mely a gyalogságot mindenüvé követni tudja.

A fentvázolt nehézségen kezdetben úgy próbáltak segíteni, hogy a gyalogsághoz hegyilövegeket osztottak be (könnyebb súly stb.). Ezek azonban nehézkes mozgásuk miatt és mert nagy célt mutattak, nem feleltek meg és éppen akkor estek az ellenség tűzének áldozatul, mikor a legnagyobb szükség lett volna rájuk.

Egy másik megoldás az volt, hogy a gyalogságnál egy 37 mm-es gyorstüzelő löveget rendszeresítettek (●-m. monarchia, franciák). Ez az igen könnyű (kb. 80 kg-os) löveg típus azonban korlátozott hatásánál fogva rendeltetésének nem felelt meg.

A világháború befejeződött anélkül, hogy a gyalogság megfelelő hatású gyalogsági ágyúval lett volna ellátva.

Mikor azután a technikusok a béke első éveiben egy használható és a követelményeknek megfelelő gyalogsági ágyú megszerkesztéséhez fogtak, nem várt nehézségek támadtak. Több oldalról ugyanis a gyalogsági ágyúval szemben az a kívánság merült fel, hogy az harcokcsik, sőt repülők leküzdésére is alkalmas legyen. Ez a hármas feladat egymástól teljesen elütő követelményeket támasztott a gyalogsági ágyúval szemben.

Számtalan kísérleti löveget szerkesztettek; nem sikerült azonban olyant előállítani, mely egyformán alkalmas lett volna pontcélok, páncélos járművek és repülők leküzdésére.

Az eddig elért eredmények azt mutatják, hogy a háromféle feladat megoldása csak kétféle tűzgéppel lehetséges.

(Folytatjuk.)

Mindnyájunkat súlyos felelősség terheli. Az egész civilizált világ annyira elrontotta a háború utáni helyzetet és oly súlyos baklövészeket követelt el, aminkre még nem volt példa a világtörténelemben. Mindenki felelős a bajokért, még a nagyközönség is.

Hugh Walpole.

ÓVAKODJUNK A KÉMEKTŐL!

Titoktartás.

írta: RÉCZEY FERENC vkszl. százados.

...minden szolgálati titkot híven megőrzzünk!...

Esküjében fogadja meg a fiatal csendőr, hogy nem lesz könnyelmű továbbadja annak, amiről hivatása és szolgálati beosztása folytán tudomása van.

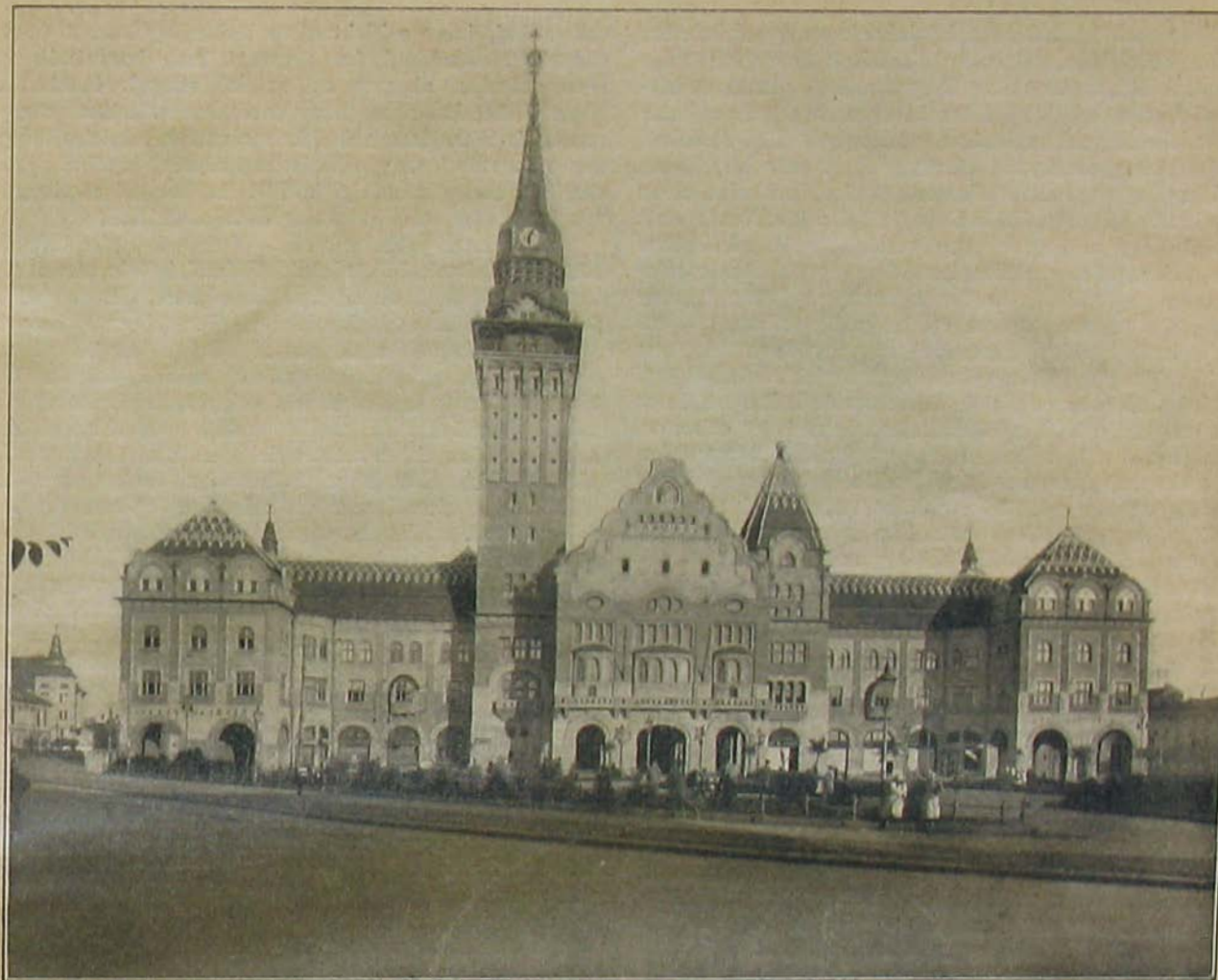
A titoktartás nem áll ellentétben az őszinteséggel és a nyílt, egyenes jellemmel. Figyeljük csak meg a mindennapi életben, kik azok az úgynevezett „közlékeny” emberek. Kik azok, akik a jólérsültség színeiben hivalkodva, fecsegő módon adják tovább a legképtelenebb híreket. Kik azok, akik mindenről tudnak, de azért egyetlen dologban sem megbízhatók.

Tőlük kell óvakodnunk. A fecsegőktől, a pletykázóktól és ezektől a „jólérsültektől”. Sőt nemcsak óvakodni kell tőlük, hanem környezetünkkel és bajtársainkat is arra kell nevelnünk, hogy fékezék ott, ahol szükséges — ezt a káros és igen gyorsan elharapódzó szokást. Jól ismerjük a polgári életből is a pletyka veszedelmes mérget. De amíg a polgári életben ennek káros hatása legfeljebb csak egyes emberek, vagy családok jóhírért teheti tönkre, addig a fecsegés és okatlan közlékenység a hadseregnél, a csendőrségnél és az állami képezetben egyéb mélyreható károkat okozhat és okoz is rendszeren.

Nem akarok most azokkal foglalkozni, akik megbízásból és hivatásszerűen foglalkoznak katonai hírek szerzésével és titkok elárulásával. Ezek szerepe mindnyájunk előtt ismeretes és talán valamennyien tisztán is látjuk azt a fokozódó veszélyt, amely ezek részéről fegyveres erőnk és ezzel együtt egész állami berendezkedésünket fenyegeti. De fel kell ismernünk azt is, hogy ezeknek a „hivatásosoknak” jórésze éppen ezekből a közlésekből táplálkozik. A hírek és adatok mozaikszzerűen tevődnek össze. A mozaik apró köveit pedig — sokszor jelentéktelennek látszó — elejtett szavak képezik. Ezek ellen a könnyelműen és megdondolatlanul elejtett szavak ellen kell küzdenünk.

Valamelyik német folyóiratban rajzban láttam szemléltetve a fecsegő pletyka útját a nagyvárosban. Hatalmas emberi fül torpeszkedik a város utcái felett, érzékenyen érintve mindattól, ami csak hallható kint, vagy bent a házakban. Ezt a fület kell magunk felett elképzelnünk mindig, amikor ismerőssel, vagy ismeretlennel hivatalog, vagy szolgálati dolgokról a magánérintkezésben beszélgetünk.

Csonkamagyarországnak, sajnos, nagyon sok külső és belső ellensége van. Ne adjunk fegyvert a kezükbe azáltal is, hogy magunkról, körülményeinkről, szolgálati és hivatalos tennivalóinkról, előírásokról és parancsokról fecsegő módon beszélgetünk. Sohasem tudhatjuk, ki ál-

Amit vissza kell szerezniünk: Szabadka.

(Erdélyi felv.)

kedik közelünkben. Válfék második természetünké, hogy társalgásunkban és magatartásunkban elővigyázatosabbak és körültekintőbbek legyünk. Meg kell azoknunk, hogy szolgálati dolgokról szolgálaton kívül senkivel sem beszéljünk; még akkor sem, ha mások akarnának ebbe kényszeríteni. Megvan a módja annak, hogyan lehet tapintatos módon bárkivel szemben is más irányba terelni a beszélgetés fonalát.

Háború esetén szigorú rendszabályokkal védekeznek katonai titkok könnyelmű elárulása ellen. Az államok hadvezetőségelt azomorú tapasztalatok készítelik erre. Rög tudott dolog, hogy az 1870—71. évi német-francia háborúban a német vezetéség igen értékes adatokhoz jutott — francia újságközlönyekből. Az újságok riporterei a közönséggel mindent közöltek, amit csak kiismutolhattak az arcvonalakban folyó eseményekről. A sok kacsza között természetesen igaz hír is akad, amely kerülő úton ugyan, de még akkoriban is elég gyorsan érkezett meg Németországba. Azóta szigorú cenzura állí vetik a hátsország újságközlömeinyeit, a hadrakelt sereg magánlevelezéséit, újabban a telefont és távírdát is. Még így is sok indiszkrét és történet a világháborúban is. Különösen a semleges országokon átmenő postaforgalom volt az oka ennek. A sok kisbeli-nagyobbi, könnyelműen külföldre jutott hír közül kiemelkedik a — gondolom — *Vossische Zeitung* haditudósítójának meggondolatlan ri-

portja, amely beszámolt arról is, hogy az egyik német hadseregparancsnokakégon sikerült az orosz rejtjelmelküli rádiótáviratokat lehallgatni és így nemcsak az ellenséges hadmozdulatokba, de az orosz vezetéség tervibe is bepillantást nyerni. Természetes, hogy ez a hír nem maradt a német határokon belül. Az újságközlömeinyről az oroszok is tudomást szereztek és ellenrendszabályuk hamarosan érvetették is hatásukat.

Különös gondolat kell háborúban ügyelni arra, hogy a legénység magánlevelezése révén semmiféle komoly adat ne kerüljön a mögöttes országba. Ide tartozó elővigyázati intézkedés a tábori posták számozása is. Ha a csapattestek számozása mellett az elhelyezési körleteket és helységneveket is feltüntetnék a levelezésben, akkor könnyű szerrel ki lehetne hámozni ezekből az adatokból a hadrendi részleteket is. A legénység így is sokat megtud és, sajnos, tovább ad a háborúban. Hadtörténelmi leírások tanuszkodnak arról, hány esetben nem sikerült az a bizonyos „meglepetés”, mert a vezetéség gondosan titkolt hírel ahonnan közvegek fevesség közlékonysága révén átkerültek az ellenséghez. Ebből a szempontból főleg a hadifoglyok árthatnak sokat. A hadifogoly bemondások mindig is az ellenséges írszerző eszközök legértékesebbjéhez tartoztak. Éppen ezért mutatnak reá szabályzatunk nyomtatékkal arra, hogy a hadifogságba esett katona erküjét híven szem előtt tartva, el ne áruljon semmit, ami

az ellenségek hasznára, sajátjainknak pedig mérhetetlen kárára lehet. Meggondolhatnánk kizsákolások és elűzések megjegyzések elegendők ahhoz, hogy ezekről ellenséges hírszerző üsztek ezekből értékes következtetéseket vonjunk le. Az ellenséges hírszerzés a hadifoglyok kikérdezésénél rendszerint gyakorlati fogásokkal él. A már firtakában levő, esetleg nagyon is hányom adatokat és híreket olyan kiforraltuló csoportosításban találja fel a kikérdezés alatt állóknak, hogy a szegény, meglevőszett hadifogoly szóhoz sem tud jutni a csodálkozástól, hogy: „Izsek már mindent tudnak.” Pedig esetleg semmit sem tudnak, vagy legfeljebb nagyon keveset. Amint pedig szóhoz jut, önkénytelenül is előruháru magát ilyen, vagy olyan irányban. A jó hadifogoly-kikérdező munkája legjobban a bűntényi kikérdezéshez hasonlítható. Az oroszok különösen értékelik ennek a módját a háború alatt, igaz, hogy ebben segítségükre volt a monarchia nagyarányú nemzetisége. A soknyelvű és nemzetiségi hadifoglyok létezése között mindig akad egy-két többnyelvű ember, akiknek fecsegése és közlése megfellelően értékesítve és csoportosítva, megoldotta a többiek nyelvét is. Nagy szakavatottasággal működtek náluk ezek a kihallgatást végző hírszerző üsztek. Egyikük-másikuk jól beszélt a monarchiában használatos több nyelven is. Tökéletes magyar tolmácsaik is voltak, akik nemcsak nyelvünkön beszéltek, de tisztában voltak hazai viszonyainkkal is. Nem eszik. Még a világháború előtt éveket — ha nem évtizedeket — töltöttek el nálunk jámbor magánemberekként, a valószínűben azonban támaszkodást és megélhetést kaptak az orosz hadvezetéstől.

Szinte csodálhatón, hogy a gondosan szervezett hírszerzés dacára sikerült némelykor egyik-másik nagyobbszabályú tervünket meglepőleg és váratlanul végrehajtani. Ilyen volt például a gorlicei áttörés, amely csaknem egészen felhárította az oroszok szándékát, mert valóban váratlanul érte őket. Bizonyos, hogy ehhez nagymértékben hozzájárultak az elővigyázati rendszabályok és titoktartási fogymunk. Nem volt ilyen szerencsén ebben a tekintetben az 1918. évi plavai offenzíva, amelynek részleteivel és előkészítéssel az olaszok régtől fogva tisztában voltak. Nem is sikerült. A majdnem kudarc egyik okát a hadifoglyok és szűk nemzetiségi szűkevények árutó magatartásában kereshetjük.

A titoktartási fogymunk szép példáját találjuk volt ellenségeinknél, például amint a moskói elővigyázatnál, amely a harcoknál keletkezésénél, gyűrűsítésénél és bevetésénél volt tapasztalható. Sűrű homály fedte az egész háború alatt a harcoknál szerepét. Először megjelenésükkel utolsó meglepetéssel okoztak. Hosszú, hiszen a terveket az angol és francia hadvezetőség még egymás elől is titkolta. Adatok vannak pl. arról, hogy a nagy Cambrai-támadásnál a harcoknál győlekedésénél és a támadás irányát az angol vezetés és a franciáknál csak a legutolsó órákban közölte, a résztvevő egységek pedig a legutolsó pillanatokig nem tudtak arról, hogy ott támadás készül. A harcoknál csoportokat az ottani Hucvencourt-i erőfőben azaz az ürtőggyel voltak össze, hogy téli kiképzéseket folytassanak és órák múlva már megindult a nagy támadás. Igaz, hogy teljes sikerrel is járt, legalább a harcoknál harcuzati szerepét illetően. Például magán a „támad” elnevezés is titoktartási rendszabály volt. A tényleg az az és utóbb, tartályt jelent. A harcoknál győlekedés kezdőben ilyen fedőnevet használtak az első kísérleti példányok számára. Ez a fedőnév azután megmaradt a harcuzati intézkedésekben is.

Hu nem is ilyen mérvben, de mégis meglepően sikerülték a németek első támadásai, amelyeknél csak az

volt a baj, hogy a lélektiling kedvező pillanatok és az ellenséget váratlanul ért fegyvert nem használták ki olyan mérvben, ahogyan azt az első alkerek indokollák volna. Lehet különben, hogy ennél humanisztikus szempontok is közrejátszottak, bár ma már kétségtelen, hogy a gáz semmivel sem emberiatlenebb, mint a többi fegyver. Sőt, ahogy az eddigi külföldi karhatalmi alkalmazások tanúsítják, még humanitásabb is a többinél.

Titoktartás révén sikerült Jórésben lepleznünk az 1917. évi Tolmács áttörésünk előkészítését és tervét. A támadás az ott összehozott igen nagyarányú tűzérő és a felhalmozott lövész dacrna is meglepően érte az ellenséget.

Még nehezebb a titoktartás békében és háborúban olyan körülmények között, mikor szóbeli érintkezésen kívül okmányok és írásbeli közlemények megőrzéséről van szó. Egy pár évtizeddel ezelőtt, amikor még mindent kézzel írtak, könnyebben ment a dolog. A kladványok tiszteletét példányonként kézzel kellett leírni és így perazé az ellenőrzés is könnyű volt. A másolópapír korazaka kb. 20—25 évvel ezelőtt ért véget, de már akkor is lehetővé vált, hogy bizalmas természetű ügydarabokról illetéktelen, vagy bűnös kezek a szűkegleteken felül egy-egy példánnyal többet készítsenek. Mennyivel könnyebbé váltak ezek az üzelmek és mennyivel inkább megnehezült az ellenőrzés ma, mikor az írógép és a sokszorosító készülék csak egy ontja a másolt példányokat. Bizonyos, hogy a lehetőség szerint mindent megtesznek az ellen, hogy az ügyiratok másolt példányul el ne kerüljenek, de mindnyáján ismerünk eseteket, amikor mindez nem volt elég. Pár évvel ezelőtt szanzácóként járta be a világot a legújabb francia-belga különál szerződés híre. Alitól fog itt is egy felesleges példánnyal többet készítettek a szerződésből. Amikor azután kipattant a dolog, nem sokat használtuk a hivatalos és félhivatalos csatornák.

Ne gondoljuk azonban, hogy csak ilyen nagy horderejű okmányok másolatánál van szükség elővigyázatra és óvatosságra. Az írógép ma már közhasználatú tömegesek és a legkisebb iratok elmaradhatatlan be rendezési tárgy. Éppen ezért szükséges a fokozott ellenőrzés és óvatosság a használatánál. Az írógépszakértők ki tudják mutatni, hogy valamely közleményl melyik gépen írták. Azt azonban már nehezen lehet megállapítani, hogy ki írta a szöveget.

Természetesen legjobb megelőző rendszabály írásbeli közleményeknél és sokszorosításnál, ha a személyzet tökéletesen megbízható. Megbízhatóság alatt azonban nemcsak erkölcsileg kiforrtsaltnal egyenlőséget kell értenünk, hanem lelkiismeretességét és gondománál is, mert a legtöbb baj nem a szándékos árulás, hanem a felületesség és könnyelműség okozza.

Nem szabad tehát megengednünk, hogy iradunkban és hivatalos helyiségeinkben iratváltásnál és ügydarabok másolásánál csak az ellenőrzés hiányfőn muladjék, hogy iratok vagy másolatok elkallódjanak és így illetéktelen kezekbe kerülhessenek. Különösen másolatok készítésénél és feltűsítésben mindenféle sokszorosításnál van szükség nagy óvatosságra. De nemcsak a bizalmas és hivatalból titkosnak jelzett ügydaraboknál. Szokjuk meg, hogy a legjelentéktelenebbnek látott feljegyzéseket és okmányokat se kezeljük könnyelműen. Nagyon sok bizalmas eset árutólvá vált már például a papírkosár, ahová soruzául írt feljegyzéseket és fogalmazványokat szoktak eldobni. Ezzel is sok példát szolgáltat a hírszerzés közelmúltjának törtétele. A vlaszavonuló ellenséges nyomában elhőként beérkező hírszerző üsztek pontos figyelemmel szokták átvizsgálni a porácsmokmányok elhagyott iratát és a be-

Az orosz fehér hadsereg egyik ezrede ma is fennáll. Cári ezrednek nevezi magát, Sanghaiban állomásozik.

rendezési tárgyakról. A szokászerű átvizsgálás rendszerint eredménnyel is jár. Elhanyagolt papírszeletek, ottfelejtett feljegyzések vagy iratrészletek felbecsülhetetlen értékkel képviselnek olykor. Egy-egy elmozdított és így feltalált okmány hadtörténelmi jelentőségre is szert tehet. A világháború talán legérdekesebb ilyen zsákmánya a francia fővezérnek 1914 szeptember 5-ről kelt parancsa, amely a németek kezébe került. A német vezérkari munka azt mondja erről az eseményről, hogy az addigi kétes és bizonytalan helyzetet pillanatok alatt villámgyorsan világította meg. Ebből a parancsból tudták meg a németek Joffre igazi tervét és az egész arcvonalon nagyarányban kifejlődött ütközetek jelentőségét. A románok elleni hadjáratban mi is zsákmányoltunk igen értékes ellenséges intézkedéseket. Kezünkbe kerültek azok az arcvonal parancsok, amelyek Mackensen elszigetelt hadserege ellen támadást készítettek elő. Ezeknek a birtokában bizony alapon lehetett azután felépíteni az Argeş-i győzelmet.

1917 tavaszán, amikor a németek a nyugati arcvonalon az úgynevezett Slogfried-állásba hátráltak, a német főparancsnokság nem volt bizonyos afelől, hogy a külsőhöz álló francia (Nivelle) támadás az arcvonal mely részére fog irányulni. Két héttel a támadás előtt azonban sürgetően alkalmával kezükbe került egy francia katonának hazza írt levele, amelyben többek között azt is leírta, hogy csapatlétete a legközelebbi napokban az Alsne mellett átmadásra fog irányítani. Még a helység neve is benne volt a levélben, ahol az ezred gyűlekezni fog. A levél már este a német főparancsnokságra került és még ugyanazon nap éjszaka nagy német tartalékokat toltak el a kérdéses frontszakaszra, melyet pár nap múlva továbbá készenléthe helyezték tartalékok követtek. Az ezen az ar-

vonalrészén valóban megindult francia támadás rövidesen kudarcot vallott.

Ilyen esetek nem lesznek jövőben sem teljességgel elkerülhetők. A legelső vonalban a foglyoknál és sebesülteknél lehetnek oly feljegyzések, vagy parancsok, amelyek a harc hullámzó változásai folytán ellenséges kézbe kerülhetnek. Éppen ezért a magasabb vezetés művészetéhez tartozik az is, hogy alárendelt parancsnokságoknak és személyeknek mikor és milyen mérvben adjon ki fontos intézkedéseket írásban. A túlhaftott titoktartás a helyen együttműködést béníthatja meg — másrészt azonban idő előtt kitudódott tervek —, mint ahogy arra fentebb is már reámutattam —, egész hadműveletek sikerelt kockáztathatják. Arra azonban minden esetben nevelnünk kell önmagunkat és környezetünket, hogy a titoktartás elemi szabályait minden körülmények között igyekezzünk szem előtt tartani. Ehhez tartozik a szóbeli titoktartáson felül az is, hogy az ellenséggel legelső vonalban érintkezők írásbeli feljegyzéseket, naplójegyzeteket és naplótka lehetőleg ne vigyenek magukkal. Elhelyezéseknél, táborozásnál vagy pihenőknél minden adatot el kell tüntetni, amiből a csapat ottlétére, vagy további tervekre következtetni lehet. A tábori csendőrségre ebből a szempontból is különleges feladat vár. Tábori csendőrség követi rendszerint az elvonuló, vagy elől harcoló csapatok útját. Egyéb-irányú tevékenysége mellett figyelme azokra a helyekre is irányuljon, ahol parancsnokságunk és csapataink röviddel ezelőtt működtek. Ha gondosan átvizsgálja az ezek által kiürített irodahelyiségeket, akkor legalább is minimumra fog csökkenteni a lehetőség, hogy véletlenül otthagyt iratok, vagy feljegyzések az ellenség hírszerzőinek kezébe kerüljenek.

Mindez természetesen nemcsak a háborúra vonatkozik. A békebeli hírszerzés agyafűrt eszközei ellen sincs más védekezés, mint a teljes és tökéletes titoktartás, amely mind a szóbeli érintkezésre, mind iratok megőrzésére és továbbítására vonatkozik. Ennek nemcsak katonai tekintetben van békében jelentősége, de idetartozónak kell elismernünk a csendőrségre vonatkozólag a közbiztonsági és bűnügyi szolgálat minden ágazatát is. Mennyivel inkább kell tehát csendőreinknek szem előtt tartaniok a titoktartás törvényeit, ha csak azt nem akarjuk, hogy vállalkozásuk és fáradságuk már csirájában kudarcba fulljon.

Erkölcsei eltévelyedés nélkül is a felületességet és könnyelműséget jelöltem meg, mint olyat, melyek leggyakrabban okozzák bizalmas szolgálati titkok továbbadását. Fel kell azonban említenem még egy jellemhibát, amelynek különösen bizalmas személyi hírek terjesztésében van nagy jelentősége. Ez a jellemhiba a hiúság, amely önmagának tetszeleg abban, hogy személyi hírek terjesztésével mások előtt fontoskodó szerepet kíván betölteni. Be kell ismerünk, hogy túlföntül szeretünk főleg személyi híreket továbbítani, még akkor is, ha azok a legvadabb képtelenségeknek látszanak. Hallgatóság és hűség közönség erre mindig akad. Ezt kell kiirtani közülünk és kerülni kell azok társaságát, akik állandóan személyi híreket találhatnak fel, pedig valójában nem akarnak egyebet, mint a hivatalos úton várható eseményeket tőlünk magunktól megtudni.

Kevés kivétellel csaknem mindig ismétlődnek azok a körülmények, amikor vétünk a titoktartás ellen. Jó lesz tehát kissé emlékeztetnie idézni őket.

Kedvelt társalgó csoportok alakulnak ki ismeretlen emberek között például vasúti utazás alkalmával. Az utazás valahogy közelebb hozza az embereket és hamarabb megoldódnak a nyelvek. Párorai együttlét után — gyakran tapasztalhatjuk — olyan egyénekkel kerülünk igen jó „barátságba”, akikkel egyébként talán meg sem ismerkedtünk volna. Az egyenruhának meg éppen megvan ilyen tekintetben a maga nagy vonzóereje. Hivatalos ember, katonáember. csendőr, gondolják az útitársak, akik jó vagy rossz szándékból, de újságot szeretnének hallani tervekről, politikáról, vagy miegyéből. Legény legyen a talpán, aki itt ellenáll a kísértésnek, hogy egy-két fülsébe jutott hír segítségével ne emelje tekintélyét a többiek előtt.

Pedig ilyenkor, ilyen helyen kell a legóvatosabbnak lenni. Vasúti ismerkedés és vonaton szerzett hírszerzés kedvenc tápláléka azoknak, akik hivatalból adják tovább ezeket az értesítéseket.

Nem ilyen veszedelme, de azért szintén nagyon kártekonny hatású az a közlékenység, amivel hivatalos dolgokat otthon, családi körben tárgyal meg az ember. Itt persze megint a személyi vonatkozásukát játsszák a főszerepet. Kíváncsiság dolgában az asszonyok vezet. Mi történt ez, ze! mi történik amazzal? Igaz-e, hogy X-et áthelyezték, Y-t pedig legközelebb nyugdíjba küldik? Mi van az előléptetéssel és meddig várunk még a fizetésrendezéssel? Hányan vannak az irodában és miről tárgyaltak a tegnapi megbeszélésen?

Sokat várnak odahaza ezek a kérdések valóságban is, meg néma, de annál kíváncsiskodóbb arcok formájában. Hiszen ha odahaza, négy fal között maradna azután a dolog. De minden alkalommal percnyi pontossággal ki lehet mutatni, hogyan érkezik és fut tovább családról-családra, házról-házra, rokontól és barátnőtől más rokonig és barát-

nőig a nagytitokban elmesélt „újság”, melyet a családfő maga sem biztos forrásból hallott ugyan, de amely mégis értékes csemege a háznépe s az asszonyok számára. Innen indul el azután a kőszá pletyka, hogy megdagadva, kiszínezve, kibővítve és elferdítve újra napvilágot lásson valamilyen külföldi tudósításban, mint bizalmas úton beszerezett hírszerzés.

Az is nagyszerű hírforrás, ahol a jólétesültség látzatába burkolódik eleinte az ember, hogy később annál szélesebb mederben indítsa el a beszélgetés folyamatát, egymásután szabadítva fel a bizalmas és titkosjelzésű gátak sorozatát. A bizalmas baráti kör jelszava is sokakat téveszt meg a tekintetben, hogy mit lehet és mit nem szabad továbbadni. Barátaink társasága csak addig legyen társaság, amíg barátságunkkal senki sem kíván visszaélni. Mi több, az az igazi barátunk, aki maga is átérzi a szolgálati úton hozzánk jutott bizalmas adatok fontosságát és nem akar bennünket kényszerhelyzetbe hozni. Ha pedig magunk tapasztaljuk, hogy társaságunkba olyan egyén férközött, akit titoktartás tekintetében jogos szemrehányás érhet, akkor sürgősen szakítsuk meg vele az érintkezést. Ez az ember bennünket is aggályoskodás nélkül fog kiszolgáltatni, ha kedve, vagy érdeke úgy kívánja.

Az otthonnál és a baráti társaságnál gyakran súlyosabb jelentőségűek azok a helyek, ahová sokan járnak szórakozni. Vendéglő, kocsmá, kávéház kedvenc megkönyékező lehetőséget nyújt olyanok ellen is, akik különben szófukar emberek. Az alkohol hatása alatt hamarabb megoldódik a nyelv, hogy ellenállhatatlan kísérlőként szegődjék ahhoz, akit már egyszer hatalmába kerített. Miért van az, hogy a legtöbb hivatásos hírszerző is alkohol útján igyekszik közelebb férközni azokhoz, akiktől híreket akar szerezni? Azért, mert tudja, hogy az ital erősen gyengítheti — ha nem egészen feltépheti — azokat a béklyókat, amelyeket jellemünk, nevelésünk, kötelességérzetünk és mindezzel együtt titoktartási fegyelmünk rakott reánk. Miért van az, hogy a legénység ismeretlen egyénnel való barátkozásai a kocsmában kezdődnek, de legalább is ott folytatódnak? Egy-egy pohár bor, vagy ingyenbe ajánlott fél-liter kicsiny kövecskét indított el, amely hajnal felé hatalmas lavinává növekedhetik.

Legegyszerűbb módja a bizalmas ismerkedésnek, amikor ketten fogják körül az egyenruhás embert és tréfás beszélgetés, pohárkoccintás közben lassan-lassan térnek ki az ismeretség tulajdonképpeni céljára. Az egyik csak a falusi „strohmann” szerepét játssza, hogy kitapasztalják az az áldozat hangulatát és nézeteit. Ha ez már nyilvánvaló, akkor a két idegen egymás között kezd bizonyos témákról vitatkozni, számíttva arra, hogy a beszélgetés hevében a harmadik is valamelyik nézethez csatlakozik. Így ugratják, így vezetik a beszélgetés fonálát, gondosan ügyelve arra, hogy közbejött egy-egy ártatlan kérdést is elejtsenek, amelyre a választ tudtán kívül az adja meg, aki most cseppent bele ebbe a gyorsan ismerkedő ismeretlen társaságba.

Sorjában lehetne még folytatni ezeket a különböző eseteket. Valamennyi megegyezik abban, hogy szolgálati és hivatalos értesülések kerülnek illetéktelen tudomására, egyesek meggondolatlan magatartása és elővigyázatlansága folytán. Élesen el kell tehát választanunk szolgálati tevékenységünket magánéletünk bármely megnyilvánulásától. Háborúban pedig a titoktartást úgy kell tekintenünk, mint a meglepetés, tehát a sikert ígérő tényezők egyik legfontosabb alappillért.

Talán túlságosan aláhúztam ennek a kérdésnek jelentőségét, de olyan időkben élünk, amikor szenzációhajszolás, kíváncsiskodás és fontoskodás túlságosan nagy szerepet

játszanak. Gondoljunk csak napilapjaink hatalmas nyomású címfelirataira, amik mögött rendszerint jelentéktelen eset húzódik meg. A titoktartásra való nevelés tehát el nem hanyagolható szolgálat, amelynek gyümölcsét béke és háború egyaránt megérleli.

És végül még egyet, talán a legfontosabbat. Ne becsüljük le soha annak az értékét, amit tudunk s ne becsüljük túlsokra azt, amit az ellenfeleink rólunk állítólag tudnak. A legtöbb ember azzal szokta magát megnyugtani: „Eh, mit, ez már aztán igazán jelentéktelen dolog, mit törődnek azzal külföldön, hogy ez a semmiség nálunk így vagy amúgy van-e?” Lehet, hogy az a dolog, amiről az illető tud vagy beszél, önmagábanvéve valóban semmiség, de ne feledjük, hogy Csonkamagyarországon nem egy kém működik, hanem sok s ha mindenki csak egy-két apró, jelentéktelen „semmiséget” szállít a megbízóinak, azok a sok apró hírből — mint mondtam — már nagyon is használható hírmozzaikat tudnak összeállítani. Csendőröknek nem kell újra példaképpen felhoznom, hogy a bűnügyi nyomozásban is így van ez; a nyomozás vezetője járőröket küld széjjel azzal a feladattal, hogy gyűjtsenek minél több hírt a bűncselekményre vonatkozóan. A járőröknek nem az a kötelességük ilyenkor, hogy csak azokat a híreket gyűjtsék és jelentsék a nyomozás vezetőjének, amelyeket maguk jónak vagy használhatónak tartanak, hanem hogy kivétel nélkül minden hírt, még a legjelentéktelenebbet is, amit megtudtak, hiánytalanul megjelentenek, mert a járőr nem tudhatja, hogy a nyomozás vezetője máshonnan még milyen híreket kapott s hogy a teljes kép összeállításához nem éppen csak még arra az egyetlen egy „jelentéktelen” adatra van-e szüksége, amit mi hoztunk neki. Nagyon jó példát olvastam erre, hogy messze ne menjek, a *Csendőrségi Lapok* multévi karácsonyi számának tanulságos nyomozásában, ahol a nyomozás vezetője így gyűjtötte járőrök útján a különféle híreket s ahol az egyik tanu — nem is tudván, hogy voltaképpen miért érdeklődnek nála a csendőrök létesítésének magánviszonyai után — tudtán kívül elárulta őt azzal, hogy az illetőnek — önmagukbanvéve semmitmondó — magánviszonyairól a csendőröket tájékoztatta.

Azt is gyakran hallja az ember, ha egyik-másik bajtársát elővigyázatosságra figyelmezteti: „Ugyan, mit titkolózunk, hát azt hiszed, hogy azok nem tudnak mindent egészen pontosan, ami nálunk történik?” Hát persze, hogy tudnak egyet-mást, hiszen azért tartják és fizetik a hírszolgálatukat, de az is tapasztalati tény, hogy sokkal kevesebbet tudnak, mint amennyit feltételezünk, hogy tudnak. Az ilyen kifogás tehát nemcsak, hogy mentségére nem szolgálhat az illető bőbeszédű bajtársnak, hanem ellenkezőleg, súlyosbító körülményként kell a terhére róni, hogy figyelmeztetésünk ellenére is már szinte szándékosan gyarapítja ellenfeleinknek rólunk gyűjtött hírszolgálatát.

Megemlékezem végül a csendőrség egyik különleges titoktartási kötelezettségéről, amely a Szolgálati Utasításban van lefektetve s amely abból a tilalomból áll, hogy a csendőrnek azt sem szabad a kívülvilág elé hurcolnia, ami a testület kebelén belül vagy az őrsön történik és pedig akkor sem, ha az illető eseménynek másokkal való közlése szolgálati szempontból egyébként nem volna aggályos. Erre a titoktartásra a csendőrség tekintélyének fenntartása szempontjából van szükség. Szolgálati szempontból például nem lenne okvetlenül szükséges titokban tartani azt, hogy X. és Y. csendőr haragban vannak, hogy az őrsparancsnok Z. őrmestert megdorgálta, hogy az őrsparancsnok neje összeveszett N. törzsőrmester nejével, hogy a százados úr megvált-e elégedve a szemlén vagy sem, hogy K. csendőrt megfenyített és miért stb., stb., de vajjon volna-e tekintélye

akármelyik őrsnek is a községben, ha a saját szennyesét így kitergetné minkenki előtt s belső dolgokat, amelyeknek a laktanya falain belül kell maradniuk, a kívülvilág elé hurcolná. Persze, még inkább vonatkozik ez a tilalom olyan adatnak a titokbantartására, ami a csendőrnek a bűnügyi nyomozások révén jutott tudomására. Ezt már nemcsak azért kell titokban tartani, mert csendőrhöz nem illik a vénasszonyos fecsegés és a pletykálkodás, hanem azért is, mert a gyanúsított könnyen az őrs vagy az illető csendőr ellen fordulhat, hogy az ő ügyét a szolgálati titok megsértésével köztudomásra hozták, vagy hogy róla éppen valótlán hírt terjesztettek. Ezt a gyanúsított még inkább megteheti akkor, ha az ügyesség az eljárást beszűntette ellene, vagy ha a bíróság felmentette, mert ekkor az ártatlanságát és a terjesztett hír valótlanságát még az ügyészi megszüntető határozattal vagy bírói ítélettel is igazolni tudja.

Egyszóval legyen a csendőr titoktartó, de nemcsak az úgynevezett „nagy” dolgokban, hanem a legkisebbekben is. És ne csak akkor legyen óvatos, amikor másokkal beszél, hanem szolgálati dolgokról egymás között, bajtársaival se beszélgesen olyan helyen, ahol a beszélgetést mások is kihallgathatják. Vendéglőben, vasúton és egyáltalában nyilvános helyen sohasem tudhatjuk, hogy az az ismeretlen, aki a szomszédságtalanul, velünk mitsem törődve olyan nagy érdeklődéssel olvassa a újságot, nem éppen csak azért tilt-e oda, hogy a beszélgetésünket kihallgassa.

Legyen tehát vezérelvünk: *Nem az a jó csendőr, aki jól tud beszélni, hanem aki jól tv! — hallgatni.*

Bőrbetegségek.

Mivel a bőrnek és hajzatnak a megbetegedései az életet csak igen ritkán veszélyeztetik, ezért a bőr megbetegedését inkább csak kozmetikai, szépségügyi szempontból szoktuk elbírálni. Ijedtségre csak a bőrön jelentkező olyan tünetek szoktak okot adni, amelyek valamely általános belső betegség tüneteiként jelentkeznek, pl. a fertőzőbetegségek, a vérbaaj, stb. kiütései. A bőrnek azonban igen sok köze van az ú. n. külső szépséghez is. Innen van az, hogy a bőrnek legkisebb elváltozását a nők azonnal észreveszik és ha csak tehetik, azonnal orvoshoz fordulnak, hogy hódító fegyverükknek, a bőrnek az egészségét, szépségét el ne veszítsék, illetve azt még erősebbé tegyék. Ennek a női fegyvernek az örökös óvása és gondozása fejlesztette ki a ma már hatalmas mértékben kifejlődött kozmetikát.

A bőr egy több rétegből álló formális zsák, amelyben a testünk foglal helyet. A bőr csak látszólag egyszerű; a valóságban komplikált szerv és a rendeltetése is az. Néha alig látható ráncok legsodálatosabb rajzolatai futnak benne; a ráncok legjellegzetesebbek az ujjak végén: ezek juttatták kezünkbe a bűnösök üldözésében oly fontos százszázalékig biztos ujjlenyomatokat. Helyenkint a bőr

a szükséghez mérten igen vékony, másutt meg vastag, mint pl. a talpon, tenyéren, ott pedig, ahol a bőrünk erős és állandó dörzsölésnek van kitéve, szőrrel van borítva. Az ujjak végén, hogy a tapintás annál finomabb és egyúttal, a tájékozottság annál pontosabb legyen, körmök nőttek. Hogy a bőrünk ki ne száradjon, az egész testünk tele van mirigyekkel, amelyek váladékukkal nedvesen tartják a bőrt. A verejtékmirigyek mindenütt ott vannak, legtöbb van belőlük a tenyéren és a talpon. Kis kivezető csatornáik a bőr külső felszínére nyílnak. A faggyúmirigyek főleg a szőr- és hajszálak tövében ülnek. (A talpon és a tenyéren nincsenek.) A faggyúmirigyek termelik a fűlésírt is, amely nélkül a fű kiszáradva elpusztulna.

Felnőtt ember bőre átlag $1\frac{1}{2}$ —2 négyzetméter (15—20 ezer négyzetcm.) terjedelmű. A lefejtett bőr súlya $2\frac{1}{2}$ —3 kg, míg az alatta lévő és hozzátapadó zsírral együtt 25—30 kg-ot is kitehet.

Ritkán szoktunk arra gondolni, hogy bőrünknek milyen nagy szerepe van életünk fenntartásában. Mindig csak azt halljuk például, hogy a lélekzést a tüdők végzik. Pedig a valóságban a bőr is kiveszi a részét a lélegzésből, mert az ú. n. bőrlegzés segélyével távozik el testünkben a káros szén-sav egy része, de oxigént is veszünk fel a bőrön át. Ha a béka bőrét bekenik valami légmentes anyaggal, akkor a béka levegő híján elpusztul, míg ha a tüdőit kivágják, de a bőrét épen hagyják, életben marad. Hogy testünk melegének szabályozásában milyen fontos szerepe van a bőrnek, vagy hogy pl. a bőr verejték- és faggyúmirigyének segélyével sok káros anyagot tudunk eltávolítani testünkben, az is közismert. Ezen alapulnak a jótékony izzasztó kúrák, amelyek segítenek megtisztítani a testünket bizonyos káros anyagoktól.

A bőr színe annak egyik legjellemzőbb tulajdonsága. E révén a faji jellegnek is külső elárulója. A bőr színét a benne levő festék adja meg. Ezt a festéket maga a bőr termeli és főleg azokon a részekben van sok belőle, amely részei állandóan ki vannak téve a napsütésnek. A forró égőv alatti emberek egész feketék, az északiak világoszökek. Bizonyos testrészek minden népnél festényezetebbek.

Röviden összegezve: a bőrnek sok és nagy szerepe van az életünk megvédelmezésében; vizet, mérget, szén-savat választ ki; oxigént vesz fel; szabályozza a test hőmérsékletét, védi testünket a hideg, meleg, a marószerek, de különösen a külső fertőzések ellen; tapintó idegei révén tájékoztat bennünket a körülöttünk lévő melegeiről, hidegeiről, légáramlásokról, a tárgyak alakjáról, keménységéről, halmazállapotáról. A mirigyek váladékán kívül termel haját, az állatoknál: pikkelyt, szőrt, prémet, karmot, patát, szarvat, szárnyat és más egyéb védőeszközt.

A bőr, éppen ezen sokoldalú felhasználása miatt sok betegségnek van kitéve. Ismertettem már a bacillusok óriási szerepét az életünkben. Ezek a bacillusok állandóan tömegekben lepik el a bőrt is. Hogy mégsem tudnak átjutni az ép bőrön, azt maga a bőr akadályozza meg, ha másként nem tudja, akkor hámlással, amikor egész rétegeket dob le magáról, hogy a bacillusoktól megszabaduljon. A vörhenynél leváló bőr hemzseg a bacillusoktól. A sok- sok ismert és nemismert bőrbajnak még a felsorolása is hosszadalmas lenne. Mindennapi megbetegedések: repedések, kipállás, hegesedés, csalánkiütés, eczema, sömör, patanás, tbc. szemölcsök stb., stb.

A világháborúnak egyetlen tanulsága az volt, hogy mind a győztes, mind a legyőzött egyaránt veszített a háborúban.

DOWER.

A bőr beteges szárazsága gyakori azoknál, akik lúgos szappannal igen gyakran mosdanak, avagy egyes bányákban, vegyigyárakban dolgoznak (pl. ammoniákkal). Egyeseknél meg az a baj oka, hogy örökölték a gyengén működő faggyú- és verejtékmirigyeket.

A száraz bőr könnyen kirepedezik s ekkor már kevésbé tudja a testünket védeni. Szárazbőrű ember sohse használjon lúgos szappant. Legjobb, ha tiszta vízben mosdik, vagy esetleg igen zsíros szappant használ. A szárazságnak jobban kitétt helyeket zsíros kenőcsökkel kell időnként bekenni (olaj, vizes glicerín, zsíros krémek, vazelin, stb.). Jól vigyázzunk arra, hogy a glicerint tisztán sohse használjuk a test bőrén, mert a glicerín rendkívül nedvszívó és csak eleinte puhít, később a bőrből szívja tele magát vízzel. Ezért csillog, fénylik már megszűről a glicerinezett bőr. Glicerínhez mindig egyharmad vizet kell önteni.

A bőr lehet túlszíros is. Ez éppen annyi bajt okozhat, mint a kiszáradt bőr. A bőr beteges zsírossága az ú. n. faggyú-ár (seborrhoea). Ez a túlszírosság okozza az úgynevezett mitesszerek is: a zsíros bőr ugyanis elszarusodik a felszínén és a faggyúmirigy kivezető nyílását elzárja. Így a kijönni akaró faggyúnak csak a vége áll ki, amelyre ráakodik a por, piszok, ettől lesz aztán fekete. A pattanások és az ezt követő genyesedések csúffá teszik a bőrt s a végén keléseket, tályogokat is okozhatnak. Ugyanezen túlszírosság szintén lehet okozója súlyos bőreczemáknak is.

Igen kellemetlen bőrbaj a rezesorr (borvirágos orr) néven ismert baj. Az emberek rendesen azt hiszik, hogy az alkohol túlságos és gyakori élvezete okozza ezt a bajt. Ha ez így volna, akkor nagyon sok borvirágos orrot kellene látnunk. Ez nem így van, hiszen közismert alkoholisták sem viselnek rezes orrot. Szívójában, vérkeringésében zavarokban, nagyfokú érlelmesedésben szenvedőknél és azoknál, akik sokat és sokszor kénytelenek túlhidegben vagy túlmelegben tartózkodni, a rezes-orr egészen természetes. Ilyenek pl. kocsisok, kalauzok, hajósok, erős rugóra járó orrcsüptetőt viselők stb. A borvirágos orr leggyakoribb oka mégis a túlszíros bőrön kifejlődő állandó krónikus lob. Természetesen, ha a zsíros bőrű egyén egyúttal sok alkoholt is iszik, akkor a borvirágos orra gyorsabban és nagyobb mértékben fejlődik ki. A baj oka itt is az, hogy a faggyúval állandóan telt mirigyek nem tudnak kiürülni, mert a lerakodott zsírréteg állandóan zárva tartja a kivezető csatornáikat s így a telt mirigy állandóan nyomja a környeztet; ezáltal állandó rosszabb táplálkozás és kisfokú lobosodás áll fent, ami viszont lassan a hajszálerek tágulásához vezet. Így jön létre a rezes orr és az orr körül a rezes arc.

Borvirágos (rezes) orrú egyén ne igyék alkoholt, feketekávé, teát; tilos mindenféle forró ital és étel, valamint a borsos-és-paprikás ennivaló, a füstölthús és kolbász, továbbá a kovászos uborka. Tilos a hideg vízben való mosás, arc tisztításra pedig benzint kell használnia. Ha mégis vízben akar mosakodni, az tiszta és melegvíz legyen. A szappanozás, a dörzsölés mindig tilos. Ugyancsak nem szabad a hidegből a melegbe és a melegből a hidegbe való hirtelen ki- és bejárás. Hosszabb ideig való kinttartózkodásnál a rezes orrot és arcot vékony puderréteggel óvjuk legjobban.

A csalánkiütés és a bőrvizketés.

A csalánkiütés csak annyiban tartozik a bőrbetegségek közé, hogy a bőrön jelentkezik, de nagyon sokszor csak jelzője, tünete valamilyen más külső vagy belső meg-

betegedésnek. A nevét a csaláncsípés okozta bőrkiütéstől kapta. A csalán levelei és a szárai tele vannak finom, vékony pehelyszerű szőrökkel. Minden egyes szőrnek a végén kicsi, hegyes kis gömb van, a szőrszál töve pedig kis hólyagban végződik, éppen úgy, mint ahogy pl. minden ember haj- és szőrszálának is megvan a maga hajhagymája. A csaláncszőr tövében lévő hólyagocskában erősen csípő folyadék van, amely hangyasavat tartalmaz. Ha most a bőrünk hozzáér a csalánhoz, akkor a csaláncszőr végén lévő hegyes gömböcske befúródik és mert mi tovább mozgunk, a kis gömb beletörlik a bőrünkbe, letörésekor pedig egy csepp folyadék jut a csalánhólyagból a bőrre. A bőrre jutó hangyasavat a hangyák csípéséből mindenki ismeri. A csaláncsípés nyomán a bőrön rögtön lapos-kemény, rózsaszínű kiemelkedés támad, amely igen erős vakaródzásra kényszeríti az embert. A csalánkiütés okozta duzzanat 1—2 óráig, néha 1—2 napig is megmarad s aztán nyomtalanul eltűnik. Esetleg csak az erős vakarás nyomai maradnak vissza.

A csaláncsípés okozta bőrkiütésekhez hasonló bőrkiütéseket és következményes súlyos viszketést idézhetnek elő a következő körülmények:

1. Bizonyos bőrélősdiek, mint a rüh, bolha, tetű, poloska, penész, stb., a hangya, pók, a hernyószőrök, amelyek vedlés után esetleg a levegőben röpködve jutnak bőrünkre.

2. Egyes gyógyszerek: ilyen lehet pl. a pyramidon, chinin, morphiun, cocain, arsen, vagy pl. a vérbaj gyógyszer a neosalvarsan injekció, a különböző szérum-injekciók (tetanus) stb.

3. Bizonyos belső betegségek, mint pl. a cukorbetegség, sárgaság, rák, vérbaj stb. Ezeknél a betegeknek a létrehozott és állandóan termelődő káros anyagok (toxinek) halmozódnak fel az egész testben, így a bőrben is és viszketést idéznek elő, bőrkiütéseket azonban ritkán okoznak.

4. A bőr különböző megbetegedései legtöbbször csalánkiütésszerű kiütésekkel járnak és igen viszketnek; ilyen pl. az eczemák túlnyomó része.

5. Minden emésztési zavar, legyen az a gyomornak, vagy a beleknek a megbetegedése, avagy állandó székszorulás, mindig járhat kiütésekkel (csalánkiütések, pattanások, főfájások, stb.).

6. Vannak emberek, akiknél bizonyos élelmiszerek, eddig még nem ismert okokból csalánkiütéseket idéznek elő, ilyen ételnekeműek lehetnek pl. narancs, citrom, málna, füge, dió, főtt rák, tojás, hal, gomba, füstölt kolbász, kávé, tea, stb. Egyesek bizonyos ételekkel szemben annyira érzékenyek, hogy pl. már a málna látása is bőrkiütéseket vált ki náluk (ú. n. idioszinkrázia). A túlérzékenység oka itt csak az idegrendszerben kereshető. Ezek azok a betegek, akik a bőrkiütések mellett a súlyos viszketésen kívül még asztmás rohamot, súlyos szivgyengeséget, gége- és arcizomgörcsöket kapnak úgyannyira, hogy sokszor csak a gyors orvosi segítség tudja őket kimenteni a nagy szivgyengeségből (ú. n. anafilaxia). Jellemző dolog, hogy az ilyen betegek bőrre az ujjunk hegyével, tollszár végével, stb. betűket, alakokat, sőt akár egész térképeket rajzolhatunk. A rajzok óráig, néha egész napon át is megmaradnak élénk piros csíkok formájában (ú. n. dermatografizmus). Régen ezeket a túlérzékeny embereket boszorkányoknak tartották és sokat megégettek közülük, mert a bőrrajzolatok alapján bebizonyítva látták, hogy az illető az ördöggel cimborál.

Külön kell megemlítenem az öregkori viszketést, amely nem jár előzetes kiütésekkel, de annál inkább súlyosak lehetnek a vakaródzás okozta bőrelváltozások, ame-

lyek eccemákra, bőrgenyeseledésekre vezethetnek. Az előrehaladott érimeszesedés okozta állandó bőrhámlás, túlságosan dohány-, kávé-, alkoholélvezet, morfinizmus, stb. mind súlyosbítja az öreg beteg helyzetét, akinek végül az idegrendszerét is tönkre teszi a viszketés okozta álmatlanság.

A csalánkiütés-viszketés gyógyítása sok esetben a legmerészebb orvosi vállalkozások egyike még akkor is, ha pontosan tudjuk a baj alapokát. Sokszor az alapbetegségnél is nagyobb szenvedést okoz a betegnek a viszketés, amely az állandó vakaródzás révén genyres fertőzésekre vezethet, bőrbajokat okozhat. Ha valamilyen betegség a baj oka, akkor azt kell gyógyítani. Ha pl. tudjuk, hogy bizonyos ételek vagy gyógyszerek váltják azt ki, akkor azokat az ételeket — gyógyszereket — nem esszük, illetve nem szedjük. A kezelőorvos szívesen veszi, ha figyelmeztetjük őt arra, hogy pl. a pyramidon milyen kellemetlenségeket okoz nekünk. Az ú. n. gyomorrontásnál, vagy ha valami olyant ettünk, amit nem lett volna szabad, pl. fűgét, stb., akkor a legkitűnőbb gyógyszer az azonnali és alapos hashajtás. Ha a bőr szárazsága idézi elő panaszainkat, akkor — mint láttuk — be kell szüntetni a túlságba vitt kézmosást, fürdözést, főleg a lugos szappanok használatát, dörzsöléseket stb. A bőrgyulladások, illetve a viszketések ellen néha igen jó az orvos által előírt kvarc-kezelés és a napkúra. Mások a különböző kenőcsök, púdereket, hintőporok, száraz, esetleg nedves meleg borogatások. Ha pl. a bőr eczema viszketését csak jegesborogatással, avagy jégzacskóval tudjuk megszüntetni, de viszont viznek nem szabad az eczemához jutnia, akkor úgy járunk el, hogy a bőrre tett kötés fölé valami vízhatlan vásznat teszünk és csak erre jön a jeges borogatás, vagy a jégzacskó. Gyerekeknél, sőt felnőtteknél is sokszor jó szolgálatot tesz a kesztyűs kézzel való alvás, hogy az álomközben való éles felkaparást elkerülhessük.

Ezekután lássunk egy olyan tipikus, igen gyakori bőrbetegséget, amely az eddig elmondottak minden jellegét, tüneteit magán viseli, amely rövid időre egyenesen kiközösít bennünket még a családtagjaink közül is, de amely 3—4 napon belül mégis teljesen és biztosan gyógyítható. Ez a betegség

a rüh.

Társadalmilag szégyelnivaló betegségnek szokták tartani, pedig bárki megkaphatja éppen olyan ártatlanul, mint a kanyarót, vagy a vörhenyt, ha nem is bacillusok, hanem a rühességet előidéző apró állatkák útján. Ahogy vonatból, villamosból, sőt jobb helyekről is poloskát, ruhatűt, bolhát lehet hazavinni, éppen úgy magunkra szedhetjük a rühességet is, mert hiszen sohasem tudjuk, hogy kinek a helyére ülünk le, vagy hogy az általunk megfogott tárgyakat — főként nyilvános helyen — előttünk ki érintette meg.

A rüh nagyon régi betegség. Már Kr. e. 370-ben a legnagyobb görög filozófus, Aristoteles is tudta és leírta, hogy a rühességet apró kis állatkák idézik elő. Csak gyógyítani, kiirtani nem tudták évszázadokon át sem. Sok em-

Az emberiség rengeteget szenvedett attól a kegyetlen és elviselhetetlen politikától, ami a világháborúból sarjadt. A gonosz és ostoba politika áldozatai vagyunk. Ezt már mindenki elismeri. S a beismerés egyúttal jele egy bölcsőbb politika és jobb lét elkövetkezésének.

Borah.

ber el is pusztult a rühesség okozta következményekben. Általában a hatalmas nagy magyar úr, Csák Máté is, akit a felvidéken fejedelem módjára uralkodott, ebben a betegségben halt meg.

A rühességet egy kicsi kis állatka, orvosi nyelven egy kis atka idézi elő, amely csak melegvérű élőlényekben tud élni. Nemcsak az embereknek, hanem a legtöbb állatnak is megvan a rajta előszeretettel elősködő maga atkája. A háziállatok közt néha járványszerűen lép fel. Az állat bőre gyulladása esik, genyved, majd a rühes helyeken kihull a szőr, zset a az állat testén helyenként ötkoronásnyíl, tenyérszűny, pikkelyszerű szőrmélküli foltok maradnak vissza. Minden állatot, madarat megtámadhat, így a tyúkokat, nyulakat és köztük valóságos vészt idézhet elő. Háziállataink közül a kutya sokszor szenved benne. Innen van a régi eszű magyar kifejezés: rühes kutya.

Az emberi rüht előidéző rühátka (*acarus scabiei*) peték útján szaporodik. A hím hossza $\frac{1}{4}$ milliméter, a nőstény $\frac{1}{2}$ milliméter. Fehéres-szürkés, áttetsző színe van. Testén pikkelyek, serték, tüskék vannak, a hasi oldalon pedig még külön tapadó korongok segítik a megkapaszkodásban. Nyolc lábba van, a lábain serték, tapadó korongok és külön karmok is vannak. Amikor a rühatkák az emberi bőrre kerülnek, azon le-oda mászkálnak. A párosodás után a hímek azonnal elpusztulnak, míg a megtermékenyített nőstények azonnal megkezdik az emberi bőrbe való beásásukat. Az ember ekkor, a beásás kezdetekor vesz valóban tudomást a hőrén élő atkákról, mégpedig a kezdődő kínos viszketés-vakaródzás révén.

Csak a nőstény ássa be magát a bőrbe. Ezt az ásfúró műveletet a hegyes, kúpalakú szájával végzi. A rühátka által ástott alagút $\frac{1}{2}$ —1 cm hosszú, sohasem egyenes, hanem rendszeren sarlóalakú. A beásás tulajdonképpen nem a bőr alá, hanem a bőr rétegei közé történik. A nőstény atka előlgy ássa, fúrja az alagutat, amíg a petéit mind le nem rakta maga mögött az alagútban. A szürkés-fehér alagutat tehát a peték és az anya váladéka tölti ki, míg az alagút legvégén ott ül a nőstény atka, amit parányi kis hólyag alakjában látni is lehet. Érdekes, hogy amikor az atka már az utolsó petéjét le rakta, akkor ő is elpusztul, mint a hím atka a párosodás után. A bőrbe furakodó atka nem vérrel él, hanem a fúrás alkalmával lefejtett hórsejteket eszi meg.

Az alagútban anya nélkül maradt peték a test melegétől (ezért az állandó egyforma melegtől rakja a hór alá az állatka a petéit) 5—8 nap alatt kikelnek és akárcsak a csírke a tojásból, mind kibújnak az alagútból a bőr felszínére és ott növekednek, majd párosodnak és azután megint elulról kezdődik a folyamat a már leírt módon.

A rühátka csak a test bizonyos helyein, főleg a bőr ráncos helyein szokott elhelyezkedni. Ilyen tipikus helyek: a kezujjuk közei, a háti oldalon, a csukló ráncja a tenyérfelső oldalon, a könyök hátulsó felszíne, a hónalj elülke ráncjai, a derékon a ruha kötési helye, kisgyerekeknél a far bőre, nőknél a mellen. Amikor az atka a bőrre jut, attól számítva átlag 14 nap múlva kezdődik a viszketés, tehát ennyi a lapangási idő. A hímek tehát átlag 14 napig, a nőstények 22 napig élnek.

A rühesség egyetlen tünete a viszketés, amely a meleg szobában, vagy éjjel az ágyban fokozódik. A hőrt szesz-vakaró ujjak körmeivel természetesen ráját magunk mászóvá is belénk oltjuk a rühatkákat. A viszketést kö-

vető vakaródzással össze-viasza sértjük a bőrünket. A sértések helyein pattanások, genyes hólyagok keletkeznek. Ezt a genyedet a vakaró kéz ujjal szintén mászóvá is beoltjuk. További következmény az ecéma, amelyet pedig már rendkívül nehezen, néha hónapok, sőt évek múlva lehet csak meggyógyítani. Az ecémán kívül a genyes helyeken nagyobb kelések, sőt orbánc is támadhat.

Hogyan kell a rühességet meggyógyítani? Ettől a betegségtől nemcsak az előbb leírt és esetleg súlyosabb is válható következmények miatt kell az embernek minél előbb megszabadulnia, hanem azért is, mert mások is könnyen megkaphatják a bajt, másrészt pedig, mert rühességben szenvedő ember nem mehet sehová, ki van zárva a társadalomból. (A nők figyelmét pedig felhívom arra, hogy a rühes helyeken örökös foltok maradhatnak a bőrön).

Többféle, úgynevezett modern gyógyító eljárás ismeretes, de ezek részben nem egészen biztosak, részben pedig olyan, gyorsan ható szerek alkalmazásán alapszanak, amelyek a bőrön át felszívódnak a megtámadják a szervezetet, de különösen a veséket. Erre gondolunk azok, akik pár órára, egy napos kúrától hallanak. Az ilyen megbízhatatlan gyógyítómód helyett ajánlok én itt egy jobbat. Nem is kell hozzá orvost hívni, nem kell a bajról senkinek tudnia, házilag, otthon elvégezhető és ami a legfőbb, teljesen biztos és igen olcsó eljárás.

A kúra 4 napig tart és a következőkhől áll:

1. Lehetőleg meleg fürdőt, vagy ha ez nincs, jó melegvizet és úgynevezett zöldszappant (Sapo viridis) használnunk. A szappan habjával egész testünket, de különösen a viszkető a már említett helyeket 15—20 percig jó erősen dörzsöljük be. A zöldszappannal való alapos bekenés célja, hogy a bőrt felpuhítsuk, lehámlasszuk azért, hogy a petéket tartalmazó alagút tetejét szabadabbá tegyük az atkpetéket megölő kenőcs számára.

2. A rühatkák és peték megölésére a kénkenőcsöt használjuk. (Rp. Sulfur, praecip. grm. 20,0; Kalil carb. grm. 10,0; Vaselin flavi grm. 100,0, S. Kénkenőcs.) Ezt a kenőcsöt recept nélkül, így leírva is kaphja a gyógyszerár. Ezzel a kenőccsel mosakodás után a jól megszárított, ruhával jól letörölt egész testet a nyaktól kezdve a hokáig bekenjük.

3. A második napon minden mosás és szappanozás nélkül újra bekenjük a bőrünket. Tehát egyszerűen csak rákenjük a kenőcsöt a tegnapi kenésre.

4. A harmadik napon ugyanígy még egyszer, tehát harmadszor is bekenjük magunkat.

5. Az utolsó bekenés után 24 óra múlva bármilyen szappannal, de meleg vízzel jól megmosakodunk és ezzel már teljesen és biztosan meg is szabadultunk a rühtől.

Kisgyermekeknél fürdés után a vörös, izgatott bőrt valami hintőporral be kell hinteni, mert a bőrön gyulladás támadhat. Erre a célra igen jó és olcsó a „Talcum“-nak nevezett és recept nélkül is kapható fehérszínni hintőpor. A bekenések alatt nem kell olvetlenül fehérneműt változtatni, tehát 4 napig mindig ugyanaz a fehérnemű maradhat a testen. A kúra befejezése után azonban természetesen friss, tiszta fehérneműt kell venni, a kenőcsbe régi fehérneműt pedig lágos vízben ki kell főzni. Az ágyhuzatot, lepedőt, vánkoshuzatot szintén ugyanúgy ki kell főzni, vagy ha fertőtlenítő gép van, akkor fertőtleníteni. Az egyszerű kimosás nem elég; a kimosott, de ki nem főzött fehérneműtől a betegséget újra visszakaphatjuk. Az ágyat forró lággal szintén jó le kell mosni.

Dr. Komány Gyula főorvosorvos.

KI TUDJA?

Ki a németek két legnagyobb költője?

Egy öreg bajtárs emlékére.

Irtta: SZAJKÓ VIKTOR tüzérsőrmester (Balatonboglár).

Billezky Mátýásnak hívták, 45 éves öreg népfelkelő volt, zombori lakos. Magam akkor még bajusztalan, növekedő legényke voltam, de szenvedésben, kitartásban ellúnt közülünk a kor. Hútyermokos családapája és surbankölégény egyazon fegyver alatt, ugyanabban az árokban, ugyanannak a gránátjának a füstjében egyenlők lettünk: bajtársak.

A Stochod partján vigyáztunk akkoriban az oroszokra. Igazán csak vigyáztatni kellett rájuk, mert a „szabadság” férge akkor már szétrágta az orosz armádiát és a fogyelemből kivetkőzött orosz muzsik éppen csak magán hordozta az egyenruhát, de már nem volt katona. Húsz magyar baka egy ezred ilyen oroszra elegendő volt. Ebben az időben jól lámeit a sorunk odakint. Pipázgattunk, beszélgettünk, néhányan kártyacantákba temetkeztek és így teltek szép nyugodalmassan a napok. A világ végélg elháhorúszkodtunk volna így. A figyelők csupa megszakóhóól leadtak egy-egy lövést, az éjszakát világítótorakéták tarkították, másfélőnben pedig béke honolt a két arevonál között. Így tartott ez egészen addig, amíg a szabadságomrn lá sor került.

Leírhatatlan érzésekkel útem vonatra. Mikor pedig hazérkeztem, szinte álomvilágba kerültem. Füresen volt, hogy az emberek nem bújnak be a földbe, szabadon járnak-kelnek a füresen volt az első éjszakám otthon, amikor azzal a gondolatlalt fektíttem le, hogy az a ház, amiben fekszem, egész bizonyosan ott fog állni holnap reggel lá, nem fogja egy gránát levinni a tetejét.

Do ennek lá vége lett. Nehéz szívvel vettem búcsút szülőimöl, szegény apámat már nem lá láttam többet. Felindultam hát kifelé és amikor a vonatra felültem, attól kezdve már csak az volt a legfőbb gondom, hogy a szabadságomról pontosan vonuljak be. Egylk napról a másalra elfelejtöttem az otthon kényelmét, biztonságát és már csak azokra gondoltam, akik odakint a föld alatt beszélgetnek az — otthonról. Az igazi bajtársiaságnak hihetetlen ereje van, szinte a családnál lá nagyobb. Én akkoriban ezt jól megtanultam és ennek köszönhetem, hogy a bajtársiaságr rendkívül értékelve és erejével tisztában vagyok.

Az a csoport, amellyel én lá szabadságra jöttem, találkozt beszél meg a budapesti Keleti pályaudvaron. A találkozás idejében azonban csak Billezky Mátýást találtam ott, a többiek pedig hiányoztak. Ugyan mi lett a többivel? Otthonmaradtak? Talán egy-két napot hozzúrágasztának a szabadsághoz? Akármil lehetett lá az oka ennek az elmaradásnak, igen kellemetlenül érintett, mert a szabadságról mindig pontosan bevonult mindenki. Később tudtam meg, hogy most am a bajtársalmban volt a hiba, más ok miatt nem találkoztam velük össze.

Szegény Billezky Mátýás, öreg népfelkelő, hogy ragaszkodott hozzám, a legénykéhez. Nagyon magas ember volt, én meg inkább az alacsonyokhoz tartoztam, füresen pár voltunk hát mi ketten együtt. Az öreg Zoro, meg a fiatal Huri, valahogyan így festettünk. Billezky életében ha két ezer utazott vonalon, akkor lá csak mint katona. Én lettem hát a vezetője és én vigasztaltam, amikor az otthon hagyott gyermekéket emlegette. Vigasztaltam a ő megenghült. Mikor a határt álléplük, az öreg még könnyezve mondott búcsút a magyar földnek, de azután egyre nyugodtabb lett. Már ő lá odaszámította magát a nagyobbik csaláldhoz: a bajtársainkhoz és ettől fogva csak erről folyt közöttünk szó.

Feltűnt nekem, hogy csupa esek katonával van tömve

a vonat, holott hazajövet magyar szótól voltak hangosak a kocsik. Akkor még nem tudtam ennek az okát, azóta megtanultam: a magyar katonának nem ott van a helye, ahol születel a haza, hanem ott, ahol a legerősebben tomhol. Ez volt az oka annak, hogy visszafelé mintha meghalt volna a magyar szó, a magyar fiúk akkor már az orosz hirtelen voltak.

Hasznadalmas volna leírni a nehéz utat Kovellg. Az öreg Billezky egymagában húszszor lá elveszett volna. Nagynehezen mégis megérkeztünk a ott azzal fogadtak bennünket, hogy az ezredünk az orosz hatélerre menl. Mentünk tehát mi lá utána Ljubach felé. Egész világkörűl utazás volt ez akkor nekem, de különösen öreg bajtársaimnak. Tehervonatra pakoltak bennünket más ezredből szabadságosokkál együtt, akik nem kapák, meg idejében a táviratit értesítést. A velem egyidőben szabadságotk ezt a táviratit megkapták, azért hiányoztak a találkozásról.

Kéthetes „kéjutazás” után Ljubachba érkeztünk, de törelen volt bennünk a vágy, hogy melőbb a bajtársaink között legyünk. Az öreg bajtársal ezen a hosszú úton nagyon összemolegáltam a fiatalos jókedvem annyira hatott rá, hogy már ritkábban gondolt haza a végül lá már csak a legkisebbik gyermekét emlegette. Elválászatlatlanok lettünk, testvériesen elosztottuk a bácskal búzából és a somogyi rozsból sültött hazai elpókat.

Ljubachból aztán hamarosan kijutottunk a tűzvonalba. Billezky Mátýás nem rendült meg, amikor a nehéz orosz ágyúk dörgése mind erősebben ársztotta el a levegőt. Ő volt az, aki még engem, a fiatal lá gyorsabb haladásra nógatott, elfelejtkezett mindenről, ami a világhoz köti és nem maradt már belőle más, mint a szorongatott bajtársal közé igyekvő magyar katona, annak lá a legoleje: magyar baka. Billezky Mátýás nem követett el nagy hadltetteket, de hős volt a javából, mert nem a muszáj vitte őt oda, ahol a halált osztogatták, hanem a hősies elszántság.

Azán időrűtünk a San Gabrielere. Jelentkeztünk a századparancsnokunknál, Szles Jenő főhadnagy úrnál, aki a háború első napjától kezdve vezette a századot tüzénvizen keresztül. A hosszú keresgélés után úgy nyitottunk be a századparancsnokil fedezőkkbe, mintha hazérkeztünk volna, ugyanígy fogadott bennünket a főhadnagy úr lá. Renne az ágyúk pergőtűzében, de mégis — otthon voltunk.

Billezky bátyám nem akart elszakadni mellőlem akkor sem. Együtt lá maradtunk. Másnap hajnalban támadnunk kellett a mi egész éjszaka a kukoricafosztásokon azokáson meékel traktátuk egymást. Pedig akkor már elég közel voltunk az oroszokhoz: 60—70 lépésre. A figyelők kézlgránátal üdvözölték egymást.

Reggel 6 órakor tüzérségünk megkezdte az előkészítést. Egy láng és füst volt körülöttünk a világ, bñrt an orosz tüzérek lá korán keltek. Azután nekilendíttek a rohamosalk, halaszárnyon betörték az orosz állásba. Ekkor megkezdődött az általános támadás. Már a kezünkben volt a gyűzelem, amikor egy esek ezred megfutamodott. Századparancsnokunk mind a két kezébe pisztolyt fogott a ágy igyekezett a esek futásnak gátat vetni, de a sok esek gyűvasága elsöpörte ennek az egy embernek a hőmességet.

Annak a napzodéknek, mely 1914-ben volt kormánjor, nincs semmi oka a díszelvdésre. Kátyuba vittük a világ szekerét, ami a történelemben példátlan összeomlások vezetett. Nincs jogunk a Gondolvdásra hártani a felelősséget.

LLOYD GEORGE.

Olasz keresztútúba kerültünk, a csatát fel kellett adni, de a balszárnyon estig oda voltunk szögezve az olasz álláshoz. Sem ők, sem mi nem mozdulhattunk a tüzéség miatt. Sokan meghaltak akkor.

Szegény Biliczki Mátyás is. Mellettem érte egy olasz golyó, szíventálalta. Este vissza kellett húzódnunk a saját állásainkba, ott kellett bagyni a többiekkel együtt Biliczki Mátyást is. Nemsokára jött azonban a nagy áttörésünk s akkor megkerestem és a sziklákról összekapart földdel elhantoltam. Csakánybaltámmal fejfát tákoltam össze s erre ráírtam: „Itt nyugszik Biliczki Mátyás 19. népfőlkelő gy-ezred, 1. zlj., 2. századbeli honvéd. Hősi halált halt 1917 szeptember 22-én.”

Biliczki Mátyás, öreg bajtársam, tudod-e, látod-e onnan felülről, hogy szülőföldedet dobrovojacoknak osztogatják s a gyermekeid szerb iskolába kényszerültek? Én kegyelettel gondolok kihűlt magyar szívedre, egyszerű, szürke, de annyira dicsőséges hősi halálotat Mindenszentek napján megkönnyeztem, de gondolsz-e Te is rám, ránk, többi magyarokra, akik a béke hősi halottai vagyunk?

A becsületes zsvány.

Írta: SIMON PÉTER őrmester (Vajdárska).

Tulajdonképpen nem zsványról, hanem a Zsványról, gyermekkorom hűségese négy lábú kis játszópajtásáról lesz szó ebben a rövid kis emlékezésben. Akkoriban még Nagymagyarországban éltünk, híre sem volt a világháborúnak. Nagykörű a neve annak a kis falunak, amelyben én Kánya Antal uramnak — becsületes csizmadiamesternek — voltam azidőben egyik legcsintalanabb inasa. Mesterem büszke magyar volt, de büszke nemcsak a remekbe szabott csizmákra, hanem öseire is, akik nem dicséret, hanem kardot forgattak régente, aprítva ellenségeinket, akár a répat. Sokat mesélt nekünk öseiről a mester, soha sem felejtve el hozzátenni végezetül:

— De azt is megmondom nektek, hogy Kánya Antal csizmadiamester — jeles kuruc vitézek ivadéka — soha hazugságban nem találtatott s meghal inkább az igazságot, ha a sor úgy hozza magával...

Istenem, hova tűntek ezek a régi, drága kuruc csizmadiamesterek! Akik igaz, hogy soha nem siettek valami nagyra, de amit megcsináltak, azt jól csinálták meg s akiknek a szíve neme kurucszív volt, há ugyan dikics jutott is már nekik az ősi kard helyett. Az embert leginkább a gyermekkor színes emlékei fogják meg s ilyenkor szédülünk meg leginkább attól a szörnyű örvénytől, ami a régi magyar életet a mai kétségbeesett, mindenfélre jelszavakban és nyomorúságban tántorgó magyar zűrzavartól elválasztja. Állotta a szavát akkoriban mindenki, volt becsület az emberekben fölösen, de vigyázott a becsültre, tisztességre akkoriban még — a kutya is. Kánya Imrét is egy kis kutya térítette vissza az egyenes útra annak idején, amikor görbe nyomra tévedtek a cipőtlen gyermeklábai.

A Ruthénföldön rálőnek az emberekre, akik kegyetel kértnek. Aki fogalmat akar alkotni a szenvedésről és a nyomorúságról, annak nem kell olyan vidékre mennie, ahol kolera pusztít, vagy ágyúk dörögnek, hanem menjen a Ruthénföldre, amely a csehszlovák köztársasághoz tartozik.

A dolog úgy történt, hogy a mester kislefia — akit Imrűskének neveztek, ha jó volt, de akit igrálmatlanul, minden megszólítás nélkül elpáholtak szülei, ha rossz volt — szóval az Imrűske kint játszott a réten a pajtásaival. Egyszer csak azt mondja a Kovács Józsi, hogy ő holnap sárkányt csinál s az magasabbra repül, mint a legmagasabb fa teteje.

— Az semmi! — legyintett Kánya Imre. — Én olyan magasra engedem holnap a sárkányomat, hogy túlmege az a felhőkön is

— Nem hiszem! — pattant fel Kovács Józsi.

— Mibe fogadsz?

— Tíz üveggolyó.

— Tartom!

Ezek után Kánya Imre hazament. Cseppet sem volt valami biztos hangulatban. Arra gondolt ugyanis, hogy spárga talán még csak akadna a faluban annyi, ami feljuttatja a sárkányt a felhők fölé, de hol az a tenger pénz, ami ennyi spárgához kellene? Így hát oda a tíz üveggolyó, de ennél is nagyobb baj a szégyen.

Mikor így morfondírozva hazaért, édesanyja kezébe nyomott két ezüst koronát, elzavarta a fűszereshez kávéért, cukorért.

Imre megmarkolta a „nagy pénzt” s elügetett a boltos felé. Szíve dörömbölni kezdett a mellkasában. Mi lenne, ha spárgát venne ezen a tenger pénzén? Otthon azt mondaná, hogy a pénz elveszett. Még az egy verést, hogy a sárkánya a felhők fölé repüljön? Meg. Még az mindent. A lelkiismeret pedig nem nagy úr az ilyen kis legénykében s így hamarosan meg is adta volna magát, ha Imre észre nem veszi, hogy apja kedves kis kutyája — a Zsvány — ott ugrál a háta mögött s figyeli őt.

— Nem mégy haza! — kurjantott rá haragosan. — Nem kellesz kísérőnek, na eridj, mars haza!

A kutya megszaladt, de azután visszafordult és észrevétlenül kísérte a kisebbik gazdáját, aki még soha sem volt hozzá ilyen goromba.

A gyerek pedig betért az üzletbe s már szinte lázban, talán maga sem tudva, hogy mit mond a szája, rendelt:

— Kérek két koronáért spárgát!

— Nem lesz az sok? — kérdezte a segéd.

Megdobbant az Imre szíve, de aztán azt mondta elszántan, hogy nem, az sem lesz sok, mert neki nagyon ho szű spárga kell.

Most már szó nélkül kiadták neki a spárgát, letette a pultra a gyerek a két koronát s rohant ki a boltból.

Csak hogy ám nagyon megnehezültek hazafelé a léptei. Hiába akart, nem tudott sietni. A spárgánál is fákóbb lett az arra, a szíve furcsán kalimpált s a lelkiismeret most kezdett benne igazán dolgozni:

— Tolvaj vagy! Mennyit dolgozik az apád ezért a két koronáért...

A gyerek egyszerre megrettent, sírva fakadt s megállt az úton, mint a cövek. Nem tudta, merre forduljon most már. Mit tegyen, hogyan csinálja vissza ezt az egész vásárt. Végül is egy hirtelen mozdulattal belökte a spárgát a vízes árokba, mert azt hitte, hogy ha a spárgától megszabadul, akkor megszabadult attól is, amit tett. Rohant hazafelé, mintha boszorkányok üldözték volna.

A jó Kánya néni furcsán nézett rá:

— Hol a kávé, meg a cukor?

- Nincs... — nyögte az Imrüske.
- Hát a pénz?
- Elvesztettem.

Kitűnt azonban, hogy a szegény csizmadiáné is jó nyomozó, ha nagypénzről van szó, mert keresztkérdést adott fel az anyja a fiának:

- Voltál a boltban?
- Voltam, — bukott bele a gyerek a verembe.
- No, hát miért mentél be, ha a pénzt elvesztetted?

Imrét villámként érte ez a váratlan kérdés. Nem tudott szólni, csak lesütötte a szemét.

Ebben a pillanatban pedig mellettük termett a Zsivány. Vígán ugrándozott a hátsó két lábán s a szájával egyre nyújtogatta a fiú felé az eldobott spárgagombolyagot. Az hitte szegény, hogy örömet hoz, pedig mást hozott.

Kányáné ugyanis irtózatosan elverte a felhőkbe szárnyaló fiacskáját, kiből aztán az évek során derék ember nevelődött. Soha sem állott bosszút a Zsiványon. Sőt, még jobban szerette, mint addig, mert a gyermekszív ösztönösen is hálás tud lenni annak, aki rátereli a tisztesség útjára.

De sok embernek elkelve most egy ilyen becsületes Zsivány! Nem akarnak e manapság sokan is a felhőkön túl repülni? Nagylábon élni, felengedni a sárkányt minél magasabbra, ha mindjárt csalják, lopják is hozzá az élet eszközeit, mint a Kánya Imrüske a spárgáját...

Derék jószág voltál kis Zsivány kutya, szívesen fogadlak emlékeim sorába annak ellenére is, hogy neked négylábon kellett járnod a becsület útját, mert rávezettél erre az útra egy embert is!

LEVÉLSZEKRÉNY.

Tekintetes Szerkesztőség!

Mint Kapuvár lelkipásztora tisztelettel kérem, legyenek szívesek alábbi soraimnak b. lapjukban helyt adni:

A tél közeledtével Kapuvár községben is mozgalom indult a szegények felszólítására a Ker. Nőegylet vezetésével. A sok adomány között legmegkapóbb volt a helybeli csendőrség szeretetadománya. A kereszténység legszebb ünnepe nélkül-mával minden felszólítás nélkül a kis létszámú örs teljesen felruházott két szegénysorsú fiút megyszorú téli ruhával, láb-belivel, azonkívül a legszigorúbb téli hónapokban vállalta egy szegény fiú élelmézését. Mindig büszkék voltunk derék csendőreinkre, de mostantól fogva még nagyobb megbecsüléssel tekintünk rájuk, mert meggyőződünk, hogy nemcsak kemény-vígú katonák, hanem melegszívű embertársak is, akik sok tehetőséget megkönytesítve, a felebaráti szeretetnek gyönyörű példáját adták.

Kapuvár, 1932 dec. 22.

Teljes tisztelettel
Wálka János,
eszmésszéplébános.

Pályázat.

1. Pályázatot hirdetünk csendőr-jelmondatokra, amelyek mindenike a csendőr hivatásának, magán- és szolgálati életének, magatartásának, erkölcsiségének, kalona-vagy csendőrmivoltának egy-egy alapvető követelményéből juttassa kifejezésre.

2. A jelmondat egy mondatnál — versben négy sor-nál — hosszabb ne legyen. Tartalma a csendőr legfontosabb tudni- és megjegyezni valóját rögzítse néhány megkapó, találó, rövid és mégis kifejező szóval, szövege pedig nyelvtanilag kifogástalan, de azonkívül gördülékeny, tetszetős, egyszerűbb ember által is könnyen megérthető, meggyőző és tanulmányozható legyen.

3. A jelmondatban idegen szónak nem szabad előfordulnia.

4. Szabályzatokból idézni szabad, de más honnan vett idézetet saját szöveggel nem szabad összekeverni. Idézetnél mindig meg kell mondani, hogy honnan való.

5. Belföldi vagy külföldi írók munkáiból, mondásaiból vett idézetekkel szintén részt lehet venni a pályázaton, ha azok tartalmát a csendőrré vagy a csendőrségre is lehet vonatkoztatni. Az idézet alá oda kell írni az író nevét, valamint, hogy azt a beküldő honnan (milyen könyvből, gyűjteményből, műből stb.) vette. A Csendőrségi Lapokban eddig megjelent idézetekkel nem lehet pályázni.

6. Természetes azonban, hogy a jelmondatokat nemcsak szabályzatokból vagy mások munkáiból lehet ki-szedni, hanem a pályázó maga is állíthat össze olyanokat, sőt úgy hisszük, hogy számunkra valószínűleg azok lesznek a legmegfelelőbbek, amelyek egyenesen a csendőrség számára íródnak.

7. A jelmondatok tartalma ne csak erkölcsi vagy filozófiai tárgyú legyen, hanem a közbiztonsági, a megelőző, nyomozó szolgálat, a bajtársiasság, az örsbeli és magán-élet stb. köréből vett gyakorlati tanácsokat, megfigyelendő igazságokat, tapasztalati tényeket stb. is tartalmazzon.

8. A pályázaton nemcsak a csendőrség legénységi állományú egyénei vehetnek részt, hanem tiszt is, sőt polgári személyek is. A pályázatokat írógéppel vagy jól olvasható kézírással, a papírnak csak az egyik oldalára és felhasználásosra kell írni.

9. A pályázatokat — melyekre a jelírt az első oldal jobb felső sarkára kell írni — aláírás nélkül kell beküldeni a szerkesztőségbe, 1933 április 1-ére. Azok felett bírálatbizottság fog dönteni, úgy, hogy a pályázók neveit nem fogja ismerni. Az eredményt — a nyertesek jelírtét — az 1933. évi május 1-i számunkban fogjuk közölni s a nyerteseknek — ha akarnak — április folyamán kell jelentkezniük. A nyertesek nevét a június 1-i számunkban fogjuk közölni.

10. Minden elfogadott jelmondatot szép és hasznos emléktárggyal jutalmazunk. Ha valakitől több jelmondatot fogadunk el, akkor az emléktárgy értéke is ennek megfelelően emelkedik. Ha ugyanazt a jelmondatot többen küldik be, sorshúzás dönti el, hogy kié a jutalom.

11. A jutalomdíj odaítélésénél és elfogadásával a jutalmazott jelmondatok a Csendőrségi Lapok tulajdonává válnak; kifejezetten fenntartjuk tehát azt a jogunkat, hogy azokat tetszésünk szerint felhasználjuk, sokszorosítsuk és az örsöknek vagy más alakulatoknak akár fal-táblák alakjában, akár másképp kiadjuk.

A gyalogos muskétás puskával való gyakorlataihoz a XVII. század első felében 143 vezényező szolgált, melyek közül 99 mozdulat egyedül a puska elsütéséhez és újból való megtöltéséhez volt szükséges.

Gátea Lőrinc törzsőrmester.

Gátea Lőrinc törzsőrmester igazi harcos volt. Mint csendőr, önként kérte a harcoló csapatokhoz való beosztását. Csak a harctéren s ott is csak a tűzvonalban érezte jól magát. Mint raj-, osztag- és szakaszparancsnok küzdött az ellenség ellen. Résztvett az oroszok, olaszok és a románok elleni harcokban és mindenütt dicsőséget szerzett a magyar csendőr névnek.

1916. évben az orosz harctéren, a m. kir. 315. honvédergialogezred II. zászlóaljánál teljesített szolgálatot. Október 4-én az oroszok hosszú tűzérési előkészítés után óriási túlerővel megtámadták Vojnintól (Volhinia) délre lévő állásainkat. Bár csapataink hősiessen harcoltak, az orosz túlerő állásainkba behatolt. A magyar honvédek ellentámadásba mentek át s a mindent megsemmisítő ágyú- és géppuskatűzben irtózatossá küzdelem kezdődött az állások birtokáért. Gátea törzsőrmester szakaszparancsnoka megsebesült. Ő vette át a szakaszparancsnokságot, személyes bátorságával lelket öntött embereibe és a szakaszt rohamra vezette, mellyel az ellentámadás sikerrel bizonyította.

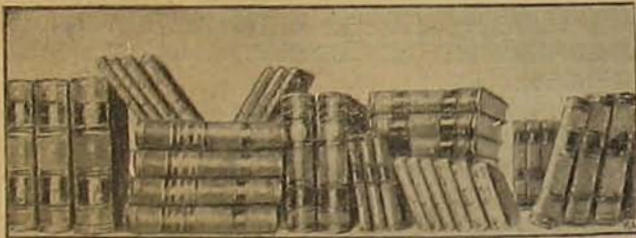
Ezzel meghiusult az oroszok további előnyomulása s a jobb- és balszárny mentesült a bekerítés veszedelmétől.

Akkori ezredparancsnoka ezt írta róla: „Az állásainkba behatolt oroszok elleni ellentámadásnál a legnagyobb ellenséges pergőtűzben, rettenthetetlen bátorsággal támadt a túlnyomó erejű ellenségre. A pusztító ágyútűzben már-már ingadozó embereket hősi példájával fellelkesítette s azokat ellenállhatatlan rohamra vezette. Vitéz magatartásával nagyban hozzájárult az ellentámadás teljes sikeréhez.”

Gátea Lőrinc törzsőrmestert ezért a hősi tettéért a 2. osztályú ezüst vitézségi éremmel tüntették ki.

A későbbi harcok folyamán 1917. évben a bronz vitézségi éremmel, majd 1918. évben a koronás ezüst érdemkereszttel — a vitézségi érem szalagján — tüntették ki. Előbbi a román, utóbbit pedig az olasz harctéren érdemelte ki.

Kitüntetéseit viselje büszkén; mi is büszkéek vagyunk az ilyen csendőrré!

CSENDŐR LEKSIKON.

1. kérdés. A templom tornyában harangozás közben a kőtől által surolt mennyezet meglazult téglái közül egy a harangozó fejére esik, aki 8 napon túl gyógyuló sérülést szenved. Terhel-e valakit büntetőjogi gondoltanság a balesetért? Magánjogi szempontból kire hárul a gyógyítás költsége?

Válasz. Ha a mennyezetnek a harangkötél alál surolt téglái oly lazán tartottak már, hogy a baleset előre látható volt, bűn előjogi felelősség terheli azt az egyházközségi tisztviselőt, akinek a templomépület jókarban tartására vonatkozó hivatali hatásköre volt. Természetesen abban az esetben áll meg ez a büntetőjogi felelősség, ha kellő gondossággal mellett a mennyezet állapotáról tudomást kellett volna szereznie, vagy éppen jelentették is neki a javítás szükségét s ezt figyelembe nem vette. Magánjogi szempontból nézetünk szerint a gyógyítás költségeit a munkaadónak (vagyis ebben az esetben valószínűleg az egyházközségnek) kell viselnie, ha pedig valakinek büntetőjogi felelősségét megállapítják, ő felelős magánjogilag is a bekövetkezett baleset okozta kárért.

2. kérdés. A vadászbérlő rókalesen van s rált egy hegyoldatról óvatossan leereszkedő emberre, alának alakját a környező cserjék miatt nem vehette jól ki. A lövés folytán 8 napon túl gyógyuló sérülés keletkezik, de a sérült nem kívánja a bünvádi eljárást. Mily büncselekmény gyanúja forog fenn?

Válasz. A vadászbérlőt feltétlenül terheli a Btk. 310. §-ába ütköző, e § 2. bekezdése szerint minősülő, gondatlanság által okozott súlyos testisértés vétségének gyanúja, hiszen minden vadásztól teljes joggal el lehet várni, hogy jól megnevezze, hova, mire lö, már csak a különböző vadászati tilalmak szempontjából is. Ha nem vette jól ki a megcélzott tárgyat, vagy rossz a szeme, büntetőjogi gondatlanságot követett el a okozott sérüléssel kapcsolatosan. Ez a vétség hivatalból üldözendő s így a sértett nyilatkozata a nyomozás megindításához nem is szükséges.

3. kérdés. Mit nevezünk környezetanulmánynak s kinek kötelessége ezt megszerkeszteni?

Válasz. A fiatalok bünyűgyeiben való bíráskodásáról szóló törvény (1913:VII. t.-c.) végrehajtása tárgyában kiadott igazságügyminiszteri rendelet a törvény 16. §-ának végrehajtása, végzett rendelte el az ú. n. környezetanulmány

elkészítését. A törvény ugyanis a fiatalkorúak bírójának a tényállás felderítésével egyenlő fontosságú kötelességévé tette a fiatalkorú egyéniségének, értelmi és erkölcsi fejlettsége fokának, valamint életviszonyainak megismerése végett lényeges adatok megállapítását. Ez utóbbi körülmények feltárására szolgál a környezettanulmány; az frásbafoglalás módszerének megismertetése végett a rendelet mintát is közöl. E szerint a fiatalkorúak ügyeiben minden intézkedés előtt (a törvény a fiatalkorúak bűnügyeiben hozott bírói határozatokat, tehát például a fogházbüntetés megállapítását is intézkedésnek nevezi) meg kell állapítani, milyen környezetben él a fiatalkorú, milyenek a családi körülményei, milyen szülei vannak, mely tényezők gyakorolnak rá általában befolyást, mely egyéniséget áru el, mivel foglalkozik stb. A környezettanulmányt az ú. n. pártfogónak kell elvégeznie, akit vagy az igazságügyminiszter nevez ki, vagy önkéntes vállalkozás folytán a bíróság ilyen tiszttel megbízza. E tiszti ellátásában közreműködőket a törvény hatósági közeg jellegével ruházza fel megbízatásuk körében.

A pártfogó a törvény célzata és elgondolása szerint segítőfőnöke a bírónak a fiatalkorú egyéniségének, lelkivilágának és elkövetett bűncselekményeinek helyes értékelésében és elbírálásában, egyszersmind az a kapocs is, amely biztosítja az állam és társadalom együttműködését az elhagyott vagy züllésnek indult fiatalkorúak ügyeiben. Azt hitte ugyanis a törvényhozó, hogy a különféle jótékony társadalmi egyesületek, valamint a törvény nemes célzatával egyetértő, emelkedett lelkű magánosok vállalkozni fognak ily környezettanulmányok végzésére és a bíróság támogatására. A törvény életbe lépését az egész ország területén megtartott előadások előzték meg, egy szóval megfelelő propagandával igyekeztek a társadalom érdeklődését és buzgalmat felkelteni az ügy iránt. A törvényhozó azonban alaposan csalódott, amikor azt hitte, hogy ily környezettanulmányok végzésére az értelmiség kiválogatottjai lelkesedésből főlös számmal vállalkozni fognak. A propaganda-előadások valóban nagy érdeklődés mellett folytak le, de amikor arra került a sor, hogy a törvény céljért lelkesedők a sívár nyomorúság kunyhóiba vagy cigányputrikba menjenek el elzúllott fiatalkorúak ügyeiben környezettanulmányokat végezni, a lelkesedés meglehetősen csökkent, különösen akkor, amikor egyes lelkes vállalkozóknak azt is kellett tapasztalnia, hogy az a bizonyos „környezet” éppen nem fogadja megértéssel a család benső életét feltárni akaró és kellemtelen kérdéseket feltevő pártfogót. A kérdés megoldható lett volna megfelelő számú fizetett pártfogó-tisztviselő kmevezésével, ennek azonban természetesen pénzügyi akadályai voltak, jölehet a pártfogói intézmény tulajdonképpen sarkpontja és próbaköve a fiatalkorúak bűnügyeiben való eljárásnak.

Igy állt elő az a helyzet, hogy a fiatalkorúak bírósága ott, ahol pártfogói tisztelt, illetőleg a környezettanulmány elvégzésével megbízni senki mást nem lehetett, hogy a törvény parancsának eleget tegyen, a környezettanulmány beszerzését a nyomozó hatóságra és közegekre bízta, holott ez, mondhatjuk, sarkalatos ellentétben volt a törvény szellemével. Így keletkezett a 118.006/VI. b. 1931. számú belügyminiszteri rendelkezés is, amely szerint ott, ahol erre hivatott szerv rendelkezésre nem áll, a csendőrség köteles környezettanulmányt beszerezni, de csakis akkor, ha bűncselekmény (kihágás) gyanúja forog fenn a fiatalkorú ellen. Jegyezzük meg itt, hogy a környezettanulmány nem pótolja az eljárás céljaira szükséges erkölcsi és vagyoni bizonyítványt.

A csendőr mindenesetre helyesen jár el, ha a fiatalkorúak bűnügyeiben környezettanulmányt szerkeszt és ezt a feljelentéshez csatolja; helyi és személyi ismeretei révén ugyanis előre tudja, hogy a pártfogói tiszttel betöltésére a fennforgó körülmények közt van-e megfelelő szerv. Helyes környezettanulmány szerkesztése nem könnyű feladat, de kétségtelenül nem egy esetben a csendőr sokkal értékebb adatokkal szolgálhat annak keretében, mint akármilyen pártfogó; egyúttal pedig ilyen irányú működése közben a csendőr maga is oly érdekes adatokra bukkanhat, amelyek hivatása körében hasznára válnak.

Nem lehet tollvonással új államokat és kormányokat alakítani. Ilyeneknek semmi reménységük sem lehet a maradványokra.

VILMOS CSASZAR.

TANULSÁGOS NYOMOZÁSOK.

Két nyomozás.

1932 január 7-én 20 órakor toponári lakosok az őrön feljelentést tettek, hogy azelőtt negyedórával a Kaposvár—toponári műúton, a község közvetlen közelében ismeretlen tettes rablási szándékkal megtámadta Keresztes György* toponári lakos kocsmáros és jobb kezének négy ujját levágta. Sértettet a lakásán ápolják.

Egy járőr azonnal odasietett és a sértettet kikérdezte. Keresztes a rablótámadást a következőképpen adta elő:

Reggel gyalog bement Kaposvárra, hol tehenet vásárolt. A nap hátralevő részét a városban szórakozással töltötte, kocsmákban borozgatott Sólyom József kaposvári lakos barátjával. Fél 19-kor elvált barátjától és gyalog hazaindult Toponárra. A távolság 4.5 km. Útközben a 3. kilométer-jelző oszlopnál találkozott egy hintóval, mely Kaposvár felé haladt, majd a község előtt, a toponári vásártérnél két ismeretlen férfivel, kik szintén Kaposvár felé tartottak. Utóbbi találkozás után kb. 200 lépést tehetett meg, midőn a Fészerlak-pusztá felé vezető, karbantartott kocsit elágazásánál, az útjelző tábla mellől egy nála kb. 10 centiméterrel alacsonyabb férfi hirtelen elébe lépett és rákiáltott: „Pénzt vagy életet!”

Sértett 180 cm magas, hatalmas termetű és erejű ember lévén, rá akarta magát vetni támadójára, de az őt ebben a pillanatban valami karhosszúságú tárggyal fejbe akarta sújtani.

Sértett a csapást kivédendő, jobb kezét feje fölé tartotta. A csapás így a kezét érte és közép-, gyűrűs-, valamint kisujját teljesen levágta, úgy hogy azok a földre leestek, míg mutatóujját csupán egy bőrcafát tartja a kezén.

A tettes ezután a Fészerlak-pusztára vezető úton elmenekült, ő pedig segítségért kiáltozva a falu felé szaladt, honnan emberek siettek elő és a lakására támogaták. A kezét a községi orvos kötözte be és kórházba szállítását is elrendelte.

Támadójáról személyleírásaként csak annyit tudott mondani, hogy magastermetű volt, hosszú szürke kabátot és mélyen a szemére húzott sapkát viselt. Hangjáról nem ismerte fel.

A járőr kikérdezte az orvost is, ki a sérülésre vonatkozóan ugyanúgy nyilatkozott, mint a sértett. Ezután a járőr egy negyed 21 órakor a helyszínére sietett és villanylámpafény mellett helyszíni szemlélt tartott. A járőr a község szélső házától Kaposvár felé 130 lépés távolságra, az útágazásnál, az úttest közepén két, tenyérnyi területű vértócsát talált, mely az úton levő sárhabarcba már be volt ivódva. A vértócsa közepén a gyűrűs- és kisujj, a

* A nevet megváltoztattuk. (Szerk.)

vértőcsa mellett 15 cm távolságra pedig a középujj fekküdt. A vértőcsa körül lábnyomok voltak láthatók, melyek látszólag egy egyén lábaitól eredtek. Hosszuk 30 cm-t tett ki. A híg sárban levő benyomatok azonosításra nem voltak alkalmasak.

Füleki József alhadnagy, toponári szakaszsparancsnok csak másnap reggel értesült az esetről. Átvette a nyomozás vezetését, melyben a toponári őrs legénységén kívül a pécsi nyomozó osztály egy járőre is résztvett.

Sértett felesége előadta, hogy 19 óra tájban két ismeretlen férfi tért be kocsmájukban és a férje után érdeklődtek. Elmondta nekik, hogy az ura Kaposváron van, de minden pillanatban hazavárja. Az idegenek negyed-órát tartózkodás után Kaposvár felé távoztak. Az a gyanúja, hogy ezek egyike támadta meg az urát.

Füleki alhadnagy kiment a helyszínre, de ott a forgalmas úton (eső is esett) a láb- és vérnyomokat már nem találta fel, így ezirányban a helyszíni szemlélt előző nap megtartott járőrrel tájékoztatta magát. Ezután alapos vizsgálat alá vette azokat a ruhadarabokat, melyeket sértett a rablótámadás alkalmával viselt. Sértetten bőrkabát volt. A bőrkabát váll- és mellrészein vérnyomok nem voltak, csupán a kabát szárnyainak sarka volt bevérezve. A nadrág véres, térdrésze pedig sáros volt.

Sértett időközben Kaposvárra szállították kórházba. Füleki alhadnagy a főorvostól véleményt kért a sérülés keletkezésére vonatkozólag. A főorvos kijelentette, hogy a sérülés a sértett által előadott módon nem keletkezhetett. Szerinte kizártak kellett tekinteni azt az eshetőséget, hogy idegen ember a sértett feje fölé, tehát szabadon a levegőből tartott kezére bármilyen eszközzel olyan ütést tudjon mérni, hogy az ujjak az izületeken felül, csontostól átmetssze a földre hulljanak. Ilyen természetű sérülés véleménye szerint csak abban az esetben jöhetett létre, ha a kéz a csapás vagy vágás pillanatában valami szilárd tárgyra volt fektetve.

Füleki alhadnagy most már bírálat tárgyává tette sértett előadását, szembeállította azt a helyszín adataival, az orvosi véleménnyel és a sértett ruháin megejtett vizsgálat eredményével. Az adatok ilyen, egymással szemben való mérlegelése során ellentmondásokat fedezett fel és arra a meggyőződésre jutott, hogy a rablótámadás a sértett által előadott módon nem történhetett meg.

A helyszínen két tenyérnyi vértőcsa volt, benne fekküdt két levágott ujj, a harmadik közvetlenül mellette. Ha az orvosi vélemény dacára sértett előadását valónak fogadjuk el, akkor is lehetetlen, hogy a levágott ujjak szorosan egymás mellett, pontosan a vértőcsában fekküdjének. Ellenkezőleg: a hatalmas erejű csapás következtében az ujjaknak szanaszétjével kellett volna repülniök. Annak a csapásnak, mely szabadon a fej fölé tartott kéz ujjait izületen felül átvágja, olyan hatalmas erejűnek kellett lenni, hogy az a kéz megsértése után nem állhatott meg. Le kellett volna tehát sujtania a fejre vagy vállra is. Ezeken a helyeken azonban sérülésnek nyoma sem volt.

Ha valaki fejre irányuló ütést akar kivédeni, úgy kezét ösztönösen felfelé fordított tenyérrel emeli feje elé vagy fölfelé, hogy a kérdéses eszközt megfoghassa. Az

ütésnek, vágásnak tehát a tenyeret kell érnie. Keresztes kezét a csapás ezzel szemben kényszeren érte.

Négy ujjából való lemettszése azonnali erős vérzést idéz elő. Figyelembe véve a kéznek a vágás pillanatában elfoglalt helyzetét (fej felett), a bőrkabát váll- vagy mellrészének erősen be kellett volna vérződnie. Ezeken a helyeken pedig vérnyom nem volt.

Az adatok ilyen vizsgálata és egymással szemben latolgatása azt a következtetést engedte meg, hogy az egész rablótámadás koholt. Ebben az esetben a sérülésnek más módon kellett létrejönnie. Kérdés volt, hogy Keresztest mi indíthatta a csendőrségnek rablótámadásról költött mesével való félrevezetésére. Erre a kérdésre a Keresztes magánviszonyainak tisztázása érdekében megindított puhatólás adott választ. Kiderült, hogy a sértett súlyosan el van adósodva. Előző évben 1000 dolláros élet- és balesetbiztosítást kötött. A biztosítási összeg csak halál vagy teljes rokkantság esetében volt esedékes. Ez a megállapítás napvilágra hozott egy olyan indító okot, mely azt a további feltevést engedte meg, hogy Keresztes a biztosítási összeg elnyerése érdekében öncsonkítást követett el, vagy pedig azt mással hajtatta magán végre.

Az eddigi adatok ezt a feltevést alátámasztották. Elmentét nem mutatkozott. Füleki alhadnagy azonban bizonyítékot akart beszerezni, ezért tanu után puhatóltatott. A fáradság sikerrel járt. Akadt egy tanu, aki az állítólagos rablótámadás idejében a helyszíntől nem messze a szabadban tartózkodott. Mely csend volt. Egyszerre csak két elfojtott, tompa jajkiáltást hallott, melyeket ismét mély csend követett. 2—3 perc múlva azután hallotta, hogy valaki több ízben kiált segítségért. Ennek a tanunak, ha a rablótámadás megtörtént volna, hallania kellett volna a támadó felszólítását is. Az sem érthető, hogy a jajkiáltás után Keresztes miért nem kiáltott azonnal segítségért.

Egy másik tanu elmondotta, hogy sértett Kaposvár felől jövet az országúton beérte és elhagyta. A tanu egy negyed 20 órakor már otthon volt Toponáron. Ezzel szemben sértettet a községtől 130 lépésre, csak háromnegyed 20 óra tájban érte a rablótámadás. Mit csinált ez alatt az idő alatt?

A hirtő kocsisa, amellyel sértett, előadása szerint találkozott, előadta, hogy sértettel az úton, a helyszíntől Kaposvár felé 500—600 lépésre találkozott. Sértett egyedül volt és gyalog Toponár felé haladt.

Előkerült az a két idegen is, akire a kocsmárosné gyanakodott. Előadták, hogy a sértettel fél 20 órakor a toponári vásártérnél találkoztak. (Tehát később, mint a kocsisal való találkozás. A vásártér és a község között fekszik a helyszín.) Sértett nem volt egyedül. Társaságában egy másik férfi is volt.

Ezek a bizonyítékok a szakaszsparancsnok feltevését most már kétséget kizárólag helytállónak mutatták.

Füleki alhadnagy a beszerzett adatok alapján a következőképen állította össze az esetet:

Keresztes anyagi helyzetén javítani óhajtván, öncsonkítás révén akart a biztosítási összeghez jutni. Kaposvárról jövet a vásártérnél találkozott egy negyed 20 és fél 20 óra között egy cinkostársával, kinek valószínűleg az volt a feladata, hogy a végrehajtáshoz szükséges eszközt odahozza és azután azt eltüntesse. A két szembejövő ember miatt kénytelenek voltak várni, míg azok hallótávolságon kívül jutottak. Keresztes azon a helyen, ahol a helyszínelés alkalmával a vértőcsát találták, jobb kezét a kemény úttestre helyezte és valami éles szerszámmal (valószínűleg húsvágó bárdal, mert két öccse mészáros),

Jártam Indiának és Kínának éhségűjtött vidékein, jártam Németországban az éhségblokáid idején, de sehol sem láttam az éhségnek és nyomornak olyan szörnyű formáit, mint a Felvidéken!

GERALD HAMILTON.

vagy ő vagy a társa levágta az ujjait. Deszkát vagy más hasonló alátétet nem használhattak, mert ez alá a vér nem szívároghatott és így a helyszínen talált vértócsának korszorúszzerű alakúrak kellett volna lennie. Az éles fájdalomra Keresztes, minden elszántsága dacára jajkiáltásokban tört ki. Ezután azonban 2—3 pernyi csend következett. Keresztes uralkodott magán. Időt engedett társának, hogy a végrehajtásnál használt eszközzel eltűnjék és csak azután indult meg segítségért kiáltozva a község felé. A végrehajtás helyének megválasztása is a Keresztes tettessége mellett szól. Túlközel fekszik a községhez egy valóságos rablótámadás végrehajtására, de elég közel ahhoz, hogy az öncsonkító kiáltozásaival a széles házak lakóit fellármázhassa s így velük egyrészt a rablómesét elhitethesse, másrészt sérülésére rövid idő alatt segélyt kaphasson.

Keresztes Györgyöt az elébe tárt bizonyítékok sem törték meg. Tagadásban maradt. Ez érthető is. Nyomorrékká tette magát egész életére, valómása mellett makacsul kitartott tehát abban a reményben, hogy a biztosítási összeghez mégis csak hozzájut.

A bűnjel és bűnségéd nem került elő. A gyanúsítható személyek alibit igazoltak. Nem lehetett azonban megállapítani, hogy az alibituk nem hamisak-e.

A leírt eset az elkövetés sajátosságán és rendkívűliségén kívül is sok tanulságot nyújt.

A biztosítási család napjainkban — a rossz gazdasági viszonyok között — úgyszólván hétköznapi bűncselekménnyé vált. Ennek a bűncselekménynek nyomozása, tekintettel arra, hogy elkövetője a töle telhető felfang-gai mindent megtesz a nyomozás félrevezetésére, sok szakértelmet, jó szemet és fejlett kritikai képességet követel meg. Minden nyomozásnál elsősorban azt kell megállapítani, hogy a bűncselekmény egyáltalán megtörtént-e. Ennek eldöntésére a helyszíni és egyéb adatok alapos vizsgálata, bírálata, összehasonlítása, egymással szemben való mérlegelése képezi a célravezető eszközt. Ennek a szellemi munkának során napvilágra jönnek az egyes adatok között fentálló ellentétek. Az állítólagos sértett előadását, ennek a nyomozásnak során, már pusztán a tárgyi bizonyítékok és a szakértői vélemény alapján teljesen meg lehetett dönteni. Ha ez sikerült, úgy a többi már nem okoz nehézséget.

Rá kell mutatnunk a hibákra is. A helyszínelést meg-ejtő járőrnek az úttesten levő leletet biztosítani és a nyomozó osztály fénycsúszával fénycsúszatni kellett volna. Ennek megtörténte után a vértócsa alatt meg kellett volna vizsgálni az úttestet. Valószínű, hogy a hatalmas erővel mért csapás következtében az alkalmazott vágóeszköz nyomát is meg lehetett volna találni és azt fénycsúszával rögzíteni.

A vérrel átitatott útihabarcsot, valamint a gyanúsítottak hűsvágó bárdjait, baltáit őrizetbe kellett volna venni és szakértői vizsgálat céljából a nyomozó osztályparancsnokságnak beküldeni. A szakértői vizsgálat meg tudta volna állapítani a vágóeszközön az embervér jelenlétét, sőt esetleg azt is, hogy az az úttesten talált vérrel azonos csoportba tartozik-e.

A Nemzetek Szövetsége útján revízió alá kell venni a különböző békeszerződéseket, amelyek okai a népi nyugalomnak és újabb háború veszélyeit rejtik magukban.

A FASISZTA NAGYTANÁCS.

A következő nyomozást Kamondi Antal tiszthelyettes (Fertőszentmiklós) írta le és küldte be.

Kamondi tiszthelyettes 1921. évben a beledi őrsön teljesített szolgálatot. Az őrskörletbe tartozó Himód és Kisfalud községek között elterülő határrészen július havában nagyon elszaporodtak a mezői termények ellopása által elkövetett mezőrendőri kihágások. Az őrs ezekről értesült, de mint magánindítványra üldözendő kihágások ügyében nem nyomozhatott, mert a sértettek sohasem írtak alá nyilatkozatot. Az őrs ennek dacára figyelemmel kísérte ezeket a lopásokat és arra a meggyőződésre jutott, hogy a tetteseket Himód községben kell keresni. Erre mutattak az elkövetés helye és körülményei, de emellett szólt az is, hogy Kisfalud lakossága jómódú és törvénytisztelő elemekből áll, ezzel szemben a himódiak szegényebb sorsúak, közöttük tehát többen vannak, akik bűncselekmény elkövetésére hajlamosak.

A hónap vége felé Kamondi tiszthelyettes Kulcsár Ferenc törzserőrmesterrel rendes szolgálatban Kisfaludon portyázott, mely alkalommal egy ottani gazdálkodó feljelentést tett, hogy Kisfalud és Himód községek között fekvő földjéről három nappal azelőtt, éjjel, valaki ellopta öt kereszt búzáját. A járőr azonnal kiment a helyszínre és szemlét tartott, melynek során ott egy, kétfogatú lószekértől származó benyomott nyomot talált. A nyomokat pontosan lemérte és alaposan megvizsgálta. A széles pata nyomokat, méreteikből ítélve, csak nehéz, hidegvérű lovak idézhették elő. A keréknyomok is jóval szélesebb keréktalpra mutattak, mint amilyent az őrskörletben lakó gazdaemberek használnak. Ezek a megállapítások gondolkodba ejtették a járőrt. Ilyen nehéz lovakat, széles keréktalpú szekeret himódi lakosok — kikre a járőr eleve gyanakodott — nem használnak. Ezenkívül a két ló is javukra szólt, mert valamennyi csak egyes fogattal jár. Kamondi tiszthelyettes arra is gondolt, hogy a tettesek ketten lehetnek és összefogták a lovaikat. A lopás elkövetésével gyanúsítható himódi lakosokat a járőr sorra vette. Egyiknek sem volt nehéz lova és szélesabroncsú szekere, ezenkívül a kérdéses éjszakára valamennyien alibit igazoltak. A nyomozás ebben az irányban tehát megakadt. Most csak az uradalmak és a nagyobb gazdaságok maradtak hátra, ahol ilyen nehéz lovakat és szekeret használnak. Kamondi tiszthelyettes gondolatban sorra vette őket. Így jutott eszébe egy, a helyszíntől nem nagyon messze, kb. 100 holdon gazdálkodó bérlő is, ki szintén ilyen lovakat és szekeret tartott. A bérlőt az őrs tagjai mint vagyonos, becsületes embert ismerték, így a lopás elkövetésével való meggyanúsítása szóba sem jöhetett. Volt azonban a bérlőnek egy Mihály József* nevű, Himód községbe való kocsi-sa. A járőr abból a feltevésből kiindulva, hogy a tettes családember lehetett, ki a lopásnál gazdájától kölcsönvett vagy pedig annak tudtán kívül igénybevett lovakat és szekeret használt fel, felkereste a bérlőt és megkérdezte, hogy az elmúlt napokban nem kölcsönzött-e valakinek gabonahordáshoz lovakat és szekeret? A bérlő elmondta, hogy három nappal ezelőtt Mihály József kért tőle fogatot, hogy a majortól kb. 3 km-re fekvő saját földjén termelt 5 kereszt búzáját hazahordhassa. A kérést teljesítette. A fogat nappal a gazdaságban dolgozik, ezért azt csak éjjeli időre bocsátotta a Mihály rendelkezésére. Másnap reggel látta is a Mihály búzáját, melyet a gazdaság asztaljai mellé rakott. A búzáat engedélye alapján az ő cséplőgépe csépelte el, hallomásból tudja, hogy Mihálynak

* A nevet megváltoztattuk. (Szerk.)

9 métermázsza búzája lett. A dologgal tovább nem törődött, bár feltűnt neki, hogy 5 keresztből 9 métermázsza búzát csépeltek ki, holott abban az évben egy-egy kereszt 40—50 kg búzánál többet az egész környéken nem adott. A majorban érdeklődve a járórt azt is megtudta, hogy Mihály a fogaton feleségével együtt hordta a búzát.

A helyszínen felvett nyomméreteket a járórt összehasonlította a kérdéses lovak patáiról és a szekér abroncsairól vett méretekkal; ezek tökéletesen egyeztek. Így a járórt Mihályt és feleségét egyenként, mint gyanúsítottakat kikérdezte.

Mindketten elismerték, hogy a kérdéses éjjel a bérletől kölcsönként kétlovas szekérrel a közelben levő földjükre hajtottak és onnan egy fordulónál a búzájukat behordták a majorba. Azt nem tudják pontosan, hogy hány kereszt volt. Mihály szerint 23 órakor érkeztek vissza a tanyára, felesége szerint 24 órakor, mert visszajövet a felrakott szekérrel feldőltek. A lopást mindketten tagadták.

A járórt a gyanúsítottak előadásának megdöntésére újabb adatgyűjtéshez kezdett. Kikérdezték az összes majorbeli cselédeket a hordás idejére és a fordulók számára vonatkozólag. Kiderült, hogy Mihályék 21 órakor indultak el a szekérrel, több forduló tettek és az utolsóról csak hajnalban tértek vissza. Megállapította a járórt, hogy Mihályéknak összesen legfeljebb hat kereszt termett a földjükön. Ilyen csekély mennyiség behordása 3 km távolságra nem kerülhetett hajnalig tartó több fordulóra. Az állítólagos feldőlés helyszínét is megmutattatta magának a járórt és ott szemlét tartott. Ha a búzával megrakott szekér tényleg feldől, úgy ezen a helyen búzaszemeket, szalmát és a feldőlés egyéb nyomait kellett volna találni. Ezzel szemben a szemle teljesen negatív eredménnyel végződött. Ezek a megállapítások a gyanúsítottak védekezésére határozottan rácsáfoltak, azok azonban ennek dacára megmaradtak tagadásuk mellett. Kamondi tiszteljes ezért mindenáron valami tárgyi bizonyítékra akart szert tenni. Arra gondolt, hogy ilyent a kévekötéshez felhasznált anyag különbözősége szolgáltathat. Kikérdezte a gyanúsítottakat, valamint az aratókat, hogy a gyanúsítottak földjén termett búzát aratóskor mivel kötötték kévébe. Gyanúsítottak és az aratók előadása e téren megegyezett abban, hogy kévekötéshez az elmúlt gazdasági évből maradt zsupszalmából savart kötelet használtak fel. Járórt meggyőződött arról, hogy gyanúsítottaknak tényleg volt zsupszalmája. azután kikérdezte a cséplőgépnél foglalkoztatott etetőt és kéveadogató leányt, hogy gyanúsítottak kévéi mivel voltak átkötve. Ezt nekik látniuk kellett, mert a gépbe való helyezés előtt ezeket a köteleket ők vágják el. Az etető és a leány határozottan emlékeztek, hogy a gyanúsítottak kévéinek fele zsupskötéssel, másik fele azonban gyári zsineggel volt átkötve. Ezt tudomásul véve, a járórt azonnal széjjelhányatta és

átkutatta gyanúsítottak elcsépelte szalmáját, melyben rövid keresés után 10 darab ilyen zsinetet talált. A zsineg falusi emberek között értékes és becses valami, a többi csépléskor a munkások összeszedték és elvitték. Most már megvolt a tárgyi bizonyíték is, mely a tanuk bemondataival egybevetve, kétségtelenné tette, hogy gyanúsítottak nemcsak a saját földjükön termelt búzát csépeltek el. Mihályék még ekkor is megmaradtak tagadásuk mellett, ami azonban nem használt nekik. A bíróság a csendőrségi nyomozás által összegyűjtött bizonyítékok alapján Mihályt fogházbüntetésre ítélte, de az ítélet végrehajtását, tekintettel büntetlen előéletére felfüggesztette. A bűnösség megállapításánál a zsineg perdöntő jelentőségű volt.

Az is kiderült, hogy az előzőleg elkövetett sorozatos mezei lopások is Mihályék lelkiismeretét terheltek.

Nemcsak a súlyos bűncselekmények nyomozása érdekes és tanulságos. Elképzelhető, sőt a gyakorlatban elő is fordul sok olyan gyilkosság, melynek nyomozása nem érdekes és okulni sem lehet belőle. Ezzel szemben igen gyakran éppen a szürke hétköznapi esetek nyomozásánál merülnek fel olyan körülmények, melyek a kriminalista szemével nézve figyelemreméltóak és tanulságok egész sorozatának levonására alkalmasak. Ilyen a leírt egyszerű lopás nyomozása is. A lefolytatott nyomozás mintaszerű volt. Így, leírva a legtöbb nyomozás nagyon egyezőszerűnek látszik. Amit a nyomozó tett-vett, azt teljesen magától értetődőnek találjuk. Tudjuk azonban azt is, hogy a gyakorlatban ez nem így van. Hány csendőr beérte volna a helyszínen a ló és szekérnyom jelenlétének pusztá leszögezésével és azt állította volna, hogy a helyszín a „tettesre nézve semmilyen támpontot sem szolgáltatott”. Nem elég a nyomot megtalálni, hanem azt meg is kell vizsgálni, szemmel és ésszel egyaránt. Következtetni csak akkor lehet belőlük, ha ez már megtörtént. Azzal, hogy a járórt ezen az úton arra a következtetésre jutott, hogy a nyomok két nehéz lótól és szélestalpú szekértől származnak, a siker felé csupán egy lépést tett. Itt kapcsolódott be a nyomozásoknál annyira nélkülözhetetlen helyi és személyi ismeret, mely most már további következtetésekre nyújtott támpontot és végül a gyanúsítottak személyéhez vezetett.

A mód, ahogyan a járórt a gyanúsítottak előadását bizonyítékok szerzésével, azok mérlegelésével, kapcsolatba hozásával lépésről-lépésre megdöntötte, mintául szolgálhat a tervszerű, gondolkodó fővel végrehajtott nyomozásra.

Gyanúsítottak tagadásuk mellett végig megmaradtak. A bíróság azonban ezt nem vette figyelembe és őket az összegyűjtött bizonyítékok alapján elítélte. Ez viszont annak bizonyossága, hogy a beismerés megkönnyítheti ugyan a nyomozást, de nem pótolhatja a bűnösség bizonyítékait, hézagmentes bizonyítékláncolat mellett viszont a beismerés az eredménynek nem lényeges követelménye.

Rádiót

kizárólag a

Rádionova

cégnél vegyünk, IV., Váci-u. 27-29. (Piarista-palota), ahol minden **márkás gyári készülék** kapható. **Előnyös cseréakciók!**

No várjon tavaszig!

Ha most már **most igényeljen** borszalic-járató kamatmentes

BIB kölcsönt, hogy családi házát

előbb felépítse vagy terhes tartozását állváltassa

Díjlatlan felvilágosítást nyújt:

Személyesen 9-5-ig, vidékieknek levélben.

Budapesti Ingatlan Bank Rt.

VII., Rákóczi-út 10. — Telefon: 34-6-05, 34-1-33.

Alapítva 1906-ban.

Alapítva 1906-ban

EGYED JÓZSEF NY. ALEZREDES.

Azok sorába tartozott, akik még a múlt század nyolcvanas éveiben jöttek a csendőrséghez, tehát szinte a felállításától kezdve szolgálták aztán évtizedeken keresztül a tesületet. Ő a 82-es székely gyalogezredben töltött egyévi önkéntesi szolgálata után, 1889-ben lépett be az akkor még fiatal csendőrséghez, háromévi szolgálati kötelezővel, mint próbacsendő. Azután csakhamar hadapróddá, majd hadapród-tiszthelyettesé nevezték ki s 1893-ban megkapta a hadnagyi rendfokozatot. Sorrendben elérte a főhadnagyi, ezázadosi rendfokozatot, 1914 augusztus 1-én pedig őrnaggyá nevezték ki.

Szakszparancsnok volt többek között Nagybecskerekben, szárnyparancsnok Szombathelyen, Kassán, pót-szárnyparancsnok Budapesten, beosztott törzstiszt Szege-den, Debrecenben. Az alezredesi rendfokozatot 1916 február 1-én érte el, majd 1919 január 1-én nyugálományba vonult.

A háború alatt teljesített kitűnő szolgálatainak elismerésül és a katonai egészségügy körül szerzett kiváló érdemeiért a Ferenc József-rend lovagkeresztjével (hadi-díszítménnyel), illetve a Vöröskereszt hadiékítményes II. osztályú díszjelvényével tüntették ki.

Csíkban született, Gyergyószentmiklóson. Trianoni székelysors az övé is, mert Erdélytől távol kellett meghalnia. Legutóbb Rákoshgyen élt, ott is temették el 66 éves korában. Az öreg bajtársnak s mindig kiváló csendőrnek kijáró tisztelettel s kegyelettel örökítjük meg emlékezetét.

—:O:—

MINDEK OLVASÓNKNAK BOLDOG ÚJÉVET KÍVÁUNK!

Felhívás az Erdélyben szolgált bajtársakhoz. Szentkeresztvári Kratochvíll Károly ny. altábornagy úr önmegmítósága az utolsó kolozsvári honvéd katonai kerület, majd Székely Hadosztály parancsnoka nagyszabású munkában fogja megörökíteni Erdély magyar katonai történelmének az

1918. évi forradalmat megelőző utolsó napjait és általában Erdély területének eseményeit. Hogy megírandó munkája minden tekintetben s főképpen pedig a forradalmat és az el-lenséges megsezállást közvetlenül megelőző események szempontjából is tökéletes és házagnélküli legyen, kéri azokat a csendőrtiszt urakat és altiszteket, akik az 1918. év folyamán Erdélyben, tehát a kolozsvári és a brassói csendőrkörület területén teljesítettek szolgálatot: szíveskedjenek élményeiket és tapasztalataikat leírni és szerkesztőségünk útján hozzá jut-tatni. Főképpen arra kell a leírásban részletesen kiterjesz-kedni, hogy mit tapasztalt a leírást beküldő a forradalmat megelőző időkben a forradalom előkészítése, a román nemzeti kisebbségi propaganda terjedése, a háborúellenes ántánpropa-ganda terjedelme és hatása, stb. tekintetében. Most tizennégy esztendő múltán mindenki higgadtan s tehát tárgyilagosan látja és tudja megítélni az akkori eseményeket; azok össz-függései, az okai és okozatai, amelyek akkor még kevésbé voltak felismerhetők, ma már világos kapcsolatba hozhatók, egy-egyval a most megírandó leírások sok tekintetben még ér-tékesebbek és használhatóbbak lehetnek az események közvet-len hatása alatt készült feljegyzéseknél is. Igen kíváncsok vol-ná, hogy az Erdély magyar történelmének — egyelőre — utolsó napjait megörökítő eme munkában a magyar csendő-rség is méltó helyet kapjon, azért a magunk részéről is kérjük bajtársainkat, szíveskedjenek a kért adatokat minél többen leírni és beküldeni. Az őrsparancsnokokat külön is felkérjük: hívják fel erre a közlésre az őrskörletükben lakó nyugálomá-nyú bajtársak figyelmét. A kéziratok gyűjtését és a szer-zőhöz juttatását a szerkesztőség készséggel vállalta.

Dicséretet A m. kir. csendőrség Felügyelője dicsérő ok-irattal látta el miskolci VII. kerület állományába tartozó Balázs István th.-t, mert 22 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt úgy a közbiztonsági szolgálatban, mint alárendeltjei oktatása, nevelése és vezetése terén igen nagy szorgalmat tanúsított és igen jó eredménnyel működött.

A budapesti I. csendőrkörület parancsnoka dicsérő okirattal látta el Kovács József I. th.-t, mert hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatot készséges buzgalommal, jó eredménnyel teljesítette s az utóbbi évek-ben őrsparancsnokhelyettesi minőségben őrsparancsnokát hat-hatósan támogatja; Jó Miklós törm.-t, mert hosszas csend-őrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálatot kés-zséges odaadással teljesítette s egy éven át mint irnok altiszt különleges beosztásban igen jó eredménnyel működik; Köhr István törm.-t, mert hosszas csendőrségi szolgálati ideje alatt kifogástalan magaviseletet tanúsított s a közbiztonsági szol-gálatot készséges odaadással, igen jó eredménnyel teljesi-

KARÁCSONYRA ÚJÉVRE

KARÁCSONYI VÁSÁRUNK SIKERE

babizonyította, hogy van még vásárlási kedv, ha a vevőkörzéség drága pénzért megfelelő értéket nyújtunk. Tovább ha adunk tehát a megkezdett úton és a még rakétáron maradt téli készle-telünkkel, főleg

török, női, gyermek téli ruhákból és ruhákból, kőből, melleknyekből, női ruháknak, szövet-marcadók, AMIG A KÉSZLETI TARTALÉK

és más egyéb elkek után is nyújtunk kedvezményeket — Pár perc üzletünkben megvárja Ön mind-zeke, de postai rendelését is úgy állítjuk össze hogy a küldeményről ki tud a vártatni a szűke-ges elkekkel. Tegye ki kártyáját, a mulassza el a kedvező alkalmat. Kedvezményes listával felteletelnek továbbra is érvényben vannak, házilag álljuk a legnagyobb pontossággal és figyelemmel.

Kedves vevőinknek B. Ú. É. K. I.

REFORM RUHÁZATI RT. Budapest, VI. Vilmos.cs.-ú. 15. T.: A. 130 96, 132-96

tette. — Nyilvánosan megdicsérte: Zsámbok János tőrm.-t, mert a közbiztonsági szolgálatot járőrvezetői minőségben készséges buzgalommal, jó eredménnyel végzi s a gödöllői különleges közbiztonsági szolgálatot 2 éven át odaadó buzgalommal teljesítette; Ratkai József tőrm.-t, mert a járőrvezetői minőségben buzgó odaadással, jó eredménnyel működik; Kiss Imre I. tőrm.-t, mert a közbiztonsági szolgálatot járőrvezetői minőségben odaadó buzgalommal, jó eredménnyel teljesíti; Nagy Gyula őrm.-t, mert a közbiztonsági szolgálatot járőrvezetői minőségben példás buzgalommal, igen jó eredménnyel teljesíti; Homoki Mihály őrm.-t, mert a gödöllői különleges szolgálatot 3 éven át teljes odaadással, jó eredménnyel teljesítette: vitéz Tóth Lajos alhdgy.-ot, Sziva Lajos, Czifra István, Barabás Ferenc, Fűrész Mihály th.-t, Finta István, Varga József VI., Udvar Mihály, Kemény Mihály, Szűrös József, Lovász István, Sramkó Gergely, Szőke Sándor tőrm.-t, Tóth Sándor, Máté Sándor, Varju Balázs, Takács Ferenc, Szinyai László, Pálos József, Csiki Pál, Bogár István és Szekeres István őrm.-t, valamint Sári Imre, Kódos Mihály, Sándor Mihály, Nagy Károly, Bódi Győző, Danyi Lajos, Pelle János, Uti József cs.-t, mert Szolnok vármegye területén 1932. év tavaszán keletkezett árvízveszély elhárítása, valamint az élet- és vagyon megóvása és megmentése terén fáradságot nem ismerő készséges buzgalommal, szakértelemmel, tapintatosan, hathatósan közreműködtek.

A debreceni VI. kerület parancsnoka dicsérő okirattal látta el: vitéz Németh András és Fodor Ferenc th.-t hosszasan csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat teljesítése, alárendeltjei nevelése és vezetése körül kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységéért; Bujdosó Imre alhdgy.-ot Bihar vármegyében 1932 március 21-én bekövetkezett árvízveszély alkalmával az árvízvédelmi intézkedések végrehajtásánál alárendeltjei kitűnő irányításáért, az élet és vagyonmentés, valamint az árvízveszély elhárítása körül fáradságot nem ismerő igen eredményes tevékenységéért; Molnár Miklós, Szilágyi László th., Lakatos Imre, Kiss Lajos, Kenéz Sándor és Balogh József II. tőrm.-eket a Bihar vármegyében 1932 március 21-én bekövetkezett árvízveszély alkalmával tanúsított gyors és eredményes fellépésükért, önálló intézkedéseikért, mellyel a veszélyt csökkentették, az élet- és vagyonmentés terén kifejtett, fáradságot nem ismerő igen buzgó és eredményes tevékenységükért; Szilágyi Lajos II. tőrm.-t a Bihar vármegyében 1932 március 21-én bekövetkezett árvízveszély alkalmával egy csoport által megkísérelt töltésátvágásnak és zsílipfelnýtásnak erőlyes fellépésével végrehajtott megállításáért, mellyel az árvíztől egy községet és egy tanyát mentett meg, továbbá az élet- és vagyonmentés terén kifejtett fáradságot nem ismerő igen buzgó és eredményes tevékenységéért; Vincziczky Bertalan és Kendi Benedek tőrm.-eket hosszasan csendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálat teljesítése, valamint 1932 március hó 21-én Bihar vármegyében bekövetkezett árvízveszély alkalmával az élet- és vagyonmentés terén kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységükért; Solymos Zsigmond th., Mucsi Imre és Zeleka István tőrm.-eket a Bihar vármegyében 1932 március 21-én bekövetkezett árvízveszély alkalmával a vé-

delmi munkálatokat végző munkásokkal szembeni erőlyes fellépésükért és ellenőrzésükért, továbbá az élet- és vagyonmentés terén kifejtett igen buzgó és eredményes tevékenységükért; Máthé Ferenc th.-t és Nagy József III. tőrm.-t egy gyilkossági eset lelkiismeretes, szakszerű, leleményes és fáradságot nem ismerő kitartással lefolytatott nyomozásáért és kiderítéséért, a tettesnek az igazságszolgáltatás kezére juttatásáért. — Nyilvánosan megdicsérte: vitéz Bagi Lajos th.-t, Vass Károly, Madarász Albert, K. Koncz Lajos, Kiss Sándor IV., Károlyi Imre, Batori Lajos, Nagy Lajos II., Czinege János, Molnár Antal és Szécsényi László tőrm.-eket hosszasan csendőrségi szolgálati idejük alatt a közbiztonsági szolgálatban kifejtett buzgó és igen eredményes tevékenységükért; Kovács János II. tőrm.-t és Kaszár János cs.-t, mert egy gyilkossági eset kiderítésénél lelkiismeretes, szakszerű, leleményes és fáradságot nem ismerő kitartással lefolytatott nyomozó cselekményeikkel járőrvezetőjüket hathatósan támogatták; Szigeti Imre tőrm.-t, Kulcsár Miklós, Laczkó Sándor és Cs. Nagy Antal őrm.-t, továbbá Miklovich Ferenc, Harsányi Jenő, Szilágyi Lajos III. és Bara János II. cs.-öket a Bihar vármegyében 1932. március 21-én bekövetkezett árvízveszély alkalmával a védelmi intézkedések végrehajtásának szigorú ellenőrzéséért, továbbá az élet- és vagyonmentés terén fáradságot nem ismerő, igen buzgó és eredményes tevékenységükért.

A miskolci VII. kerület parancsnoka dicsérő okirattal látta el: Csizsár Elek alhdgy.-ot, mert közel 33 évi katonai és csendőrségi szolgálata alatt, különösen pedig a csendőrségnél, hol 17 évig mint őrs és járásparancsnok működött, ernyedetlen buzgalommal, hiven, becsülettel teljesítette kötelességét, például, a forradalmak alatt is szilárd hazafias magatartásával alárendeltjeire és fiatalabb bajtársaira a legjobb nevelő befolyással volt, a forradalmak lezajlása után a csendőrség fegyelmének és régi hírnevének a közbiztonság helyreállítása érdekében lankadatlan kitartással párosult eréllyel, eredményekben gazdag, különösen hasznos szolgálatot teljesített, vitéz Kurucz István th.-t, mert 25 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén lankadatlan szorgalmat fejtett ki és igen jó eredményt mutatott fel, mint őrsparancsnok őrsét jól rendben tartotta, alárendeltjeinek nevelése és vezetése terén jó eredményt ért el; Lautner József tőrm.-t, mert 19 évet meghaladó csendőrségi szolgálati ideje alatt, hosszabb időn át mint osztály-, majd mint csendőrgyűlési irodai segédmunkás teendőit nagy szorgalommal és pontossággal végezte, az utóbbi időben pedig a közbiztonsági szolgálat terén buzgó és eredményes tevékenységet fejtett ki, szorgalmával és jó magaviseletével fiatalabb bajtársainak jó példát mutatott és azokra jó befolyást gyakorolt; Nyilvánosan megdicsérte: Kollár Albert őrm.-t, mert 6 évi csendőrségi szolgálati ideje alatt a közbiztonsági szolgálat terén buzgó és eredményes tevékenységet fejtett ki, igen jó magaviseletével és szorgalmával fiatalabb bajtársainak jó példát mutatott és azokat helyes irányban befolyásolta.

Fegyverhasználat. A pocsaji őrs állományába tartozó Bartha Bertalan tőrszörmeister és Kozma Antal őrmesterből állott járőr Pocsaj község határában, a határsávba eső részen december 14-én 1 óra tájban 5 gyanús egyént talált, akik a román határ felé mentek. Az 5 egyén a megállásra való felszólítás után futásnak eredt. Bartha tőrszörmeister kétszer, Kozma őrmester pedig egyszer a menekülőkre lött. A lövések az éjjeli sűrű köd miatt nem találtak. A menekülők ekkor irányt változtattak és Esztár község felé menekültek. A járőr a menekülőket nyomonlődzve, az esztári szőlőskerteknél megközelítette őket, amikor az egyik pisztollyal a jár-

BÜTOR

tartó s. modern kivitelben, kényelmes részlet-
lízelésre kapható:

KISIPARI TERMÉKEK BÜTORCSARNOKA RT.
Budapest, VII., Dohány-utca 66. sz.

A csendőrség egyik legrégibb, legmegbízhatóbb bevásárlási helye. — Kedvező fizetési feltételek.

TRIBON

ruházati rti.

Budapest, VIII., Ullői-út 14. szám

Telefon: J. 392-85 és 312-57

Egyenruhászövetek,
bélésárak,
női és férfi fehérnemű,
selyem, kötött- és szőtt-
árú,
kesztyű, barlanya,
paplan, cipő.

Ha írógépet vásárol, javíttat, vagy
cserél, keressen fel bennünket!

REMINGTON

Írógép Részvénylárásag, Budapest,
VI. kerület, Andrássy-út 12. szám.

tést csak a csendőrség, honvédség és az állami rendőrség, továbbá a bíróságok, igazságügyi és közigazgatási hatóságok tényleges vagy nyugállományú tagjaitól fogadunk el. mástól nem. — Az előfizetéseket kérjük pontosan megfizetni, mert a felszólítás költségét külön felszámítjuk. — A nekünk szánt pénzküldeményeket kérjük a Csendőrségi Lapok 25.342. számú postafakárékpénztári csekkaszámlájára befizetni. — Szerkesztőségi órák naponta 8—14 óráig. — A lap részére szánt közleményeket, leveleket stb. nem a szerkesztők nevére, hanem a szerkesztőségnek kell címezni, így: „A Csendőrségi Lapok szerkesztőségének, Budapest, I., Bűszörményi-út 21. szám.”

K. S. törm., Téli. Kölcsönös áthelyezési ajánlatokat nem közlhetünk.

Kiskörös. Ha a rendőrséghez óhaját átítni, szolgálati úton jelentse be ezt az óhaját. A rendőrség létszámát a körül-időre egészítik ki, előre nem lehet tudni, hogy mikor lesz felvétel. Az előjegyzettek száma ott is nagy.

Magyar vagyok. Régi magyar neve van, már 1537-ben nemesi család is viselte ezt a nevet Bars megyében. Nem kell, de nem is lehet megváltoztatni.

Sarrét. Nem az a fontos, hogy van-e valamelyik névnek „értelme”, vagy sincs, hanem az, hogy a név hangzása ne legyen idegen. Ez nem annyira értelem, mint inkább nyelvérzék dolog. Nevének a számozását nem lehet megváltoztatni, csak annyit mondhatunk, hogy nem magyar hangzású, tehát meg kell változtatni. Lapunk f. évi 19. szá. ában bőven talál jó magyar nevet, amelyek között válogathat, nincs értelem, hogy azt a szép és nagy gyűjteményt itt még 4—5 újabb névvel megtoldjuk.

Beteg csendőr. Nyugdíjjogosultsága kétségtelen, aggodalmi főöslegések. Kedvezményes nyugdíjra vonatkozó igényét a felülvizsgálati eljárás kezdetén jelentse be. Bajos dolog, de próbálja meg. Sérülési pótdíjat nem kaphat, nálunk ezt a kedvezményes nyugdíj helyettesíti. Kérését közöljük.

Bácska. Szolgálati úton jelentse be az igényét. A kihallgatás alkalmával adja be ajánlaka a katonai okmányait és halotti anyakönyvi kivonatát. Megkaphatja.

Kassa. A kerületi parancsnokság javaslata alapján a belügyminiszter úr (VII. c) osztály dönt ebben a kérdésben. A mi véleményünk az, hogy a levelében feltárt helyzet semmiesetre sem lehet alapja a küönleges elbírálásnak, mert nem valami nyomozó anyagi helyzetről — kenyértelenségről —, hanem ellenkezőleg: vagyonról van itt szó. Igaz, hogy a vagyon gondozása most nem a legkökeletesebb, de azért így is csak megvannak s lehet a dolgon változtatni más úton-módon is. Különben mindketten nagyon fiatalok, nyugodtan megvárhatják az idejüket. Képzeld el, hogy ha a levelében írt hely-

zetet különlegesnek fogadnák el, mennyien állhatnának elő nemcsak ilyen, hanem igazán súlyos érvekkel. Ma nem azt a világot éljük, amikor azt sajnálják az emberek, akinek van valamije. A fentiek azonban csak a mi nézetünk s ha úgy gondolja, hogy nagyon meg tudja indokolni, adja elő az ügyét örökihalgatáson. Kérni mindenkinek szabad.

Erdőlak. Olvassa el a mai számunkban „Belecska” jellegű küldött üzenetünket.

Becsület T. J. S. Habár a között adatokból úgy látjuk, hogy az eljárás megindult, mégis azt tanácsoljuk, hogy jelentse be az egész esetet a kerületi parancsnokságnak, elejétől végig s persze szolgálati úton. Ilyen felháborító esetben a kímélet többet árt a közérdeknek a legradikálisabb eljárásnál is, sőt csak az utóbbi az egyedül helyes elintézés. Azt már most jelezzük, hogy a levelében írt eljárás meglehetősen hosszán el szokott húzódní s Önnek legfeljebb erkölcsi elégtételt nyújthat, anyagi kártalanítást nem. Anyagi szempontból egyedüli biztos elintézés a polgári peres út. Mindenesetre valorizálva követelje a kiegyenlítést, a bíróság azután majd megtalálja a méltányos középutat, de esetleg teljes értékről hoz ítéletet. A nyugdíj letiltása a bíróságnak módjában áll, kérdés azonban, hogy nincs-e már a nyugdíj más kötelezettségekkel túlterhelve. Ezt igyekezzék az illető nyilvántartó számadótesténél megtudni. Bátran megmondhatja ott, hogy miért érdekli ez a kérdés. Ha a nyugdíj nincs megterhelve, akkor megvan a pernek a reális anyagi alapja; természetesen mindig jobb az ilyen pereket ügyvédre bízni, de ha okmányok, bizonyító iratokkal kellően el van látva, akkor meg tudja oldani a kérdést ügyvéd nélkül is. Nagy összegről van szó, érdemes alaposan felkészülni a perhez, ezt is gondolja meg, amikor az ügyvédkérdésben dönt. Azt meg kell értenie, hogy ebben a tekintetben határozott tanácsot egyszerű levélközlés alapján nem tudunk adni. Igen fontos okmány a kezében a kecskeméti kir. törvényszék végzése, amellyel az a követelés jogosságát megállapította. Viszont nem világos, hogy a szegedi honvédtörvényszék hogyan hozhatott felfmentő ítéletet. Ennek csak az lehet a magyarázata, hogy az ügy magánjogilag az ön javára áll, bűnvádi üldözésre szolgáló alap azonban nincs az illetővel szemben. De önnek nem is ez a fontos, hanem a magánjogi rész. Mint látja, levelében vannak igen lényeges kérdések, amelyekre jobban kellene ismernünk, hogy egészen részletes útmutatást adhassunk. Egy kétségtelen: mozognia kell, mert az ilyen perek minden nappal nehezebbek lesznek.

Brassó. Ha több utalványt visz magával, az utazás során felhasználhat utalványokat nem az őrsállomás székhelyével, hanem mindig azokkal az állomásokkal kell keltezni, amelyeken az utalványokat kitölti.

M. C. D. Bajtársai tévedtek. Ideiglenesen nyugállományba helyezettek átköltözködési költségeket nem kapnak, tehát önnök sem illetékes.

Akarom. Elvileg nem akadály az, amit említ. Éppen úgy a részletektől függ a dolog, mint minden más esetben. Ha egyébként a feltételek már megvannak önnél, nyugodtan beadhatja a kérvényét. Hogy mennyi ideig kell várnia, azt ne tudjuk, mert kerületenkint változik.

Kovács. Az 1929. évfolyamban találja meg ugyanazon a helyen.

Nagyszál. Az őrsparancsnokok és hasonló állásúak az 1. csoportba, a többi tisztelhetetesekek mind a 2. csoportba sorolnak, tekintet nélkül arra, hogy melyik fizetési fokozatban vannak. Tehát még a legmagasabb tisztelhetetesi fizetési fokozatba sorolás sem jelenti egyben az 1. csoportba való besorolást is. Egyébként olvassa el lapunk legutóbbi számában „Csipkerek” jellegű küldött üzenetünk 5. pontját. Nősülési ügye az 1. csoportba sorolásától, vagyis attól függ, hogy mikor nevezik ki őrsparancsnokká.

Kertői Lenti. Egy ízben már közöltük, de mint látjuk, eredménytelenül. A további közléstől sem várunk eredményt. A másikat díjmentesen közöljük.

„Veto” Legyen minden csendőr zsebében!

Szönyegek, bútorok csendőrség részére előleg nélküli részletfizetésre

Telefon: 271-77.

legelőbb árakon.

Rezmék, szőnyeg, szőnyegtakarók, ebéd- és pihenőszőnyegek, vashútorok, poplakok stb.

Videó értesítésre megküldött kiadás

Központi Lakásberendező Budapest, VI., Liszt Ferenc-tér 5.

Rendkívüli őszi és téli vásáruk!

Férfi osztályunkban:

Kész állományok, felöltők, téli ruhák, bundák, öltöny- és felöltő-szővelek, katonai és egyéb egyenruha szővelek vagy vászonzébkabán, férfi legerősebbek, pulóverek, kötött mellények, legerősebb anyagok méter száma. Saját műhelyünkben készítenek: szőnyegeket, felöltőket, egyenruhákat, téli ruhákat, bundákat stb.

WEISS GYULA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG ÁRUHÁZA Budapest, IV., Kossuth Lajos-utca 18. szám.

Női osztályunkban:

Kész női ruhák, szőrmébundák és készletmők, kész női szővelek és egyenruhák, készletmők, pongyolák, blúzok, aljak, pulóverek, kötött mellények, kárpók és ruhaszővelek, szőrmék és művelmek méter száma, vonzonurák, ilon, stb. Menyasszonyi legerősebb, éjszakai ruhák, kész női legerősebbek, damasztruhák

PENNÁLL 63 ÉVE Telefon: 89-5-41

Szönyegosztályunkban: Szőnyegtakarók szoba és irodaszőnyegek, rendkívüli olcsó áron

Cs.—20. Honnan veszi, hogy a gazdálkodásvezető tűróra, tejfelre és másnőre a maga pénzédei köteles a gazdálkodásnak előlegezni? Dehogyan köteles. Nem is szabad a maga pénzét a gazdálkodásával összekevernie. A gazdálkodás penztára mire való volna, ha nem az ilyen beszerzésekre? Nem értjük azonban, hogyan gondolja az előleget? Írja meg részletesebben s akkor arra is válaszolunk.

Tomor. Nem azt kell tudnunk, hogy kiről szól a füzet — másokról nem is szó. hat, mint a leveleiben emuit —, hanem azt, hogy a könyv melyik nyomdában jelent meg, ni a pontos címe és ki a szerzője. Akik az első bekezdést ismeri, az meg tudja mondani azt is, amit nekünk kell tudnunk a kutatásról. Nem valamelyik kerületi parancsnokság adta ki?

Zenta. Holtánnyilváníttási eljárást kell indítani az illetékes járásszékhelyen. Ez a levelel írtve szerb megszállott területen van s így az ehhez illetékesnek kell ott megindítania az ügyet. Ha esetleg a holtánnyilváníttás már megtörtént, az az illetékes anyakönyvi hatóságnál be van jegyezve s akkor anyakönyvi kivonatát ettől a hatóságtól kell kérni. Ha ez a hatóság megszállott területen van, akkor kérje az érdekeltektől, ha pedig ideát van ez a hatóság, akkor szerezze be ön és küldje át levélben. Levele megíratoson homályos, ha tenet fennakad valamin, írja meg részletesen: mi, hogyan, mikor történt, kikről van szó, hol születtek, hol laktak stb. Jobban szeretjük a részletesebb leveleket — inkább több legyen bennük, mint a kelleltől kevesebb — mert olyan válaszokat akarunk adni, amelyeknek hasznát is lehet venni, másként az üzenet csak lapottelek. A hosszabb levelek elolvasására sem sajnáljuk az időt.

Bódé-Szentes. A lekszikon rovatban adunk választ.

Belecska. Ha Ön szolgálati lappal teljesítette a szolgálatot s ha az után vezénylési pótdíjban részesült, a szolgálati óráit pedig az anyasorsán számítottak fel, akkor mindegy, hogy a kereses szolgálatot az anyasorsán vagy pedig idegen órs körletében teljesítette-e, mert az mindenképpen úgy számít, mintha a saját óráin teljesítette volna. Az ilyen szolgálatot nem lehet vezényeltetésnek felfogni, természetesen tehát, hogy az után napibetétet sem lehet annak a közgazdálkodásból kírni, legfeljebb a hónap végén, de akkor is csak az órátblélet után, anogy a Cs.—20. utasítás III. fejezet 13. pontja előírja. De aapja sincsen önnök, hogy a napibetétjét visszakövetelje, hiszen a szolgálat egész tartamára vezénylési pótdíjban részesült, az élkezési költségei tehát fedezve voltak.

N. G. törm. Orosháza. A felszerelési anyagraktár parancsnokság tömegbeli vagy kincstári cikkeket magánmegrendelésre még ármenttítés mellett sem szállíthat, mert ez már olyan üzleti tevékenység volna, ami a magánkereskedelem körébe tartozik s amelyre az anyagraktár parancsnokság nincsen be rendezkedve. Az anyagraktár-parancsnokság a tömegbeli csendőrségi szövetséget csak általános tájékoztatás végett közölte. Egészen természetes, hogy ugyanazokat a szövetséget a magánkereskedelemben nem lehet ugyanazon az áron beszerezni, mint ahogy a gyár az anyagraktárnak szállítja, mert az anyagraktár egyszerre több ezer métert vásárol azonnali készpénzfizetés mellett, a szövetséget sem adó, sem közvetítő kereskedő haszon, rezsit stb. költség nem terheli, mint a magánkereskedelemben. Ugyanaz a szövet a kereskedelemben átlag 50—60 százalékkal drágább. Cégetek elvből nem ajánlunk; forduljanak akármelyikhez, amelyik a Csendőrségi Lapokban hirdet. Magánlevelet nem írunk, a 30 fillér bélyeget lapunk javára bevételtek.

Újévre csillár

Rádiók és villamoskészülékek
Általános Gázizzófény és Villamossági Rt.

VIII., József-körút 42. * IV., Váci-utca 27—33. * VI., Teréz-körút 50.
Kedvező ártékelt feltételek!

Sámson. Hiábavaló volna minden kísérlet, a költségvetési viszonyok lehetetlenné teszik megdijfak folyósítását. Sok ilyen kérvény fut be a belügyminisztériumba, de kivétel nélkül valamennyit el kell utasítani. Folyamodjék azonban a honvédelmi miniszter úrhoz azért a segélyért, amit az első férje után kapott. Csatlóka kérvényéhez második férjének a halotti és anyakönyvi kivonatát s írja meg, hogy a második férje után semmiféle özveg i ellátásban nem részesül. Ha vagyontalan vagy ezenfelül még keresetnélküli is, erről szerezzen be a közs. előjárásigazolványt s azt is csatolja a kérvényéhez. Egyáltalában mindent megírhat és minden olyan okmányt csatolhat, ami alkalmas arra, hogy a kérelmet alátámassza. Valószínűnek tartjuk, hogy az első férje után élvezett hadiözvegyi segélyt most, hogy újra özvegyiségre jutott, vissza fogja kapni.

Kiegészítés I. Az úgynevezett szanálási levonásoknál alapul vett 15 évi beszámítható szolgálati időnél is érvényesül az az elv, hogy az utolsó évben 6 hónap és 1 nap egész évek számát; akinek tehát 14 évi, 6 hónapi és 1 napi beszámítható szolgálati ideje van, annak a nyugdíjából a 40 százalékot már nem vonják le.

Nagy-Alföld. Ha mint „tokkanti” mindennemű szolgálatra alkalmatlan” került nyugállományba, akkor engedély nélkül nősülhet. A felesége és gyermekei után a családi pótlékról nem kell lemondania, mert ha az illetékes gazdasági hivatal útján a belügyminiszter úrtól (VII. b. osztály) kéri, akkor meg is kapja. Az, hogy a családi pótlékról lemond-e vagy sem, a házasságkötés lehetőségét egyáltalán nem befolyásolja, de ha igénye van rá, nem is mondhat le arról. A házasságkötést és a gyermekek törvényesítését azonban igazolnia kell.

Pályázat.

Egy vasútiügyleti járóőr gyanús egyént igazoltat, ki az állomásépülettel ellentétes oldalon akart a vonatra felszállni. Az illető nem tudja magát igazolni. Megmotozásakor röpiratókat, továbbá egy levetőpapírt talált nála a járóőr, melyen a következő szöveg áll:

VIII+29—5+4+6=36+4+6+1—II I:26—30—VII
IV—10+25—33:26=29+4+25—1+X I+4+25—3:II
V:31+37—23+31=37—1+VI I—24+25=35:37+3d+31—6
—31+4+36—III
II+6—X IV+2+25—34+25—2=25+1:25—31—II
VI—3+25—29=31:V I=31+6—1=22+9—30+5:31—VII
VIII—6+8+IX X:37+31—5:2+30—5+I
VIII+28—36+2+2—6+4=6—31+24+6—4:IV
III+22+31—33—25+2—7:25—8+31+26—1:XI
XII—3+22—30+36—1+X II=25+3—24:25+29+IV
VII—3+25—32=4:7+25—29+26—30+25:V

Alrendezés miatt nagy kiadásítás több 1000 tétel 50%-ig áron alul ritka vásárlási alkalom

CARANTAT TISZTA BRÉSD
NÖRHATRA 185.93 cm 36"

Prima valde double
kloitpuplan P 18.—
brokátplan 28.—
pentiyl 25.— Pap-
lanlepe 6.70, ágye-
ped 3.00. Tovo gy.
takaró 21.— Flanel-
takaró 5.00. Vasaló-
pokró 500 Gazda-
sági pokró 9.00.

CRGS. DUBL. CLOT
VATTAS PAPLAN
175.115 cm P 17.00

SODRONYBETET P 16.—
BARMELY MEGETBEN
2100 RUCÓVAL P 22.—

GICHNER JÁNOS
Budapest, VII., Erzsébet-körút 20. sz.
P. plan, kárpitotárú, 10.-vas-ésrozbalorgyár

Szönyeg, pokróc, szőnyöktöve, függöny, ág-
csaszto terítő stb. nagyválasz önkben. Párlan-
és kárpitokellékek legújanyusbb ártékon.
Nagy képes árjegyzőket kiadnak ingyen és
lélektelen postán küldök, ha e lapra látogatok

Járőrszolgálatba vigyon magával Weiss Manfréd konzorvot!

A konzorvifajtákat, azok ártékelt és megrendelőit nyomatványokuk idős „Csendőrségi Lapok” I. évi márc. 1., márc. 16., máj. 1. é. nov. 1. számkö-
ben, illetve azok mellékleteiben.

Weiss Manfréd Első Magy. Konzorvot és Ércdaruár Rt. Bpost, IX., Mátyásy-u. 1.

IV+10-5+2+7:6-3=6+31:24+6-4:IX V+34+6+4-II
 I-30+36=1-25+29:X I:25+30-25=31-26+4-X
 VII+6+8+5:4=4+6:2-V XII+35-25+2-25+4=31+26
 -30+31+1
 III-31+23-30=8+38-4+1+V XI+2+25-34+25=2-
 25+1:25+31-V
 IX:35=27+34:27-24+25-4=III VIII+3:5+2-4:22+29
 -VI
 VII-25+4+23-29=25+IV VI:34+22-9+III
 V:28+5-30+31+25-VII
 II+29:25+30=31-6-4:31+25-XII I+9-36+3-29:25
 =IX
 IV-1+26+29-35+38:1+VI III+6-XII
 V-29+27+28-36:29-6=31+5-1+6:31=IV II:33+5-8
 +5=I
 X:10+37-31+22-29:IX IV+6+II I:8-27+2-23=III
 XI-33+5-29-23:5:IV VI-9+30:6-28=5-30+22-4
 =22+2+VII
 VII+26-29=23:25+1-2+27-23+35=27+4-XII
 IX:37-31+22-4+37=4+1-V

Feladat: A rejtjelezett szöveg megfejtése.

A megfejtésnél szolgáljanak támpontul a lapunk 1932 július 1-én megjelent 13. számában (430. és 431. oldal) közölt pályázatunkhoz fűzött magyarázatokon kívül még a következők:

Ennek a rejtjelezett szövegnek megfejtése egy fokkal már nehezebb. A rejtjelezés egyik fogása úgynevezett vakjelek (nem számító jelek) elhelyezése a szövegben. Ilyen vakjeleket — melyek csak a megfejtés megnevezését célozzák — ennél a szövegnél is alkalmaztunk. Első feladat tehát annak felismerése, hogy melyik jelek helyettesítene betűket és melyek vakjelek. Ha a vakjeleket felismertük, a szöveget azok elhagyásával le kell másolni, azután hozzá kell kezdeni a megfejtéshez. A megfejtés nem nehéz, a rejtjelkulcs ismerete nem szükséges, mert az a, b, c minden betűjének megvan az állandó jele.

A vakjelek felismerésének megkönnyítésére szolgáljanak még az alábbiak:

A szövegben háromféle jelet találunk: római számokat, arabs számokat és a számtani műveleteknél használatos írásjeleket (+, — stb.). A jelek a szövegben csoportokat képeznek; ezekről a csoportokról feltételezhetjük, hogy szöveknak felelnek meg. Ha a jeleknek a szövegnél elfoglalt helyzetét figyelmesen vizsgáljuk s megállapítjuk, hogy az egyes jelfajták milyen számban fordulnak elő, nem lesz nehéz rájönni, hogy azok közül melyik fajta állhat az ábécé betűinek helyén és melyik képezi a vakjeleket.

A megfejtéseket január 15-ig kell beküldeni a szerkesztőségbe. A megfejtők között egy csendőrségi tárgyú, eredeti művészi rajzot fogunk kisorsolni.

Megfejtés.

Lapunk múlt évi 23. számában közölt: „Levél 1636-ból” című pályázatunk megfejtése, nevezetesen az abban közölt régies levél mai fogalmazású szövege a következő:

„A boszniai basa ezelőtt egy béttel megérkezett Budára, de csak betedmagával. A seregét állítólag Tolnánál hagyta, Budától kb. 110 kilométernyire. Magam is láttam a basát, hatalmas szál ember. A seregét húszezer főre becsülik; igen sok ágyúja van. Megszállott területbeli polgárok beszélték, hogy látták az ágyúkat Pest felé szállítani, majd innen az-

után tovább mennék. A basa parancsot adott az összes török váraknak, hogy mindenki, aki Pestre van rendelve, késedelem nélkül induljon útbá. Egy Kilizi nevű basát is teljes bizonyossággal várnak Hercegovinából, ami Bosznián belül van a tenger mellett. Állandóan pihatlóztam, hogy ha a boszniai nadakat Erdély ellen viszik, miért kerültek azokkal ide Budára, holott, amíg ideértek, Erdélyt is elértek volna; meg, hogy unire nekik a sok felesleges tarack, hiszen Egerben. Szólnokan és az oda közeli végvárakban bőven találhatnak tüzéségi anyagot. Azt felelték a kérdéseimre, hogy az útjuk Irégelypalánkon és Balassagyarmaton is át fog vezetni, a sok tüzéségi anyagra pedig azért van szükségük, mert a sereg létszáma negyvenezer lesz. Félek, Nagyságos Uram, hogy olyan apróbb csatározásokkal okot adván nekik az ellenségeskedésre, nekik ne menjenek a palánkiaknak s el ne söpörjék őket, mert a török mindjárt talál ürügyet mindenféle veszélyes cselekvésre. A csauz, aki mellettünk volt — emberséges török egyébként — beszélte, hogy egy csauz barátjától, aki most jött a szultán udvarából, azt hallotta, hogy a lengyel követekeket a szultánnál visszatartották, de hogy miért, azt nem tudta megmondani.”

A levél bizalmas kémjelentés, amelyet egy török fogságba került magyar katona írt a magyar seregek egyik vezérének.

Beérkezett összesen 31 megfejtés. Kifogástalanul fogalmazott szöveget küldöttek be a következők: Batár Antal th. (Budapest), Bernáth János törm. (Magyargencs), Enyedi András csendőr (Gyulavári), Gabnai József cs. (Algyő), Gál Pál törm. (Egerág), Illés Dániel örm. (Vámosgyörk), János Márton g. th. (Budapest), Koltka János örm. (Zagyvavízválasztó), Menyhárt István th. (Szombat-hely), Mészáros István törm. (Algyő), Pomázi Károly törm. (Újszász), Szathmári Antal örm. (Nógrádverőce), Tárnok János th. (Tiszakarád) és Tolvaj András örm. (Nógrádverőce).

A jutalmul kitűzött bőr levéltárcát a szerkesztőségben megjelent sorsolás során János Márton g. tiszthelyettes (Budapest, felszerelési anyagraktár) nyerte.

A szerkesztésért és kiadásért felelős:

PINCZÉS ZOLTÁN őrnagy.

Stádium Sajtóvállalat Részvénytársaság, Budapest, VI., Rózsa-u. 111. — Felelős üzemvezető: Györy Aladár.

Csendőrségi szállító!

Khaki posztó, Loden, szintartó gyapju. a legerősebb strapára, méterje — — — — — 15.— P
 Ugyanaz „Herkules Loden” minőségben — — — — — 17.—
 Khaki kamgarn, szintartó, tiszta gyapju — — — — — 18.—
 Ugyanaz extra finomban — — — — — 22.—25.—
 Csendőrkalap, toll, valódi kakastoll, csak dupla, dus kivitelenben van raklaron. tollforgókkal együtt 7.60

a 41 év óta fennálló és a csendőrségnél elismert

MÁRER

EGYENRUHÁZATI INTÉZETÉBEN

Budapest, VIII., Baross-tér 9, a Keleti p. u. érk. oldalán
 Telefonszám: József 321-78

Egyenruhák külön mérték után 3-6 havi hitelle.
 Egyenruha-szabóságom és sapkaműhelyem a helyszínen személyes szakképzett vezetésem melletti működik.

Hegedű, tárogató, harmónika,
RÁDIO, GRAMOFON
 cimbalom, az összes hangszerek a
 csendőrség tagjainak részére is.
 Arjegyzékek ingyen küld a csendőrség-
 nek 40 év óta megbízható szállítója
Mogyoróssy Gyula
 világhírű hangszer-mester
 Budapest, VIII., Rákóczi-út 71.

NE FELEJTSE EL ELOLVASNI A
 BORÍTÓLAP HÁTSÓ OLDALÁN A

REMINGTON

írógép hirdetés!